

CETATEA CULTURALĂ

Seria a VI an XVII, Nr. 45(143)
iulie-septembrie 2016, Cluj-Napoca

*Revista de cultură,
literatură și artă*

CETATEA CULTURALĂ

Revistă de literatură, critică literară, istorie și artă

Seria a VI - a, an XVII, NR. 45 (143), iulie-septembrie 2016, Cluj-Napoca

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Dan BRUDAȘCU (redactor șef)
Miron SCOROBETE (redactor-șef adjunct)
Ion CRISTOFOR (secretar general de redacție)
Designer: Andrei ALECU

Redacție: Cluj-Napoca, Str. Vasile Pârvan nr.2

e-mail: brudascudan@hotmail.com
<http://cetateaculturala.wordpress.com>

Editare:

SC Sedan Casă de Editură Cluj-Napoca

Sunt luate în considerare numai materialele
expediate în format electronic cu diacritice
Corectura nu se face la redacție

IMPORTANT:

Potrivit art. 206 C.P., responsabilitatea juridică pentru
conținutul articolului aparține autorului. De asemenea,
în cazul unor agenții de presă, pagini de internet și
personalități citate, responsabilitatea juridică le aparține.

Editat în România. Nici o parte din această lucrare nu poate
fi reprodusă sub nici o formă, prin nici un mijloc mecanic sau electronic,
sau stocată într-o bază de date, fără acordul prealabil, în scris, al autorului.

Cuprins

N. IORGA DESPRE FAMILIA HOHENZOLLERN	4
Vasile MOIȘ - CONCEPTUL DE AUTONOMIE TERITORIALĂ PE CRITERII ETNICE *)	5
protoprezbiter Matei VULCĂNESCU - PĂRINTELE MATEI VULCĂNESCU SE DEZICE DE ORICE MANIFESTARE SCHISMATICĂ ȘI DE ORICE FORMĂ DE DEZBINARE A BISERICII	6
Lucreția BERZINTU - REFERENDUMUL DIN REGATUL UNIT AL UNIUNII EUROPENE	7
Damian TODIȚĂ - ÎNTÂMPĂRI DIN ȚARA VLĂDESEI. VALEA DRĂGANULUI ÎN RELAȚIILE ROMÂNNO - BRITANICE	9
CĂTĂ ÎNȚELEPCIUNE, A FOST ÎN CAPUL ACESTUI FILOZOF ETC.	23
ANA BLANDIANA ÎN JURUL LUMII... ÎN 1987...	24
MARKO BELLA - POEME	26
Romeo TARHON - POEME	28
Gina ZAHARIA - POEME	30
Gabriela MUNTEANU - POEME	31
Adrian BOTEZ - POEME	31
Gheorghe MACI - POEME	46
Vasile MOIȘ - SPUNE-MI POEZIA!	47
Livia MĂRCAN - PRIVIREA	51
Mircea PIRLEA - ROMANUL „ÎN SPATELE UȘILOR DESCHISE” de Vasile Moiş	53
POEME TRADUSE ÎN LIMBA ITALIANĂ	55

N. IORGA DESPRE FAMILIA HOHENZOLLERN

Evreii din Capitala și în special membrii Lojei desfiintate a Marelui Orient, comentează în toate împrejurările, cu tendința de a se difuza în cercuri cât mai largi, următoarele:

Consilierul Regal N. Iorga ar fi adus grave ofense Suveranului într-o ședință a Academiei, când președintele acestei înalte instituții propusese ca toți academicienii să se înscrie în bloc în "*Frontul Renasterii National...e*". În acel moment, N. Iorga s-a ridicat, spunând că îl surprinde că tocmai președintele să facă o atare propunere adunării, ca și cum aceasta ar fi o breaslă de bărbieri, tinichigii sau o asociație de funcționari comerciali.

"Nu, domnule președinte - a spus în continuare - noi nu suntem o turma de mameluci, fiecare dintre noi are puterea de discernământ necesară, și prin nimic nu am putea fi constrânși ori măcar ademniți să comitem un asemenea act. Eu cel puțin, declar de la început, că nu m-aș putea înscrie niciodată în asemenea condițiuni".

La strigătele de "destul", "stai jos!" ale academicienilor, N. Iorga s-a ridicat din nou și a mai spus că nu vorbește numai în calitate de academician, ci și de istoric, și că dacă este vorba să facă istorie, apoi să mai aștepte puțin, domnii colegi, că vor afla lucruri interesante. Cu toate protestele asistenței și fiind des întrerupt de academicieni, N. Iorga a început prin a aminti că "*In Evul Mediu existau în Germania trei orașe libere: Hamburg, Lübeck și Brema. În Lübeck, printre diferitele familii de evrei conlocuitoare se găseau unele care se numeau "Zollern", adică familiile din deal, și spre a nu se confunda cu cele din vale își ziceau "Hohenzollern". Acești Hohenzollerni, prin cămătă și tot felul de mijloace specific evreiești, devenind extrem de bogați, au ajuns mai târziu stăpâni ai castelului și domeniilor de la Sigmaringen, fiind mai târziu înnoșiți de Margraful Bavariei. Din acești Hohenzollerni se trage actuala noastră dinastie, care după cum este și firesc, poartă nu numai stigmatele rasei evreiești, dar mai suferă și de anumite tare ce se transmit pe calea ereditară și periodic din patru în patru generații*".

Deși des întrerupt de asistență, N. Iorga a continuat totuși, arătând cum în calitate sa de istoric, a putut stabili că "*printre alte boli ale acestei familii se află și nebunia transmisă invariabil din*

patru în patru generații și că păcatele au căzut tocmai pe M.S. Regele ca să fie din generația celor nebuni. Regele Ferdinand a fost deplin sănătos la minte, după cum a fost sănătos și Regele Carol I, ca și fratele său, tatăl Regelui Ferdinand. Deși părintele Regelui Carol și bunicul Regelui Ferdinand au fost sănătoși, bunicul Regelui Carol I a fost totuși nebun, nebunie transmisă astăzi după a patra generație, Regelui Carol II. Mai mult încă: toți acești regi ori prinți nebuni, atunci când au simțit că puterea de vitalitatea a sângelui evresc din vinele lor scade, din cauza rezultatelor încrucișării cu prințese de sânge arian, au căutat să-și reconforteze virusul iudaic, prin căsătorii cu evreice. Așa a făcut și străbunicul lui Carol II, care l-a precedat cu patru generații și așa a făcut și actualul Rege al României, căsătorit - după cum se știe, a mai adăugat N. Iorga - cu d-na Lupescu".

Suveranul, informat de propunerea ce urma a fi făcută de președintele Academiei, pentru înscrierea în bloc a academicienilor în "*Frontul Renașterii Nationale*", asculta la microfon [!] dezbaterile din sala de ședințe a Academiei. Auzind cele spuse de N. Iorga, a trimis la Academie pe colonelul Urdăreanu, ca să-l împiedice de a vorbi mai departe. Intrând în sala de ședințe, dl. Urdăreanu s-a dus direct la Iorga pe care l-a amenințat, spunându-i că toate cele declarate acolo fuseseră auzite de Suveran. Acesta a spus d-lui colonel Urdăreanu următoarele: "*Du-te și spune stăpânului tău, că profesorul Iorga nu se teme de nimeni, chiar dacă Regele ar porunci să fie ucis și că toate cele spuse acum la Academie se vor învăța în viitor în cărțile de școală. Chiar dacă voi fi suprimat, cele spuse se vor cunoaște totuși în lumea întreagă, deoarece am avut grijă să le trimit mai înainte la Londra, Roma, Paris și Berlin*".

Toate aceste insinuări fac obiectul de discuție prin toate lojile masonice, loji în care s-ar fi hotărât detronarea Suveranului României. Tot masonii mai pretind că, pentru ca opinia publică să nu dea crezare celor ce s-ar comenta, [Regele] a îmbunat pe N. Iorga, iar la serbarea și recepția membrilor Ordinului "*Ferdinand*", Suveranul s-a fotografiat întreținându-se cordial cu acesta.

Lojile în care se exercitează cu deosebire această campanie împotriva Suveranului sunt lojile Marelui Orient.

Arh. SRI, fond D, dosar 11382, vol. II, f. 181-184.

Vasile MOIȘ

CONCEPTUL DE AUTONOMIE TERITORIALĂ PE CRITERII ETNICE *)

Autonomia teritorială pe criterii etnice presupune un teritoriu clar definit al unei țări în care o etnie, alta decât cea majoritară, este în majoritate, un teritoriu cu un ridicat nivel de auto-guvernare care presupune pe lângă o autonomie administrativă, politică, etc. și drepturi speciale lingvistice, culturale, educaționale care au menirea de a conserva și de a dezvolta cultura, identitatea minorității protejate prin această construcție juridică.

De la început trebuie să facem precizarea că nu există un standard pentru autonomii teritoriale pe criterii etnice, dar ele presupun existența unui teritoriu clar definit, a unei forme speciale de auto-guvernare și a unor drepturi lingvistice, culturale, educaționale speciale acordate acestui teritoriu. În domenii ca: administrație, justiție, poliție, transporturi, comunicații, protecția mediului, economie, fiscalitate sau chiar politică externă proprie, drepturile conferite de statutul acestor regiuni diferă de la caz la caz.

Există în Europa teritorii autonome cu politică externă proprie, precum Insulele Åland, cu politică fiscală proprie, Țara Bascilor sau cu politică proprie în materie de transporturi și comunicații, Catalonia. În general teritoriile autonome au parlament și guvern propriu, care au puterea de a legifera și în alte domenii decât cele importante din punct de vedere etnic. Drepturile conferite cum am spus diferă însă de la caz la caz. Puterea juridică a unei autogovernări autonome are legătură de obicei cu circumstanțele politice în care s-au format, cu sistemul constituțional al statului în care se află și cu puterea mișcării politice autonomiste.

Uniunea Europeană nu sprijină și nici nu este împotriva creării, existenței unor autonomii teritoriale pe criterii etnice. Uniunea Europeană pur și simplu nu se implică nici politic, nici prin aquis-ul comunitar, corpul legislativ comun al statelor membre. Din punctul de vedere al Uniunii Europene, acordarea sau neacordarea unor autonomii teritoriale pe criterii etnice ține de prerogativa exclusivă a statelor membre. Uniunea recunoaște întotdeauna fără rezerve existența acestor autonomii, în caz că ele s-au creat într-un stat comunitar. Exemple în

acest sens sunt cele 16 autonomii de acest fel existente în ziua de azi pe teritoriul uniunii. Unele dintre ele au chiar acorduri proprii în unele domenii cu Uniunea Europeană.

În Uniunea Europeană nu există o politică unitară comună cu privire la chestiunea autonomiei, teritoriale sau culturale, a minorităților. Deci nu există practic acele „standarde euro-pene” în materie de autonomie invocate de către minoritatea maghiară din România. Standardele europene minime, în materie de protecția minorităților, sunt cuprinse în două documente adoptate în cadrul Consiliului Europei, care nu este organism al Uniunii Europene: *Carta Europeană pentru Limbile Regionale sau Minoritare* (1992), și *Convenția-cadru pentru Protecția Minorităților Naționale* (1995). Aceste două documente, de altfel obligatorii pentru țările care le-au ratificat, inclusiv pentru România și pentru Ungaria, reglementează, în principal, drepturi lingvistice, politice, culturale, de anti-discriminare în context de drept individual care poate fi folosit și colectiv. Ele însă nu reglementează dreptul la autonomii teritoriale.

Există un singur document european care discută despre posibilitatea acordării unor autonomii teritoriale pentru minorități. Acesta este faimoasa *Recomandare 1201 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei* referitoare la drepturile minorităților, adoptată în 1993. Conceptul autonomiei cu privire la minorități apare explicit în acest document: “În regiunile unde constituie majoritatea, persoanele aparținând unei minorități naționale vor avea dreptul să dispună de administrație locală sau autonomă corespunzătoare, sau de un statut special, conform situației istorice și teritoriale specifice și în acord cu legislația națională a statului”. Acest document însă are numai valoarea juridică de recomandare, el nefiind obligatoriu în niciun stat membru al Consiliului Europei. *Recomandarea* în sine apare și în tratatul bilateral româno-maghiar din 1996, însă cu mențiunea clară că părțile nu recunosc drepturi colective minorităților, mențiune inclusă la insistența României. Astfel acest faimos articol, deși inclus în tratat ca anexă, nu a căpătat valoare juridică.

În Europa există state cu mare deschidere față de conceptul autonomiilor teritoriale etnice, de exemplu Spania, Italia, Finlanda, Belgia sau Regatul Unit și există chiar și state care nici măcar nu recunosc existența minorităților, de exemplu Gre-

cia, sau până la adoptarea noi con-stituții din iunie 2008, Franța. Majoritatea statelor însă recunosc drepturi lingvistice și culturale individuale, chiar și folosite colectiv, ale minorităților.

În Europa există 19 Autonomii teritoriale formate pe criterii etnice, sau autonomii teritoriale care au primit și lărgite prerogative etnice. La acestea se pot adăuga și cele 15 republici autonome formate pe criterii etnice de pe teritoriul european al Federației Ruse: *Adigea, Bașchiria, Cecenia, Ingușetia, Ciuvașia, Dagestan, Tatarstan, Kabardino-Balchiria, Calmâchia, Karaciai-Cerchezia, Karelia, Republica Komi, Mari El, Mordovia, Udmurtia*.

Prin urmare, nu există în momentul de față standarde europene în materie de drepturi colective, nici în *aquisul* comunitar nici în acorduri internaționale continentale. Cum autonomia nu se acordă doar unei etnii, ci unei întregi regiuni cu două sau mai multe etnii, termenul folosit în România, "*autonomie teritorială pe criterii etnice*" este trunchiat, el nu surprinde imaginea completa a fenomenului. Autonomia teritorială se acordă *pentru un teritoriu, nu pentru un grup etnic*. E un sistem care trebuie să garanteze drepturile tuturor grupurilor. Autonomia teritorială este un sistem juridic complex ce reglementează raporturile între centru – regiune și între grupurile etnice. În general, teritoriile autonome au parlament și guvern propriu, care au puterea de a da legi și în alte domenii decât cele importante din punct de vedere etnic. Prin urmare, pentru crearea unei regiuni autonome este necesară obținerea de la centru a unui număr de competențe care să permită autoadministrarea, dar, în primul rând este necesar cadrul financiar care să asigure resursele pentru funcționarea administrației și să acopere cheltuielile sociale.

Prin acordarea de drepturi colective, precum autonomia culturală sau teritorială, se ridică nivelul de protecție al persoanelor aparținând minorităților naționale peste aceste standarde minime, ceea ce rămâne la latitudinea fiecărui stat.

În decembrie 2010, Consiliul Europei a adoptat metodologia de aplicare a articolului 11 din Tratatul de la Lisabona, referitoare la procedura de aplicare a inițiativelor cetățenești. Conform acestei proceduri, pentru promovarea unei inițiative cetățenești, trebuie strânse 1 milion de semnături din cel puțin 7 țări membre ale Uniunii Europene,

de la cel puțin 0,2

Uniunea Europeană are în vedere o „Europă a regiunilor” numai în raport cu politicile de coeziune socială, pe dimensiunile legate de creșterea economică și unificarea statistică a Europei, stabilite prin „*Politicile de coeziune pe baza Strategiei de la Lisabona (2007-2013) ale Consiliului Europei din 2007*”, respectiv, anterior, prin „*Reglementarea 1059 din 2003 a Parlamentului European și a Consiliului Europei din 26 mai 2003, privind entitățile statistice unificate NUTS*”

*) A se vedea și „*Autonomia Tinutului Secuiesc*”, cap. 10

**protoprezbiter Matei VULCĂNESCU,
Sfânta Mitropolie a Pireului**

**PĂRINTELE MATEI VULCĂNESCU
SE DEZICE DE ORICE MANIFESTARE
SCHISMATICĂ ȘI DE ORICE FORMĂ
DE DEZBINARE A BISERICII**

Pentru ca sa nu existe cineva care ar putea profita de pe urma acceptării Sinodului eretic din Creta, dovedit eretic atât prin scrierile unor mari personalități ale teologiei ortodoxe contemporane - Heroteos Vlahos, Serafim de Pireu, Theodoros Zisis, Dimitrie Tselenghidis – cât și prin declarații ale Sinoadelor Bisericilor Locale a Antiohiei, Bulgariei, Georgiei și chiar a Rusiei, ne delimităm de orice încercare de a produce schisme, și orice fel de dezbinare în Trupul Bisericii, de orice exagerare voită sau nevoită, de orice interpretări magice legate de existența sau neexistența Harului Duhului Sfânt în Bisericile Locale care au semnat documentele eretice din Creta și mergem pe linia Sfinților Părinți, care spun că acolo unde este blasfemiât Hristos Dumnezeu noi nu putem să stăm, conștiința nu ne lasă. De aceea Sfinți mari ai Bisericii ca Sfântul Teodor Studitul, Sfântul Maxim Mărturisitorul, Sfântul Marcu al Efesului, dar și sfinți contemporani ca Sfântul Paisie Aghioritul s-au îngrădit de ereziile timpurilor lor, oprind pomenirea ierarhilor ce învățau o erezie sau care acceptau sinoadele eretice. Intreruperea pomenirii ierarhului eretic de către preoți sau episcopi sau nemaiparticiparea la Liturghie acolo unde preoții și ierarhii acceptă o erezie este o măsură patristică de protest împotriva celor care, în Biserică, îl blasfemiează pe Hristos și

Biserica Lui prin diferite erezii, în cazul de față – prin acceptarea Sinodului din Creta.

Oprirea pomenirii în caz de erezie nu este schismă

Oprirea pomenirii, îngrădirea de episcopul ce învață erezia nu este obligatorie, ci ține de conștiința fiecăruia. Nu se spune în Canonul 15 că cine nu ar întrerupe pomenirea ar fi pedepsit în vreun fel, ci se spune că cei ce întrerup pomenirea vor lua cununa de mărturisitori și vor salva unitatea Bisericii.

Canonul 15 de la I-II Constantinopol este foarte clar și dă dreptul acestei forme de protest, până când, prin această presiune se va convoca Sinod care să condamne erezia acceptată inițial de ierarhie. Deci oprirea pomenirii până la un timp ca formă de protest nu este nici schismă și nici nu crează dezbinare, ci salvează Biserica de schisme și dezbinări.

În privința așa-zisului Sinod din Creta avem o erezie clară, o erezie eclesiologică de proveniență protestantă, împrumutată de la așa-zisul Consiliu Mondial al Bisericilor.

Schimbarea gândirii eclesiologice, anume că în afara Bisericii Ortodoxe nu există mântuire și nici rămășițe de Har și toți din afara Bisericii sunteretici și schismatici și trebuie să se întoarcă în Biserică prin anatematizarea învățaturii eretice, este erezie. Erezia ecumenistă reprezintă tocmai limbajul duplicitar și schizofrenic, care năucește pleroma Bisericii, în așa fel încât fiecare să creadă ce vrea și să se relativizeze Adevărul veșnic al lui Hristos.

De aceea ne dezicem de orice manifestări de ură, de dezbinare și de dorințe ale vrășmașilor Bisericii de a face schismă, folosindu-se de motivația sinodului eretic din Creta.

Părintele Gavriil de la Chilia Agiou Hristodoulou din Sfântul Munte, ucenic și prieten al Sfântului Paisie Aghioritul, ne îndeamnă pe toți să rămânem în Biserica lui Hristos prin îngrădirea și întreruperea pomenirii ierarhilor ce acceptă erezia ecumenismului. Cei care acceptă Sinodul din Creta și orice aberație ecumenistă fac cu adevărat schisma și seamănă vrajba în Trupul Bisericii lui Hristos.

Mulți aseamnă situația Sinodului din Creta cu situația schimbării calendarului în 1924, dar situațiile nu sunt comparabile, deoarece atunci era o problemă de ordin liturgic, iar acum este o problemă de ordin dogmatic. Acceptarea calendarului nou a dus la schisme și dezbinări în Biserică, prin despărțirea de Biserică cea Una a unor gru-

puri, deși schimbarea calendarului nu este o erezie și nu reprezintă o problemă dogmatică. În prezent, situația este cu totul alta, pentru că prezența Bisericii în CMB și așa-zisul dialog (pe baze protestante) a dus la multe căderi și călcări de canoane, la erezii precum cea numită a „Bisericilor Nedepline”, cea a teoriei ramurilor, a minimalismului dogmatic, și a teologiei baptismale și euharistice, teologii fiind împărțiți în tabere, unii mergând pe linia Sfinților Părinți și alții acceptând teoriile eretice, de dragul unei false uniri bisericești, fără Hristos.

~~~~~

Lucreția BERZINTU

REFERENDUMUL DIN REGATUL UNITAL UNIUNII EUROPENE

Un referendum este organizat joi, pe 23 iunie 2016, când se va decide dacă Marea Britanie ar trebui să plece sau să rămână în Uniunea Europeană.

Pe înțelesul tuturor, un referendum este de fapt un vot în care toată lumea (sau aproape toată lumea cu drept de vot) va răspunde la o întrebare, prin "Da" sau "Nu". Oricare parte va fi considerată câștigătoare dacă va obține mai mult de jumătate din totalul voturilor exprimate. Nu există nicio condiție de prezență minimă la vot.

Prim-ministrul David Cameron a promis parlamentarilor săi că, dacă va câștiga alegerile generale din 2015, va deveni unul care va avea ceva de spus în relația cu UE. El a susținut că din 1975, când a votat să rămână în UE, într-un referendum, nu a avut nimic de spus. UE s-a schimbat foarte mult de atunci, câștigând mai mult control asupra vieții oamenilor de zi. Domnul Cameron a spus: *"Este timpul ca poporul britanic să aibă un cuvânt de spus, este timpul să rezolve această problemă europeană în politica britanică"*, conform știrilor de la BBC.

Pentru o înțelegere clară de către publicul cititor aduc în memorie câteva lucruri despre UE. Uniunea Europeană - cunoscută adesea ca UE - este un parteneriat economic și politic care implică 28 de țări europene. A început după al doilea război mondial pentru a promova cooperarea economică. De-a lungul anilor s-a dezvoltat foarte mult și a devenit o "piață liberă" care permite circulația liberă a bunurilor și oamenilor ca și când ar fi o singură țară. UE are propria monedă, euro, fiind folosită de 19 țări membre, are propriul parlament și stabilește acum

norme într-o gamă largă de domenii - inclusiv asupra mediului, transportului, drepturilor consumatorilor și chiar lucruri, cum ar fi taxele de telefon mobil.

Referendumul din Marea Britanie are o singură întrebare: Regatul Unit rămâne membru al Uniunii Europene sau va părăsi Uniunea Europeană?

Dacă se votează pentru ieșirea din Uniunea Europeană se folosește cuvântul "*Brexit*", o prescurtare a fuziunii cuvintelor din Marea Britanie și ieșirea din UE. Este același mod ca al Greciei pentru ieșirea din UE, în trecut, când s-a numit Grexit.

Vor vota cetățeni britanici, irlandezi, cei de peste 18 ani care sunt rezidenți în Marea Britanie, cetățeni britanici care trăiesc în străinătate și care au fost în registrul electoral, în Marea Britanie, în ultimii 15 ani. Membrii ai Camerei Lorzilor și cei de peste 18 ani care sunt rezidenți în Gibraltar, vor fi, de asemenea eligibili, spre deosebire de alegerile generale.

În mod alternativ va fi posibilă și votarea prin poștă după însușirea instrucțiunilor din *Ghidul Comisiei Electorale*. Britanicii din străinătate pot vota on-line, după înregistrarea la: gov.uk/register-to-vote.

Astfel, în luna ianuarie și februarie, a urmărit încheierea unui acord cu alți lideri ai Uniunii Europene pentru a schimba condițiile de membru al Marii Britanii ce va intra în vigoare, imediat, în cazul în care voturile din Regatul Unit vor fi pentru a rămâne în UE. Astfel, Marea Britanie va avea statut "*special*" în cadrul clubului de 28 de națiuni și-i va ajuta la selectarea unor lucruri care îi determină pe oamenii britanici să spună că nu le place despre UE. Spre exemplu, nu le place nivelul ridicat al imigrației și renunțarea la capacitatea de a rula propriile lor afaceri.

1. Alocația pentru copii - lucrătorii migranți vor avea în continuare posibilitatea de a trimite bani din beneficii pentru copiii lor în țara de origine - domnul Cameron a vrut să pună capăt acestei practici - dar plățile vor fi stabilite la un nivel care să reflecte costul vieții în țara lor de origine, mai degrabă decât rata integrală din Regatul Unit.

2. Plățile în favoarea bunăstării migranților - dl Cameron vrea reducerea cuantumului prestațiilor lucrătorilor slab plătiți din alte națiuni UE. Astfel, când obțin un loc de muncă în Marea Britanie se va elimina unul dintre motivele pentru care oamenii vin în Regatul Unit în număr atât de mare. Noii

sosiți nu vor putea solicita credite fiscale și alte plăți de ajutor imediat - dar va câștiga în mod gradat dreptul la mai multe beneficii.

3. Păstrarea lirei - domnul Cameron a declarat că Marea Britanie nu va adera la moneda euro. El a dat asigurări că țările din zona euro nu vor fi împotriva Marii Britanii pentru a avea o altă monedă. Orice sumă, de bani britanici, cheltuită pentru salvarea națiunilor din zona euro, care au probleme, va fi de asemenea rambursată.

4. Protecție pentru *City of London* - Măsuri de protecție pentru marea industrie a ser-viciilor financiare din Marea Britanie de a preveni reglementările din zona euro să fie aplicate.

5. Rularea propriilor sale afaceri - Pentru prima dată va exista un angajament clar că Marea Britanie nu va face parte dintr-o mișcare spre "*uniune tot mai strânsă*" cu alte state membre ale UE - unul dintre principiile fundamentale ale UE. Acest lucru va fi încorporat într-o modificare a tratatului UE. Domnul Cameron a asigurat, de asemenea, un sistem de "*cartonaș roșu*" pentru parlamentele naționale ceea ce face mai ușor ca guvernele să se adune împreună pentru a bloca legislațiile nedorite. În cazul în care 55

iasă din UE și cine vrea să rămână în UE.

a) Cei care doresc ca Marea Britanie să iasă din UE ei cred că li se impun prea multe reguli cu privire la afaceri și cheltuieli de miliarde de lire sterline pe an, în cotizațiile de membru pentru puțin în schimb. De asemenea ei doresc ca Marea Britanie să preia controlul deplin al frontierelor sale pentru a reduce numărul persoanelor care vin pentru a lucra. Unul din principalele principii ale aderării la UE este "*libera circulație*", ceea ce înseamnă că nu este nevoie de a obține o viză ca să mergi și să trăiești într-o altă țară a UE. De asemenea, ei se opun ideii de "*uniune tot mai strânsă*", văzând în asta crearea "*Statelor Unite ale Europei*".

b) Cei care doresc ca Marea Britanie să rămână în UE ei cred că au de câștigat din calitatea de membru - duce la vânzarea mai ușoară a produselor către alte țări din UE, fluxul de imigranți, dintre care majoritatea sunt tineri și dornici să muncească, sunt o forță de creștere economică și ajută la plata serviciilor publice. De asemenea, ei cred că statutul Marii Britanii în lume s-ar deteriora dacă ar părăsi UE și că sunt mai siguri ca parte a clubului 28 națiuni decât să meargă de unul singur.

Prim-ministru, David Cameron, vrea ca Marea

Britanie să rămână în UE; acum el are niște puteri obținute de la ea. Președintele american Barack Obama vrea, de asemenea, ca Marea Britanie să rămână în UE, ca și alte națiuni UE, cum ar fi Franța și Germania.

Marile afaceri - cu câteva excepții - tind să fie în favoarea Marii Britanii de a rămâne în UE deoarece este o modalitate mai ușoară pentru transferul de bani, de oameni și produse din întreaga lume. Dar alții nu sunt de acord să rămână în UE, ar permite Regatului Unit să negocieze acorduri comerciale ca țară a lor, mai degrabă, decât să fie una din 28 de națiuni. Multe firme mici și mijlocii ar aprecia o reducere a birocrăției și a ceea ce ei văd în reglementări mărunte. Dacă Regatul Unit va ieși din UE oamenii ar depinde de tipul de afacere din Marea Britanie în acord cu UE după ieșire. În cazul în care s-a rămas în cadrul pieței unice, aceasta ar păstra aproape sigur dreptul de liberă circulație cetățenilor Regatului Unit să lucreze în UE și vice-versa. În cazul în care guvernul a optat să impună restricții la permise de muncă atunci alte țări ar putea, pe bază de reciprocitate să aplice vize de muncă.

Dacă Marea Britanie va părăsi UE, perioada minimă după vot ar fi de doi ani. În acest timp Marea Britanie va continua să respecte tratatele și legile UE, fără să participe la vreo luare a deciziilor, astfel cum a negociat acordul de retragere și termenii relației sale cu 27 de națiuni. În practică aceasta poate dura mai mult de doi ani, în funcție de modul în care se merge la negocieri.

Rezultatul referendumului nu este un punct de vedere juridic. Parlamentul trebuie să treacă toate legile pe care le va primi Marea Britanie din blocul celor 28 de națiuni, începând cu abrogarea Legii Comunităților Europene din 1972. Acordul de retragere ar trebui, de asemenea, să fie ratificat de Parlament.

Parlamentarii, din punct de vedere tehnic, ar putea bloca o ieșire din UE dar ar fi văzută ca o sinucidere politică, de a merge împotriva voinței popoului exprimată prin referendum.

Damian TODIȚĂ

ÎNTÂMPLĂRI DIN ȚARA VLĂDESEI

VALEA DRĂGANULUI ÎN RELAȚIILE ROMÂNNO - BRITANICE

Textul ce urmează, redat în ghilimele, mi-a fost oferit la începutul lunii iunie 2016 de către bunul prieten, Mircea Tămaș. Încerc să-l salvez cu intenția neascunsă de a-l face cunoscut și altora, poate într-o revistă, poate într-o carte, căci este prea plin de informații care nu trebuie să se piardă. Citindu-l, mi-am retrăit o parte din viață, căci locurile, oamenii, obiceiurile evocate de autorul articolului, le-am cunoscut cândva pe viu. Este o compoziție de toată lauda, de-a dreptul surprinzătoare, pentru un profesor de matematică, pe care am avut șansa să-l cunosc și să-i împărtășesc concepțiile și dragostea pentru satul natal. Evident, Victor Giurgiuman relatează despre un eveniment de-a dreptul epocal pentru Valea Drăganului, vizita unor înalți demnitari pe meleagurile noastre, dar o face în strânsă legătură cu niște realități încărcate de farmecul locurilor unde odată în viață ai posibilitatea să trăiești întâmplări presărate cu surprize cum numai pe văile Vlădesei se găsesc.

Textul original a fost publicat în cartea lui Ioan Popa, „Industria casnică a lemnului din Munții Apuseni”, și se menționează sub titlu că este extras din revista „*Observatorul Social-Economic*”.

„Povestea pe care mă străduiesc să o redau în toată autenticitatea, s-a petrecut pe la începutul anilor 30. Dacă stau bine și mă gândesc, pot preciza chiar și anul: 1932. Știu bine că nu greșesc fiindcă în vara aceluiași an s-a mai petrecut un eveniment tot pe neîntrecuta vale în frumuseți, Valea Drăganului: sfințirea bisericii din satul Lunca Vișagului, cu mult alai, popor și sobor de preoți în frunte cu IPS Iuliu Hosu, cardinalul de mai târziu.

Era prin luna iunie, un început viguros de vară de o frumusețe fără pereche, cum nici până atunci și nici de atunci încoace - apreciez eu acum - n-am mai văzut ; o explozie de lumină, culoare, bucurie și viață. Natura deborda de flori și verdeată, iar vietățile mișunau zburdând peste tot în acest rai pământesc, savurând din plin darurile naturii, mama tuturor celor ce se bucură de zorii și amurgul acestei de-a pururi necunoscute și nedefinite vieți.

Apa Drăganului, în limpezimea căruia mi-am oglindit dulceața, încântarea și nedumeririle prunciei, prima parte a vieții, reflecta, în limpezimea-i de cristal, azurul cerului. Păstrăvii și lipanii își făceau de cap în salturile lor arcuite după musculițe, proiectând curcubeie în puzderia de stropi (de apă) pulverizați de truda fără istov a apei, în nestatornicia și prăbușirea ei printre stânci. Doamne, câtă frumusețe și cât rai pe acest pământ, rai pe care îmi spune experiența unei vieți - numai tinerețea o poate savura în toată savoarea și plenitudinea ei.

Într-o astfel de feerică atmosferă, într-o bună zi, s-a iscat zvon cum că, în duminica următoare, mai-marii firmei Întreprinderea Forestieră Română organizează o mare excursie și o mare serbare câmpenească pe Valea Drăganului în cinstea unui distins musafir de prin străinătăți. O astfel de ocazie într-o astfel de împrejurare și într-un astfel de cadru nu se putea scăpa ! Astfel că, în duminica cu pricina, în zori de zi m-am prezentat și eu la prima haltă căci, după cum bine știu cei ce cunosc Valea Drăganului, deplasarea de-a lungul râului Drăgan până în fundul munților se făcea cu un trenuleț miniatură, „*decovil*„, cum îl botezaseră domnii, sau „*mocănița*„, în limbajul local, care servea la exploatarea materialului lemnos din bazinul Drăganului. Trenulețul, care era un mijloc de transport foarte economic, era și o podoabă a văii, amuzamentul excursioniștilor și al turiștilor care vizitau cea mai încântătoare zonă a Munților Apuseni cu punctele lor de atracție: Vlădeasa, Stâna de Vale, Buteasa, Ciripa, Moara Dracului, Padiș, etc. La coborâre, trenulețul oferea avantajul că nu mai avea trebuință de locomotivă, garniturile încărcate cu material lemnos coborau singure, strunite doar de doi, trei frânari. Excursioniștii se amuzau copios călătorind la coborâre ușor și plăcut cu ajutorul unor vagonete, numite de localnici „*pamve*„, conduse din frână.

Așadar, în duminica din poveste, îmbrăcat în ținută de paradă - eram doar un țănoș cadet la liceul militar - așteptam la prima haltă de pe „*Pod*„, (Podul este un podiș cuprins în unghiul format de Crișul Repede și afluentul său Drăgan, râuri pe care sunt așezate comunele Poieni și, respectiv, Valea Drăganului, podiș traversat de-a curmezișul de calea ferată forestieră după ieșirea din depresiunea comunei Poieni) sosirea trenulețului. Lume multă, de toate categoriile, de la copii la bătrâni, venise să vadă pe mai-marii peste pădurile din munți și peste

„*Forestieră*„, unde roboteau zilnic cei mai mulți dintre localnici. Mai ales erau dornici să-i vadă pe străinii de peste mări și țări, care veniseră și ei să se minuneze de frumusețile plaiurilor moștești.

*
* *

Stăteam și ascultam larma mulțimii, care se bucura de ziua de sărbătoare, snoavele celor cu har la glume și cu ascuțiș la limbă, precum și hârjoanele tineretului; mai ales mă bucuram de un spectacol unic, spectacol al cărui erou fusesem și eu, nu cu mulți ani în urmă : ieșirea la păscut în zori de zi a ciurdelor de bivoli mânați din urmă de câte un prichindel de câțiva anișori, echipat cu nelipsitul zdic (bici) și cu o traistă tot precum el de mare, în care și purta voinicește merindea pe ziua întreagă. Luptele ce se încingeau la întâlnirea diferitelor grupe de bivoli era un spectacol într-adevăr impresionant. Ceva asemănător cu luptele din arenele romane. Sacrificiul sculatului în zori de zi era compensat de acest spectacol rar întâlnit. După mulți ani am immortalizat momente din aceste lupte „*bivoliene*„ pe pelicule fotografice foarte reușite, iar prietenul meu, profesorul Lazăr Anton, cunoscutul și apreciatul pictor clujean, a prins aceste lupte în câteva schițe în cărbune, transpuse apoi în ulei, au fost mult apreciate și admirate în cadrul expozițiilor de pictură clujene.

*
* *

Înspre răsărit, soarele urcase preț de mai bine de două sulițe deasupra orizontului, pe drumul lui fără hodină în jurul rotogolului pământesc. Poporul începuse să-și piardă răbdarea ; unii chiar au renunțat să mai aștepte și s-au prăfuit către casele lor, că doară - bombăneau unii - se cuvine mai degrabă să meargă la sfânta biserică decât să se holbeze la cine știe ce „*vinituri*„, de prin alte lumi... Din spate, o voce puțin hârșăită de dohănaș, îmi dădu binețe:

- Bună dimineața, domnișorule, te duci și dumneata către munte?

- Bună să-ți fie inima, bade Șofron, mă întorsei și mă minunai eu, văzând pe omul care mă salutase și care stârnise vâlvă prin felul în care-și petrecuse un bun număr de ani din viață răscolind dealurile și munții în căutarea - după o poveste auzită de

el în peregrinările prin Munții Apuseni - a aurului oștii lui Avram Iancu, îngropat undeva prin preajma Văii Drăganului și a Tranișului. Ia, mă duc și eu după cum vezi, la o leacă de excursie, pe o așa vreme minunată.

- Apăi după câte te știam io, aș fi bănuț că te duci să hătăști niște păstrăvi și lipeni, după cum îți știe toată lumea năravul și după cum ți-o mărș hiriul ... numai că ești prea neal-coș îmbrăcat pentru o astfel de ispravă. Ș-apăi, după cum te văd io ticlăzât și cu pana aceea roșie pe care o porți la ceacăul acela cătănesc, care ar stărni admirația găinilor și invidia cocoșilor... ce să mai zăc?, mă luă în zeflema badea Șofron. Apoi, după ce mă cercetă șugu-băț cu coada ochiului, continuă :

- Da nu cumva îți face bai prin jiburi vreo șcătuie de moșini (chibrituri), să-mi aprind blăstămata asta de pipă pă care o port în gură fără nici o haznă?

- Cum să nu, bade Șofroane, mă amuzai eu de întosătura de condei a lui badea Șofron, doară n-oi merge la munte fără moșini, cum le zici dumneata. Altfel cum aș putea face o leacă de foc să bag o slănină la frigare, așa cum se cade la munte? Și, zâmbindu-i amuzat de vorbă bună și de pleasna ironiei lui badea Șofron, îi întinsei cutia cu chibrituri.

- Mulțamesc frumos, domnișorule... și-mi aruncă iarăși ocheada aceea în parte prie-tenoasă, în parte șmecheroasă și vicleană... numai că știi dumneata zăcala: bani am, pungă n-am, banii n-am în ce-i băga, pungă n-am pe ce-mi lua. Așe și io cu sărăcia asta a me: pipă am, moșini amu am, dar dohan, ca-n palmă. Așa că cu moșinile tăt nimic n-am isprăvit că pipa-i goală până în fund și, chiar dacă o răzuiesc cu surcălăul, tăt n-aș putea scoate batăr atâta scrum cât să pun bagău pe o măsauă; și iarăși zâmbi șmecherește ; mă gândesc că, pe lângă moșini, poate s-o afla prin hatijacul dumitale vreo poaclă (pachet) de dohan de ăl rău... Amuzat de-a binelea de vicleșugul prietenos al lui badea Șofron, îi întorsei :

- Dohan n-am , bade Șofroane, că eu nu duhănesc, dar poate s-or afla niște plugare, pe care le duc la prietenii mei pescari și fără de care n-am a da față cu ei. Cu cine aș mai sta eu la minciuni pescărești dacă nu le-aș duce oleacă de buruiana dracului cu care să-și ostoiască grijile și necazurile?

- Că bine te-ai gândit, că cine-i năravit cu buruiana asta a dracului, cum bine-i zici dumneata, n-are pace și hodină până nu arde o duhană, două. Apoi io socot, domnișorule, că dacă or hi lipsă două,

tri plugare din poc (pachet), nu s-a face hudă-n cer, ș-or hi și ei mulțamiți cu mai-multul ce-o rămas...

- Nu zic ba, îl liniștii eu, pentru că, chiar dacă-ți dau dumitale pachetul întreg, tot mai rămâne desul și pentru ei... și-i întinsei pachetul de plugare.

- Apăi mulțam, dară, și pentru moșini și pentru plugare... numa că mulțamu-i vorbă goală. Dară nu-i rămâne dumneata numa cu mulțam... când s-o ivi prilejul.

- Nu-i nevoie de nici o mulțamită, bade Șofroane, decât de una care nu costă nici un ban și care mie-mi face mare plăcere să-mi povestesti pătaniile dumitale de pe vremea când ai fost în prinsoare la bolșevici. Am auzit de la alții prin câte necazuri și blăstămății ai trecut. Ș-apoi ți-aș rămâne și mai îndatorat - nu numai cu un „poc de plugare,, - dacă mi-ai povesti cum de ai ajuns dumneata să scormonești cu târnacopul și cu lopata toată Boriștea (formație quasi muntoasă unde vărau boii din satele din jur) în căutarea aurului oștii lui Avram Iancu.

- Bucuros oi hi să mă plătesc de datorii cu istorisiri care, să știi dumneata, nu-s vorbe goale; asta cât de degrabă, numai să ne potrivim cu timpul... dar iaca se aude fluieratul ghezeșului (locomotivei)... amu pleacă din Poieni... într-o clipă-i aici, apoi adăugă: e Moșu, îl cunosc după fluierat...e cel mai bun mozdon (locomotivă) din fabrică, că doară n-or pune-o pe „Păca,, să-i ducă pe domni la munte, că de-abia poate traie după ie un druk (Moșu, nume dat celei mai bune locomotive, Păca, cea mai slabă locomotivă din parcul fabricii; druk - o platformă formată din două boghiuri pentru transportul de bușteni).

Într-adevăr, se auzea din ce în ce mai puternic pufăitul „Moșului,, , care găfăia din adâncul măruntaielor de oțel, opintindu-se din răspuțeri să tragă garnitura de șase platforme până să ajungă la liman, adică pe „pod,, , în loc drept. Și iată că din păraul Iertașului, pe lângă care șerpuia calea ferată forestieră, se ivește mai întâi coșul locomotivei, zvârlind în văzduh scânteii și nori groși de fum, gemând prelung și sacadat, apoi toată garnitura, curbându-se ca un șarpe, ajunge pe platoul neted, potolindu-se într-un zgomot de fiare și, într-un ultim șuierat prelung al Moșului, se oprește pe linia întâi a haltei de pe „pod,,.

Lumea, care aștepta nerăbdătoare, luă cu asalt trenulețul pentru a-și asigura un loc cât mai comod pe platformele descoperite și expuse fumului

și scânteilor pe care locomotiva le împrăstia din belșug. O singură platformă amenajată cu totul deosebit, prevăzută cu acoperiș „ad hoc”, echipată cu fotolii și cu scaune cu spetează, pentru musafiri după rang, era rezervată oaspeților, tabu, deci, pentru plebe. Două vagonete încheiau garnitura; una bine ferecată, încărcată cu provizii și băuturi pentru invitați, iar a doua, prevăzută cu acoperiș și cu scaune, era rezervată pentru personalul trenulețului. În aceasta din urmă fusesem acceptat și eu.

În sfârșit, după schimbul de semnale între șeful de tren și impiegatul de mișcare, o țărâncuță cu un fanion galben în mână, care îndeplinea, pe lângă funcția de impiegat, și pe acelea de acar și de telefonist, ridică fanionul și, cu toată importanța atribuită gestului, dădu semnalul de plecare.

„Moșul”, șuieră prelung și răgușit, strănută odată, de două ori, învârtindu-și roțile în gol pe șinele lunecoase și o luă agale, clătînându-se în zgomot de fiare spre rosturile lui. După o bună postată de mers, dădu semnalul șuierat și intră victorios în a doua haltă, Tranișu, unde Moșu se pregăti să-și ostoiască setea, sorbind apa trebuitoare mădularelor lui de oțel.

Profitând de acest răstimp în care Moșu urma să-și potolească setea rezervoarelor și de faptul că înalții oaspeți au poftit să admire frumusețea locurilor înviorate de zvonul tumultos al valurilor cristaline ale Drăganului, părăsindu-și comoditatea fotoliilor de pe platforma drapată cu covoare, oamenii din slujba trenulețului și-au zis; până ce domni se îndestulează cu frumusețile văii noastre, noi să ne îndestulăm cu o leacă de stroșală; și s-au strecurat binișor spre crâșmă, izvorul răutăților, care stătea ademenitoare în calea trecătorilor, încurcând toate itele.

Zgândărit de patima pescărească, mi-am părăsit și eu locul din vagonetă și am început să iscodesc de pe mal adâncurile bulboanelor. Mă plimbam pe digul ce apără terasamentul căii ferate de năbădăile Drăganului când, ca din pământ, apăru badea Șofron. Se vedea cât de colo că își potolise pofta de voie bună și că-și ridicase - ce-i drept, cuviincios - nivelul euforic.

- Apăi, domnișorule, socoteam că ti-i omeni și dumneata cu o gură de horincă, care, în treacăt fie zâs, garantez că are șasăzâci de ștricuri (grade); da vād că nu ești destul de vechiu, ca să fi prins năravul aiesta tāt atât de păcătos ca și dohanu. Bine că

n-ai apucat a te nărăvi cu crâșma, care-ți cade în cale și când vrei și când nu vrei; c-apoi, după ce te-ai nărăvit, o cauți singur. Te ajută ispita de voie bună. Știi, de bună samă, hora ceia: Cine-o făcut crâșma-n drum/N-o făcut-o de nebun; ci-o făcut-o de cuminte,/Cine-a bea în ea să cânte.

- Apoi, bade Șofroane, oamenii mai simt nevoia și de voie bună și de cântece, că de necazuri au parte în toate zilele câte le-au fost hărăzite.

- Fără doar și poate, asta așa-i, numai că, vezi dumneata, în crâșmă voia bună se transformă până la urmă în ticăloșie. În crâșmă omul cade din lac în puț și apoi se ticăloșește în tină. Nu se oprește când a ajuns să se umfle în pene ca un curcan, ori îngâmfat ca un păun, ci începe să facă pe maimuța și sfârșește în mocirla porcilor, dacă nu cumva se dedă și la blăstămății. Ia, vezi dumneata, în crâșma asta din Traniș, în care mă spurcai și eu cu un deț de pălincă, o început nenorocirea lui Buzgău. Auzit-ai dumneata de el?

- Auzit, ba chiar l-am cunoscut. Era un bărbat zdravăn, bine zidit de Dumnezeu și semeț.

- Adevărat, așa era. Dar povestea lui o cunoști?

- Puțin, bade Șofron; poate mi-o povestești dumneata.

- Ți-o povesti-o, nepoate, dacă o ieși cu potriveală.

- Știi ce? Vino să stai cu mine în vagonetă. Neom înghesui noi, că nu suntem burduhănoși și, până ajungem la capătul drumului, mi-i povesti. Tot îi mai bine pe vagonetă decât pe platforma descoperită unde te pârlesc scânteile de la locomotivă. Hai, dară, să ne întoarcem la mocănița noastră, că bag de seamă că oaspeții și-au ocupat locurile, iar oamenii trenului au săturat rezervoarele locomotivei cu apă și pe ale lor cu pălincă; așa că să ne grăbim spre mocăniță și să ne ocupăm locul în vagonetă, să nu cumva să rămânem păgubași.

Înr-adevăr, oamenii noștri, după ce și-au potolit pofta ce au poftit și și-au ridicat nivelul bunei dispoziții atât cât să nu se dea de gol față de șefi și să nu-și feștească obrazul față de musafiri, și-au reluat locurile și îndatoririle. Iată-l pe Moșu umflându-și din nou plămâni de oțel, urnind trenulețul din loc de-a lungul Drăganului cu ape limpezi-verzui de cristal. Lăsă în urmă pe partea dreaptă o frumusețe de bulboană, creată prin izbirea apei pieptiș de o stană uriașă, care se protăpea căpătânoasă drept în calea apei, obligându-o, mai întâi, să tăuiască, apoi să-și schimbe direcția

cu nouăzeci de grade, ceea ce a dus la formarea unei adâncituri învârtite, un adăpost ideal pentru păstrăvi și lipeni. Strămoșii localnicilor au numit-o „Băiasă”, și așa i-a rămas numele până astăzi. Pe vremea liniștită se văd bine în profunzimea apei limpezi păstrăvii și lipenii hălăduind în adâncurile ei.

După ce trecurăm de Băiasa, mă întorsei către mai bătrânul meu prieten, Șofron, cu care împărțisem puținătatea locului din vagonetă.

- Stai bine, nene Șofron, pentru ca să poți începe povestea lui Buzgău?

- Apăi cum să nu stau bine? Asta zâc și io că-i călătorie boierească pe lângă ce-am pățimit io când am fost przonier la muscali. Tri ai (ani) de zile am venit pă jos tomna (tocmai) din Vladivostoc până acasă. Noaptea de Paști a anului 1919 m-o prins tomna în Țarițan. Eram cu Gorița Mitrulii de la noi din sat. Popsisem în țintirimul din jurul unei biserici. Doamne, ce grozăvii ne-a fost dat să vedem acolo! Și acum mi se face părul măciucă când îmi aduc aminte. În jurul bisericii erau stive de oameni legați pachet în câte patru scanturi, pe care bolșevicii îi puneau pe capre de tăiat lemne și-i răteau cu firezu în timp ce popii, îmbrăcați în odăjdii, erau obligați, cu țeva puștilor la ceafă, să cânte prohodul. Să te ferească Dumnezeu de așe grozăvii! Ți-oi povesti io altădată și asta și altele, după cum ne-am înțeles mai de dimineață. Amu să-ți isprăvesc poveste cu Buzgău.

- Ascult cu plăcere, bade Șofroane. Să vedem dacă se potrivește ce-am auzit eu cu ceea ce știi dumneata, desigur, mult mai bine decât mine.

- Apăi așa-i, Buzgău era un om zdravăn, arătos, de prin partea locului. Cam nealcoș și petrecăreț, mai cu samă când apuca prin crâșme. Nu se lăsa călcat pe picioare, sărea ca ars cu fieru. Într-o bună zi de duminică, spre seară, l-au tras ațele și soarta lui spre crâșma din Traniș, unde zădărnici răm și noi o jumătate de ceas și unde io mă stâmpărai cu un „deț”, de pălincă de bucate. Crâșma, can zi de sărbătoare, plină de oameni, mai ales feciori, printre care și tri frați ai Silii, poate ai auzit și dumneata de ei. Apoi continuă fără să mai aștepte răspuns. Mai departe cred că nu-i greu de înțeles cum s-au încins lucrurile după ce s-a înmulțit numărul paharelor. Zgaiba s-o încins între Buzgău și cei tri frați. Cine știe? Poate că la mijloc era și vreun iz de catrință care, de multe ori, e nod de sminteală. Cum s-au hârjonit, cum s-o

bușit, nici io nu știu prea bine. Destul că Buzgău, simțind că nu poate face față la tri, a șters-o din crâșmă și, cum se însera și nu se vedea bine, s-a ascuns după o stivă de lemne, rânduită lângă calea ferată. Acolo s-o înarmat cu o halcă de fag în tri du-nji și a așteptat. Frații n-o întârzier să se ivească și s-au încolăcit unul după altul în jurul stivei, unde bănuiau ei că s-a ascuns fugarul, Când au trecut pe lângă cotlonul unde sta pitit Buzgău, acesta l-a pâlît în cap pe primul cu muchea hălci și l-o culcat la pământ ; de tăt. A apucat apoi să-i pălească și pe ceilalți doi, pe care numa i-o tilăvit. destul că pe primul l-o lăsat păgubaș pe viață. Ce-o fost după aceea, cred că știi: l-o judecat și i-o dat doi ani de temniță. Unii o zâs că-i puțin pentru c-o prăpădit o viață de om și o tilăvit alți doi. Avocații l-o scos doar cu atâta, c-o zâs că s-o apărat.

Ajuns cu povestea aici, Șofron tăcu prelung...Mocănița noastră depășise și trecuse semet, nebăgând în seamă celelalte halte înșirate pe firul apei, Fericele, Bulzuri, pe care le salutase într-o doară printr-un fluierat scurt.

- Ș-apoi mai departe ce s-a întâmplat? încercai eu să-l îmboldesc și să-l scot din tăcerea prelungită, după ce lăsasem în urmă și halta de la Lunca Vișagului.

- Apăi ce să se întâmple ? O făcut doi ani de temniță ș-o venit acasă. Dar nu mai era tomna ca înainte. Poate că-l certa cuțetu. Cu oamenii se purta frumos și cuviincios, dar făcea uneori câte o trăznită. Își cumpărase doi cai zdraveni și arătoși... făcea câte o cărăușie... Într-o zi, ce i-a trecut prin glavă ? S-a oprit cu cai și cocie (cărută) la cramă „La Ciunea”, și, după ce și-a potolit setea cu bere și țării, le-a turnat și la cai câte o sticlă de bere pe gât. Caii, nededați cu băutura, s-au îmbătat cum scrie la carte. Apoi să vezi cursă până în Huedin ! Nu s-a putut ține trenul personal de caii lui Buzgău. De atunci și-a luat alt nărav. În fiecare zi de marți, când era mărturie (târg) la Huedin, se lua la întrecere cu trenul personal. Trebuie spus că drumul de fier șerpuieste alături de drumul de țară pe care alerga Buzgău cu zmeii lui. Pleca odată cu personalul din stația Poieni și sosea odată cu acesta la Huedin. E drept că personalul mai opea în două stații, Bologa și Molosâg. Îi mersese omului hiriul. Toți îi dădeau cale liberă când apărea ca o furtună cu ducipalii lui. Îl cunoștea tăt Sălajul și Bihorul, pe unde cărăusea, iară în cealaltă direcție, câtă Cluj, îl știa lumea până dincolo de Turda și Alba Iu-

lia. Datorită năravului de a călca tăte crășmele, i-a scrântit și un fel de zăcală : Cătu-i Cluju și Feleacu, Tăt a be Buzgău săracu. Într-un fel era îndrăjit de popor, care începea să-i scornească lejende, fiind el darnic, prin crășme. Șofron s-a oprit iarăși parcă posomorât. Mă gândeam cum să-l urnesc din nou pe firul povestirii. Îl îmboldii cu vorba.

- Mai avem puțin până la capătul drumului. Cum s-a isprăvit povestea cu Buzgău al nostru?

- Apăi, cum să se isprăvească, nepoate? Se simțea o undă de amărăciune în glasul lui nenea Șofron. Ia așe, cum se întâmplă cu oamenii fără noroc, în viața cărora își bagă Aghiută coada, ispitindu-i prin crășme. Sfârșitul lui Buzgău a fost tomna după firea lui. La câțiva ani după ce-o fost slobozit din temniță - puțin la număr, poate vreo cinci sau șase - omul își ducea viața după firea lui. Se vedea însă din ce în ce mai limpede că ceva îi roade sufletul. Într-o zi, tăt de duminica, chemat de soarta lui, a luat drumul crășmei. Tăt la Traniș, dar nu la crășma din vale, pe care o știm, ci la cea din deal, la Burghi. Ce s-o întâmplat acolo o fost ceva asemănător cu ce se întâmplase cu câțiva ani în urmă la crășma din vale, halta Traniș : s-o încăierat cu un flăcăiandru slăbănog, care nici pe departe nu putea ține piept puterii lui Buzgău. Din ce s-o luat la hartă nu știu. Se pare că slăbănogul avea un „colț”, împotriva lui Buzgău din cine știe ce bai, da Buzgău nu-l prea băga în samă pe nevrednic. Destul că l-o înșfăcat de chiept, l-o ridicat însus ca pe o fleandură și l-o pus cu spatele la pământ. I-o pus un jerunte (genunchi) pe chiept în timp ce hoarea. Slăbănogul, profitând de nepăsarea lui Buzgău și de lipsa lui de băgare de seamă, a tras cu dreapta din cioareci un cuțit de tăiet porci. Și cum Buzgău îi lăsase mâinile libere, i-o repezit cuțitu în grumaz. Și tomna bine i-o tăiet vâna cea mare. Sângele o început să gâlgăie din tăietură. Lui Buzgău nici că-i păsa. S-o rădicat ținând în mâna dreaptă pe slăbănog și l-o izbit ca pe o plăcintă de un perete. Apoi o sărit pă masă și o început să joace. Și-o jucat fest, în care vreme sânjele se scurje, până ce i s-o înmuiat picioarele. Oamenii o sărit să-l oprească. O încercat să-l leje cu cârpe, o vrut să-i închidă rana din grumaz cu aluat, dar totul a fost dejaba. După ce o căzut mototol, oamenii l-o urcat într-o sanie - era iarnă în putere - l-o îmbrobodit în toale și l-o repezit cătă spitalul din Huedin. Toată truda o fost în zădar. Când or ajuns pe la Bologa, și-o dat duhu ... Așe o sfârșit Buzgău și i-o rămas hiriul...

Tomna la vreme am isprăvit povestea că, iaca, am ajuns la capătul drumului. De amu om mai vede noi cum o fi cu petrecerea noastră.

- Eu socot că bine vom petrece, după cum văd că stau lucrurile și după belșugul proviziilor. Numai să nu uiți, nene Șofron, că-mi rămâi dator cu încă o istorioară. Știi dumneata, cea cu aurul oștii lui Iancu.

- Ți-am făgăduit, nepoate, și când i-o veni vremea, o vei afla și pe aceea. Până atunci să vedem cum stăm cu încărcătura asta de lăzi pline cu bunătăți din vagonul de lângă noi.

*
* *

În timpul când badea Șofron își isprăvea povestea, Mocănița atingea punctul terminus al călătoriei, halta Piciorul Porcului. De ce s-o fi numit așa, n-am aflat, dar va trebui musai să aflu, că nu se poate să nu aibă acest nume povestea lui.

La câteva sute de metri în amonte de haltă, peste apa Drăganului, se găsea așternută de-a lungul râului, pe partea lui stângă, o poieniță, preț de două, trei hectare, înconjurată cu brădet; o poieniță de vis, acoperită de un covor crud ce contrasta cu verdele întunecat al brazilor. Puzderie de floricele multicolore - flori de vară timpurie - decorau covorul de iarbă ca mătasea. Această poieniță, ascunsă de ochii lumii cu zidul de brădet, fusese aleasă pentru serbarea câmpenească. În partea de jos a poienii, meșteri lemnari duraseră cât ai bate din palme o cabană din bârne de brad, înzestrată cu tot ce era necesar pentru primirea de oaspeți aleși. În fața cabanei, aceiași pricepuți meșteri localnici croiseră mese din scândură de brad. Centrul și cea mai mare parte a poienii fusese lăsată liberă pentru ca poporul să se poată delecta în voie.

Peste râul Drăgan, meșterii aruncaseră pod de bârne de brad, cu balustradă împodobită cu cetină de brad, împănată cu flori de câmp, după cum se cere într-o astfel de împrejurare și după datina și firea localnicilor.

*
* *

După ce , în sfârșit am aruncat o privire asupra locului unde se va desfășura primirea oaspeților și serbarea câmpenească, să facem cunoștință și cu ei, întrucât până acum de abia am pomenit despre

prezența lor pe trenulețul pregătit și decorat pentru ei.

La sosirea în haltă, oaspeții au fost întâmpinați de un grup de muncitori de pădure, îmbrăcați de sărbătoare în ținuturile lor de moți scândurari, în fruntea cărora era administratorul Întreprinderilor Forestiere, Ioan Giurgiu.

Primul care a coborât de pe platformă pe o scăriță de scânduri de brad, anume oblică pentru această trebuință, a fost, după cuviință, Excelența Sa domnul Reginald Hoare, ministrul Marii Britanii în București, principalul musafir, urmat de amfitrion, Excelența Sa domnul V.V. Tilea, ministrul României în capitala Albionului și de invitații de la ambasadă. Trebuie spus că domnul V.V. Tilea era și directorul Întreprinderilor Forestiere Române și, deci, în această dublă calitate, invitase înalta personalitate engleză să facă această vizită în zona Apusenilor. Au urmat ceilalți oaspeți din București, Cluj, etc., însoțiți de conducerea Întreprinderilor Forestiere Române, funcționari, apoi lumea de rând.

După urarea de bun venit, rostită de administratorul Ioan Giurgiu, s-a oferit, după obiceiul pământului, în cea mai autentică tradiție românească, pâine și sare, produse ale darnicului și ospitalierului pământ românesc.

Eu, vizibil favorizat de uniformă mea, mă țineam în strânsă apropiere ca să nu scap nimic din desfășurarea primirii.

După urările de bun venit, oaspeții, conduși de către cel care era gazda oficială și, de fapt, directorul Întreprinderilor Forestiere Române, Dr. Ioan Popa, au luat-o „perpedes”, de-a lungul liniei ferate forestiere, cale de câteva sute de metri, până au ajuns în dreptul podului azvârlit peste Drăgan, spre poienița cu pricina. În frunte erau cei doi miniștri, comentând în engleză despre frumusețile regiunii, după care se deșira tot alaiul. Au trecut podul și au pătruns prin tunelul de brădet; pe neașteptate, s-au pomenit în poiana luminată de strălucitorul soare de iunie. Au cotit la dreapta spre cabana decorată sărbătorește cu cetină de brad și flori de câmp din belșug. La un moment dat, cei din față s-au oprit brusc. Alaiul s-a bulucit spre ei, nepricepând care-i pricina; la dreapta, la umbra deasă a brazilor, zăcea o puțină din doagă de brad, plină ochi cu păstrăvi și lipeni. Englezul s-a oprit nedumerit, aproape perplex. Fața-i exprima un amestec de mirare și nedumerire, dar și de in-

dignare. Ce-i asta? a întrebat pe un ton aproape iritat. Și, fără să mai aștepte răspuns din partea celor ce-l însoțeau, la fel de nedumeriți, nepricepând cauza supărării oaspetelui, a continuat: Domnilor, asta seamănă a barbarie! Interlocutorul s-a uitat nedumerit la englez, nepricepând în primul moment la ce se referă oaspetele. Apoi, urmărind privirea distinsului invitat: Aaa, vă referiți la bogăția de păstrăvi și lipeni? se dumiri domnul Tilea.

- Desigur, Excelență. Mi se pare o lipsă de considerație față de acest nobil vânat acvatic. O asemenea cantitate...

- Scuzați, relua domnul Tilea, puțin descumpănit, nefiind în cunoștință de cauză, apoi, după o scurtă ezitare, relua: Presupun că cei care au avut sarcina organizării acestei serbări câmpenești au făcut-o în cinstea primirii dumneavoastră.

- Înțeleg, Excelență și le sunt recunoscător, dar... cantitatea depășește orice imaginație. N-aș vrea să pară o muștrare, dar la noi pesuitul la păstrăv și lipan este un sport nobil și nici unui adevărat pescar sportiv nu i-ar trece prin minte să pescuiască astfel de cantități, chiar dacă aceste splendide specii de pești ar abunda, cum e de presupus că abundă în râurile dumneavoastră de munte din moment ce, într-un timp atât de scurt, s-a prins o asemenea cantitate...

Alaiul își relua drumul spre cabană. Părea că incidentul a fost închis. Continuând însă drumul, grupul a trecut pe lângă câteva vetre de jăratec încins, alături de grătare de metal gata pregătite pentru prăjirea păstrăvilor și a lipenilor, ceea ce a stârnit iarăși curiozitatea iritată a englezului.

- Și totuși, relua el după o scurtă ezitare. Și totuși, cum s-a putut captura o astfel de cantitate puțin obișnuită de salmonizi?

Domnul Tilea, căruia i se adresase întrebarea, nu era la curent cu astfel de amănunte. De altfel, nimeni nu putuse presupune că o astfel de problemă va stârni atâta valvă. Ea fusese inițiată și rezolvată la nivelul unor oameni din subordine. Domnul Tilea răsuci întrebarea către domnul Popa. Nu știa nici el și transmise întrebarea lui Beraru, Beraru Lui Giurgiu care, oarecum jenat, ieși mai în față și șopti discret domnului Tilea: Păi, domnule director general, peștii au fost prinși aseară și azi dis de dimineață de către un angajat al nostru, un țăran simplu, care lucrează ca frânar la căile ferate forestiere.

Vădit stânjenit, Tilea traduse explicațiile, apoi drumul se continuă spre cabana ospitalieră, unde un personal stilat, adus de la restaurantul New York din Cluj, aștepta să facă onorurile. Nu mă voi ocupa de belșugul de bunătăți, trufandale și băuturi ce s-au servit. Vă voi spune doar că abundența, varietatea, calitatea bucatelor ce s-au servit, ca și serviciul, au fost la înălțime. Belșugul și albeața imaculată a fețelor de masă de „Damasc”, contrastau cu stilul rustic al construcției din bărne, maestru cioplite din bardă de către bărdașii de pe Valea Drăganului. În partea opusă a poienii se amenajase o baracă-bufet, aprovizionată cu tot felul de băuturi pe gustul localnicilor și al muncitorilor care, fără mofturi și alte invitații, începuseră a se ospăta. Voia bună n-a întârziat să apară, mai ales că ceterașii lui Trillili și cei localnici se întreceau a stârni veselia și buna dispoziție spre care erau preaplecați localnicii.

Să-i lăsăm pe oamenii noștri să se veselească după pofta inimii căci, repet, n-a trebuit mult îndemn, și să ne întoarcem la musafirii noștri.

După ce invitați și gazde s-au așezat la mese, au început să se ia la întrecere cu țuica noastră, bătrâna noastră pălincă, veche de nu-și mai știa anii, cu whisky-ul englezesc, cu cognac-ul francezesc și cu cel bătrân de peste treizeci de ani, produs al viilor din preajma Albei Iulia. Ar fi prea multe de descris cum a decurs concursul. Din ce s-a putut vedea și auzi, din aprecierile admirative ale oaspeților și din adausurile la toasturile ce s-au ținut, biruitoare a ieșit bătrâna noastră pălincă ardelenescă, galbenă ca uleiul de măsline, ademenitoare la băut și înșelătoare ca luna. S-au servit aperitive, antreuri, gustări care de care mai sofisticate. Au urmat supe după rețete ardelenesti, ciorbe regățenești, fripturi, grătare, care și-au cerut dreptul lor de a fi stropite cu udături alese. Când au apărut păstrăvii și lipenii în diferite variante gastronomice, păstrăvi și lipeni la grătar, copti în frunză de brusture sub spuză, păstrăvi și lipeni pane, fripti simplu pe jăratec, etc., cererea de udătură potrivită s-a întetit, mai ales că unul dintre comeseni a lansat în gura mare dictonul „*Piscis in tertiam aquam malum est,*”, ceea ce, trebuie să recunoștem, corespunde unui mare adevăr exprimat de dictonul prelatinic spus. Deși era de presupus că printre cei de față erau puțini cunoscători ai limbii lui Ovidiu, orice cunoscător într-ale latiniei, știe acest banal adevăr - peștelui nu-i place să inoate în a treia apă

- (prima fiind mediul în care trăiește, a doua este apa în care se spală, iar a treia ar fi apa băută după consumarea peștelui). De aici concluzia că peștele nu este bun, gustos, decât dacă în final este scăldat într-o licoare nobilă, din inventarul lui Bachus. La aceasta s-a referit pofticiosul nostru comesean când a lansat proverbul lătesc. Setea oaspeților nu s-a lăsat nepotolită. Diferitele sorturi de vinuri au început să inunde mesele. Concurența vinurilor s-a soldat tot în favorul licorilor din zona Alba Iulia, Șard, Ighiu, Cricău, Bucerdea, etc. Totul se desfășura într-o atmosferă crescândă. Numai că apariția păstrăvilor și a lipenilor pe masă a stârnit iar sămbure de discuții care s-a întetit pe măsură ce buna dispoziție alunga formalismul și stânjeneala. Odată atmosfera ajunsă la acest nivel, i-a împins pe agreabilii musafiri, ba cu ajutorul licorilor divine din arsenalul lui Bachus, să-și părăsească treptat sobrietatea și morga engleză și să se molipsească de vioiciunea gazdelor, mai ales că în cealaltă parte a poienii voia bună era în toi și devenise contagioasă. Totul mergea strună. Când discuțiile se încălziseră binișor și se duceau încricișat, domnul ministru al Marii Britanii la București se răsuci către domnul V.V. Tilea :

- Și totuși, Excelență, să-mi fie iertată neîncrederea, iertați-mi termenul, mai potrivit spus nedumerirea, dar nu mă pot lămuri. Ar fi cu putință să văd și eu pe acest pescar năzdrăvan, care a realizat această incredibilă performanță ?

Întrebarea se transmisă pe linie descendentă: Tilea la Popa, Popa la Beraru, Beraru la Giurgiu și se opri la șeful CFF, Herr Kirsch, care transmisă răspunsul într-un jargon germano - român: *Ich gehe sofort să aducem Lika zuruck. Er ist pescuim.* Răspunsul fu retransmis pe aceeași filieră pe care venise, în sens invers. Nu după mai mult de de un sfert de oră apărură Kirsch cu pescarul incriminat și-l prezentă : Er ist Lika. Toată suflarea se răsuci spre noul venit. Englezul nu-și putea stăpâni mirarea. În fața lui - obiectul unei curiozități vădite - stătea un om puțin intimidat, puțin încrezut (își dădea seama de ce fusese adus în fața mărimilor), îmbrăcat cu haine ponosite, încălțat cu opinci legate cu curele peste obielele albe din care șiroia apa.

- Dumneata ai prins peștii?

- Io, răspuse sec omul, răspuns ce fu imediat tălmăcit.

- Și cu ce i-ai prins ? întrebă englezul, adresându-

se direct omului care, firește, n-avea de unde să știe englezește, dar a ghicit sensul întrebării chiar înainte ca întrebarea să fie tradusă.

- Apăi, cu undița, că doară pescuiesc de pe când aveam cinci ani, când de abie putem ține bota-n mână. Și-apoi casa în care locuiesc io îi așezată chiar pe marginea Drăganului, așa că pescuiam și din casă, pe fereastră.

Curiozitatea oaspetelui creștea vizibil...

- Și unde-i această undiță vrăjită, ai putea să ne-o arăți? Aș dori să văd și eu acest instrument fermecat.

- Ia, colea-i, la marginea apei; nu m-am gândit că vreți s-o vedeți... da, iaca, mintenaș o aduc. Și într-adevăr, în câteva minute se întoarse. Iaca, asta-i scula, denumire la care un hâtru din grupul de gură-cască remarcă în gura mare:

- În materie de sculă, orice teorie-i nulă, subliniere care, tradusă cu oarecare dificultate, stârni hazul celor de față, ceea ce descărcă atmosfera care devenise apăsătoare și gazdele se străduiau s-o însenineze. Reușiră destul de bine. Povestea cu scula netezise terenul. Englezul, vădit intrigat, se ridică, se apropie de „sculă”, pe care o examinează cu interes, un băț de alun, o sfoară grosolană de cânepă, la capătul căreia atârna un căpățel de strună ca de vreo treizeci de centimetri lungime, terminat cu un cârlig simplu.

- Cum, se intrigă englezul, vreți dumneavoastră să mă convingeți că cu un astfel de instrument care, cu multă îngăduință, ar putea fi considerat ca un instrument primitiv, se poate pescui o astfel de cantitate din această nobilă specie dotată cu vigilență ascuțită și cu un instinct de conservare remarcabil? Mă iertați, dar pentru mine este incredibil. Și, fără alte vorbe, se duse spre cabană, de unde se întoarse cu un obiect într-un toc de pânză tivit cu piele, din care scoase un băț de undiță lăcuit oglindă. Domnilor, acest instrument, un Hardy veritabil, reprezintă ultimul rafinament în materie de instrumente de pescuit în apele de munte. Ei bine, cu un astfel de instrument n-am reușit o performanță mai mare de douăzeci de exemplare într-o partidă de pescuit la salmonide. De altfel, chiar dacă aș fi un pescar de talia omului dumneavoastră, surăse malițos Excelența Sa, n-aș fi încălcat regula elementară de a mă încadra în cota reglementară... Frumoasă morală, interceptată doar de stânci și brazi. Cum să priceapă Lica și alții ca el: Ei știau una și bună, că buna noastră mamă Natura a dăruit belșug de

păstrăvi și lipeni și pentru cine-i trebuie și pentru cine nu-i trebuie și atunci pentru ce să-și mai bată capul cu regulamente?

Atmosfera se reîncălzise și gazdele se străduiră iarăși s-o readucă la un nivel mai senin. Reușiră din nou destul de ușor. Le stătea la îndemână bogăția licorilor divine și belșugul bunătăților. Distinșii oaspeți își lepădară treptat sobrietatea și se lăsară iarăși de valul de voie bună generală a autohtonilor. Totul se desfășura plăcut, spre satisfacția tuturor și-ndeosebi a gazdelor când, deodată, fața englezului se umbri.

- Domnilor, o să vă cer din nou iertare, dar nu mă pot debarasa de istoria asta cu păstrăvii. N-ar fi cu putință să asist și eu la o astfel de performanță? Domnul Ioan Popa, care se informase între timp despre măiestria pescarului, se aplecă spre domnul Tilea și-i șopti discret:

- Ce-ar fi să-l punem pe omul nostru să-i facă o demonstrație?

- Ar fi o idee, dar oare nu cumva ne va face de poveste pescarul nostru năzdrăvan?

- Păi, să-l chem pe Lică, așa parcă-l cheamă, să vedem ce încredere putem avea în el; și-i făcu semn lui Herr Kirsch, mai-marele pescarului.

- *Sofort, Herr Director, aducem Lika.* Și dispăru înspre partea opusă a poienii, unde știa că oamenii de rând se veselesc și se bucură de lume și de viață, de vara minunată și de plăcerea oaspeților. După câteva minute se întoarse cu omul.

- *Hier ist Lika,* raportă Herr Kirsch.

Omul își ridică pălăria de paie, ca un cuib de cioară și se înclină respectuos: Să trăiți dom, jeneral director!

- Ascultă, omule, reluă directorul general, domnul V.V. Tilea. Ne-ai spus, și oamenii au confirmat, că dumneata ai prins peștii cu undița pe care ne-ai arătat-o. E adevărat?

- Adevărat, să trăiți!

- Bagă bine de seamă, omule, domnului ministru nu-i vine să creadă că se poate prinde o asemenea cantitate de păstrăv și lipan într-un timp atât de scurt și, mai ales, cu astfel de scule. Te mai întreb odată: dumneata ai prins peștii cu undița pe care ne-ai arătat-o?

- Io, domnule jeneral director. Știți, io locuiesc într-o casă așezată chiar în marginea apei; Pescuiesc de la vârsta de cinci ani, așa că am deprins toate năravurile peștilor. Știu ce le trebuie pe timp

însorit, pe timp de ploaie, seara, dimineța, chiar și noaptea.

- Bine, prietene Lică, parc-așa te cheamă. Acum uite de ce am vrut să stăm de vorbă. După cum ți-am spus, domnul ministru, care este și dânsul pescar renumit în țara dumnealui, nu crede că este posibilă o asemenea ispravă. Ai putea să faci o demonstrație în fața dumisale și a celorlalți oaspeți, prin care să devedești că tot ce ai spus este adevărat ?

- Pot, dom, jeneral director, să trăiți. Numai să aveți oleacă de răbdare, cam atât cât mi-ar trebui mie să dau o fugă până la Zărnișoara și înapoi. Asta ar fi cam un ceas și jumătate, sau, după socoteala noastră, a localnicilor, cât îi trebuie soarelui să coboare spre asfințit drum de două sulite.

- Ne-am înțeles. Uite, își consultă ceasul, acum este ora 15, adică ora trei după masă. La orele patru și jumătate să fi gata. Apropo, unde vrei să ne arăți meșteșugul dumitale ?

- Apoi, io zăc că aici în preajma locului unde s-a făcut atâta larmă, nu-i potrivit. Oamenii s-au ițit însus și înjos pe vale, chiar s-au și scâldat neblesniciiăștia de tineri. Aici peștii s-au retras în cotloanele lor. Potrivit ar fi o jumătate de kilometru mai sus sau mai jos de aci.

- Bine, Lică, te așteptăm gata pregătiți peste un ceas și jumătate. Dar ia spune, șeful dumitale, domnul Kirsch, a avut grijă să te răsplătească pentru ajutorul pe care ni l-ai dat ? Ești mulțumit ?

- Mulțumit, să trăiți !

- Uite ce, dacă reușește demonstrația dumitale, să treci din nou pe la domnul Kirsch, care va avea grijă să te mulțumească și mai deplin.

Omul mulțumi încă odată și plecă să-și vadă de rosturile lui. Între timp, oaspeții continuau să onoreze belșugul de bunătăți, meșteșugit pregătite și orânduite de cei doi aduși de la restaurantul New York din Cluj, după cum, pare-mi-se am mai spus. În cealaltă parte a poienii, poporeni, cei mai mulți muncitori de pădure sau muncitori în fabrica de cherestea, invitați în masă de către conducerea întreprinderii, încinseseră o petrecere în lege, cu danț și hore de răsuna pădurea. Aceasta era atmosfera în cele două tabere, când apărură Lică, cel care devenise personajul central al zilei și care, în aceeași ținută ca la înfățișarea anterioară, cu vergeaua de alun pe umăr, se înfățișă iar în fața oaspeților.

- Ei, iată și pescarul nostru, remarcă amuzat Excelența Sa. Se pare că a venit vremea să vedem ce n-am mai văzut și să credem ce n-aș fi crezut, reluă bine dispus înaltul oaspete.

- Domnilor, să mergem. Alaiul se formă cu Lică în frunte la o distanță de vreo zece metri, după care urmau Excelențele, mergând alături pe terasamentul căii ferate, urmați îndeaproape de mărimile locale. La urmă, alaiul de curioși și gură-cască, doritori să vadă cum va ieși pescarul din încurcătura în care singur se băgase și dacă nu cumva va feșteli fața gazdelor. Alaiul își urmă drumul pe pietrișul incomod al terasamentului, drum prețuit la mai puțin de un kilometru și se opri la jumătatea drumului dintre Piciorul Porcului și pâraul Dara, ceva mai în amonte de renumitul izvor numit Fântâna Rece. Lică se oprise pe terasamentul acoperit cu pietriș, între calea ferată și râul Drăgan, terasament consolidat de-a lungul văii de un dig din calupi de granit, care proteja terasamentul de năzdrăvăniile Drăganului când ieșea din matcă și din toanele lui bune și se rostogolea în șuvoaie și hălapi năpraznici pe vreme de furtună și ruperi de nori. De pe terasament se putea vedea bine albia Drăganului pe o bună distanță, cu bulboane adânci pe spinarea cărora se prăvăleau hălapi spumoși și dâlbe line în care hălăduiau, în raiul lor, puzderii de păstrăvi și lipeni, vârtejuri învârtite printre stânci, peste care se zbenguiau păstrăvi iuți ca năluca; apoi repezișuri ale apei în pante ușoare, cu valuri mărunte, peste care fâlfăiau roiuri de musculițe, hrana de predilecție a salmonidelor.

- N-are rost să vă pedepsiți picioarele mai de parte, recomandă Lică după ce oprise alaiul. Pești sunt peste tăt. Dumneavoastră îi sta aici pe zid și viți uita. Coborâți apoi de pe terasament, cățărându-se la coborâre, ca o mătă, pe colțurile calupilor de stâncă din peretele zidului, până ajunse la marginea apei. Spre mirarea spectatorilor, se duse la un brad de la marginea apei, cercetă câteva crengi, culese ceva de pe ele, claustră prada ce-o recoltase într-o cutiuță, se duse apoi la marginea apei, cercetă câteva pietre plate și culese „ceva,, de pe suprafața acestor pietre. Băgă apoi acel „ceva,, în altă cutiuță, după care ispravă se așeză liniștit pe o stâncă la îndemână. Își scoase cutiuțele cu prada recoltată, mai dibui ceva de prin buzunare, apoi se apucă să meșterească ceva ce spectatorii nu puteau vedea.

Oaspeții, acei care nu puteau cunoaște tainele pescuitului în apele de munte, dar mai ales aceia care nu cunoșteau secretele lui Lică, se întrebau nedumeriți ce-o fi meșterind acolo.

- Păi, ce să meșterească, se isteți unul din apropiații lui Lică, își meșterește muștele după „*sicretul*„ lui.

Fără să se sinchisească de atenția al cărei obiectiv era, își pregăti scule, se plasă la marginea unei bulboane ce se formase în spatele unei stânci. Cu prima lansare pipăi bulboana pe lățime, cu a doua măsură viteza șuvoiului, plasând musca pe creasta valului, iar cu a treia zvârli printr-un arc de cerc, peste cap, frumusețe de păstrăv, pe care-l proiectă la picioarele Excelenței Sale britanice.

Fără a lua seama la exclamațiile pe diferite tonuri ale spectatorilor, Lică își văzu de treabă. Din aceeași bulboană mai smuci doi păstrăvi frumoși, cu o minunată pigmentație galben-auriu-verzuie, stropiți cu puncte roșii, pe care i-a proiectat în stilul său la picioarele oaspeților. Ajuns la coada bulboanei, agăța o namilă de lipan pe care încercă să-l arunce pe mal după sistemul său; gura lipanului, mai fragilă decât a păstrăvului, nu rezistă la smucitură și lipanul căzu la marginea apei, la picioarele pescarului.

- Hm, exclamă englezul... splendid... dar sălbatic și brutal, în timp ce asistența de pe terasament își manifesta zgomotos dezamăgirea. Pescarul coborî la o altă bulboană, cu o configurație mai calmă, cu apă ce se învâluia în unduiri scurte, producând jocuri de lumini reflectate. În mai puțin de un minut, smulse unul după altul doi lipeni cocoșați cu solzi bruni argintii. Thimalus, Thimalus, exclamă musafirul în timp ce lua în mână unul din exemplare, apoi miroși mâna în care-l ținuse; are miros de cimbru, mirosul plantei al cărui nume îl poartă (thimalus = brun). Omul nostru își continuă demonstrația fără să se tulbure. Rezultatul după un parcurs de 200 de metri, din bulboană în bulboană, era de peste douăzeci de exemplare, fără a mai ține seama de mărunțiș, pe care-l relansa generos în apă. Cineva îl sfătuisse pe Lică să se conformeze acestei reguli elementare pentru a nu se face de poveste în fața străinilor, ceea ce Lică a înțeles și s-a conformat. Am aflat ulterior cine a fost povățuitorul: șeful Ocolului Silvic Remeți. Cred că este vorba despre inginerul D.

Eficiența rezultatului s-a derulat în același ritm. Smulși din șuvoaiele repezi și din dulbinele

adânci, alternau păstrăvi galben-auriu-verzui sau negricioși, după cum îi dăruise natura cu capacitatea mimetică de a se contopi cu mediul, protejându-i astfel de dușmani, cu lipeni argintii-ruginii cu aripa dorsală lată cât palma, discret ornată cu linii punctate estompat, alternând liniile vag colorate roșu cu negru.

Vădit surprins-condescendent urmat de suită, musafirul urmărea cu nedumerire ritmul cu care pescarul năzdrăvan agăța și zvârlea păstrăvii și lipenii în capul și la picioarele spectatorilor. Fizionomia sa exprima când mirare admirativă la dibăcia cu care păstrăvii și lipenii erau „*agățați*„, când supărarea ce însoțea proiectarea peste cap, în curcubeu a exemplarelor frumoase, zvârlite brutal și izbite de bolovanii de pe mal. La un moment dat, când un copilandru se trudea să scoată cârligul din maxilarul unui păstrăv, Excelența se apropie și ceru să i se arate cârligul cu care fusese capturat păstrăvul. După ce-l examinează, scoase din buzunar o cutie plată - o trusă cu musculițe artistice rânduie - și examinează îndelung musca de fabricație „*made in România*„, brevet Lică, cu bijuteriile din trusă. Rezultatul fu o ridicare din umeri a nedumerire. Făcu apoi semn lui Lică să se apropie și-i întinse trusa cu musculițe. Lică se uită nehotărât când la ministru, când la însoțitorii lui, care-l lămuriră:

- Domnul ministru îți dăruiește această trusă, îl lămuri unul dintre însoțitori și te întreabă dacă și cu musculițele din trusă vei prinde tot atâția păstrăvi ca și cu musculițele făcute de dumneata. Pescarul luă trusa, o examinează îndelung, apoi mulțumi cu-viincios: - Mulțam frumos domnului ministru. Îs tare mândre, s-or bucura pruncii de ele, numai că n-o să las eu bunătate de cârlige pe mâna lor să le prăpădească. După ce s-or mira destul cât is de faine, am să le dezbrac de pana lor și-apoi le-oi lega io după cum le place păstrăvilor și lipenilor de la noi. Cârligele-s „*prima*„. Numai domnul Roșca, de la Cluj, care are o boldă de scule pescărești, mai are ciocuri. Apoi de prins pește cu muștele așa cum sunt...nu prea cred să se imbulzască peștii la ele. Îs așa de faine încât tare mă tem că s-or speria păstrăvii când le-or zări.

Englezul ascultă răspunsul lui Lică în tălmăcirea unui însoțitor, care nu se putu abține să nu zâmbească, apoi se întoarse brusc către însoțitori, care așteptau la o curtenitoare distanță.: Domnilor, să mergem! Precum necredinciosul Toma din Biblie, am văzut ce n-am crezut... Coloana se formă

din nou ca la venire, de data asta mai puțin numeroasă, fiind că o parte din cei curioși părăsiseră spectacolul pescăresc și se reîntorseseră la voia bună mai caldă și mai ispititoare din poiană. La colană se alătură și șeful Ocolului Silvic Remeți, inginerul silvic Dolog, recunoscut ihtiolog și mare iubitor al peștilor și sălbăticiunilor, vorbitor de limbă engleză, cu ajutorul căruia invitații au încercat să descifreze tainele pescărești ale lui Lică.

- Trebuie să mărturisesc, reluă ministrul discuția, că demonstrația la care am asistat a răsturnat toate teoriile legate de pescuitul sportiv cu undița în apele de munte. Am admirat măiestria omului, care este un as, dar nu un artist al genului. Aceasta nu explică însă tot. Voi recomanda specialiștilor de la fabrica de instrumente Hardy să studieze mai profund problema și să-și adapteze concepția și tehnica de fabricație a sculelor de pescuit după brevetul și tehnica Lika, zise pe jumătate serios, pe jumătate amuzat ministrul. Regret că n-o să-i pot trimite pe prietenii mei pescari din Anglia să vadă ce am văzut eu. N-o să mă creadă când le voi povesti, continuă el, din ce în ce mai bine dispus. Revenind la demonstrația la care am asistat, am ajuns la concluzia că omul este înzestrat cu un simț deosebit de greu de explicat care, îmbinat cu rutina câștigată pe parcursul atâtor ani, a făcut din el un as. Ceea ce degradează farmecul acestui pescuit, ar fi lipsa de educație sportivă, lipsa de considerație față de această nobilă specie; aceste ființe deosebit de simple și elegante sunt smulse, zvârlite și izbite de bolovani. Suprema satisfacție și plăcere în acest sport nu constă în rezultatele cantitative, cât în dibăcia și arta de a-l captura cu instrumente delicate. Este, dacă vreți, lupta dintre finețea și dibăcia pescarului și instinctul de conservare al prăzii, care luptă cu disperare pentru viață. Și în această luptă, să recunoaștem cinstiții, atu-urile sunt de partea omului pescar; trebuie să acordăm șanse generoase adversarului mai slab, păstrăvului sau lipanului prins în cârlig, înșelat de iscusința omului și de sculele lui mincinoase.

Prinși în discuție, oaspeții și gazdele nici nu băgaseră de seamă mersul incomod pe pietrișul terasamentului, până când s-au pomenit în poiană, unde voia bună îi cuprinsese pe toți și devenise molipsitoare și pentru cei care se menținuseră în rezervă. Mesele întinse și reîmprospătate își așteptau din nou musafirii, care cu pofta de mâncare reîmprospătată de plimbare și de aerul ozonat

și răcorit de adierile înserării, își reluară ospățul însoțit de muzica lăutarilor localnici, camuflați de poalele cetinilor de brazi... N-o să vă povestesc acum cum s-a continuat ospățul. Ar fi plictisitor și inutil. Nu pot încheia însă această poveste fără a însera o întâmplare care, socot eu, merită o fărâmă de interes.

După o scurtă discuție susținută între gazde, domnul ministru V.V. Tilea s-a adresat înalțului oaspete:

- Excelență, oamenii acestor locuri, pe care i-ați văzut și, sper, ați început să-i cunoașteți, s-ar simți onorați și, împreună cu ei, și noi, cei care v-am invitat și însoțit, dacă în final ați accepta să-i cinstiți gustând dintr-o mâncare cu pronunțat specific local, pregătită aci pe loc pentru dumneavoastră, care i-ați onorat cu prezența.

- Nu mă mai surprinde nimic, răspunse oaspetele. Am observat, în câteva împrejurări similare, cum românii știu să petreacă și să se veselească fără răgaz, ceea ce confirmă și agreabila dumneavoastră invitație de azi. Apoi, pusă problema așa cum o puneți dumneavoastră, mă plasați în situația imposibil de a refuza, deși, continuând cu acest belșug, ar putea determina pe un observator obiectiv să se îndoiască de sobrietatea și cumpătarea englezească. Așadar, mulțumind gazdelor locale pentru deosebita atenție și grija de a pigmenta această invitație cu specificul locului, rămânem oarecum îndatorați,

Nu isprăvi bine și din tunelul de brădet apărui o țărancă de vârstă mijlocie, îmbrăcată cuviincios în costum local: spăcel alb imaculat, din pânză de in și bumbac, ornat cu motive negre specifice zonei moțești, poale din același material, decorate cu motive „bobat”, în relief, încălțată cu opinci și obiele albe ca neaua, înfășurate pe picior cu curele negre, dispuse în cercuri paralele. Femeia purta cu grijă o cratiță voluminoasă din fontă neagră, acoperită cu un capac peste care era trecut un prosop alb ca zăpada, brodat cu minunate motive specifice locului. Pășea cu grijă printre mese, în tăcerea care se așternuse, așeză cu grijă cratița în fața înalților oaspeți, apoi se retrase modest și cuviincios după ce ură oaspeților poftă bună.

- Parcă s-ar oficia un ritual, remarcă englezul, zâmbind. Oricum, să vedem ce surpriză ni s-a mai rezervat; pare ceva cu totul deosebit, după cum își insinuează prezența. Apoi servi din cratița aburindă. După ce gustă, ridică din sprâncene a mirare.

- Hm... nu-i rău deloc. Trebuia să presupun că e ceva deosebit din moment ce ați insistat atât de convingător. Apoi servi a doua oară, de data aceasta mai substanțial, spre satisfacția gazdelor, care-l încurajau. După ce isprăvi, se adresa oamenilor: Domnilor, cu riscul de a friza binecunoscuta sobrietate și cumpătare britanică, de care am făcut prea mult caz azi, și cu riscul de a fi considerat gurmănd, voi servi pentru a treia oară din această delicioasă mâncare. Ceea ce și făcu fără fașoane. După ce isprăvi, se întoarse din nou, sa-tisfăcut către comenseni: Și acum, domnilor, v-aș rămâne îndatorat dacă ați avea amabilitatea să-mi spuneți cum se numește acest delicios preparat culinar și dacă știți și puteți divulga secretul și rețeta preparatului.

Gazdele, cunoșcătoare, desigur, a bucătăriei locale, fără să cunoască rețetarul și detalii de bucătărie, încearcă să-l lămurească:

- Excelență, după câte cunoaștem și noi secretele bucătăriei din partea aceasta a locului, este un soi aparte de tocăniță, o varietate de papricaș, termen mai general, preparat după o rețetă strict locală. La talmăcirea în engleză a cuvintelor tocăniță și papricaș s-a iscat o mică discuție între traducători. Nu găseau termenul potrivit în limba lui Shakespeare. Până la urmă s-au lămurit lucrurile. În rețeta de preparare a acestei variante de pe Valea Drăganului intră două ingrediente mai deosebite, pe lângă alte mici secrete care constituiau de fapt secretul, taina gustului atât de ispititor. Ei bine, cele două ingrediente amintite mai înainte sunt: belșug de smântână din lapte de bivoliță și o plantă picantă și aromată ce crește spontan prin partea locului, pe care localnicii o numesc „*sorponel*,”

- Mulțumesc, domnilor, zâmbi șăgalnic musafirlor, dar n-aș vrea să credeți că vreau să fac spionaj în domeniul dumneavoastră culinar. În legătură cu aceasta mi-a venit, chiar acum, o idee pe care o să v-o spun mai târziu. Oricum, delicioasă mâncare și vă mărturisesc că pe parcursul peregrinărilor mele de-a lungul și de-a latul pământului, nu-mi amintesc să fi gustat ceva mai plăcut și mai ispititor. Ceea ce mă miră însă mai mult este faptul că în orânduirea și servirea belșugului de bunătați care au alcătuit interminabilul meniu, întocmai ca la nunta din Cana Galileii, se referi pentru a doua oară englezul la un citat din Biblie, dumneavoastră ați lăsat ce a fost mai bun la sfârșit, când comensalii obișnuiți nu sunt în măsură să aprecieze rafinamentul unui preparat. Elogiul preparatului a la Valea

Drăganului se desăvârși și sfârși prin a se ineca în licorile chihlimbarii ale lui Bachus.

*
* *

Coborâse înserarea; umbrele brazilor se prelungeaseră ca niște sulite uriașe aruncate peste rostogolirea fără ostoi a nestăvilitelor învolburări ale Drăganului. Poporul de rând pe-trecea vartos și nici prin gând nu-i trecea că orice început, bun sau rău, are și sfârșit. La me-sele oaspeților și ale mărimilor se încinseseră discuții, istorisiri însoțite în surdină de doinirea unui fluiet ciobănesc și de tulburătorul și răscolitorul timbru al taragotului, care se repeta în ecouri prelungi, din ce în ce mai pierdute, ale horelor moțești și ale doinelor lui Iancu. Trenulețul, care revenise în haltă, semnala insistent cu sirena revenirea lui pentru a duce oaspeții și poporul de rând, pe fiecare în lumea și rosturile lui. Primul care dădu semnalul de plecare fu Excelența Sa britanică. Se ridică și se adresa oamenilor:

- Domnilor, fără să exagerez, mărturisesc că, pe lângă surprizele care mi-au răsturnat unele păreri și convingeri, cum ar fi teoriile în domeniul pescuitului sportiv în apele de munte, ziua de azi o consider și o voi considera una din cele mai agreabile zile pe care le-am petrecut vreodată. Azi s-au conturat mai clar impresiile pe care mi le-am făcut pe parcursul anilor în preafrumoasa și binecuvântata dumneavoastră țară. Azi aceste impresii s-au întregit, s-au completat cu imaginile și frumusețile acestor munți și văi, care ne-au impresionat în mod deosebit de plăcut. Mai cu seamă m-au mișcat prietenia, spontaneitatea oamenilor, stăruința cu care se străduiesc să creeze o ambianță plăcută, veselie pe care o degajă, modul cum știu să petreacă; un buchet de însușiri dăruite de Dumnezeu, rar întâlnite la alt popor. Încheind cu aceste puține cuvinte, care vreau să dea expresie grațitudinii mele, mulțumesc Excelenței Sale, domnului ministru V.V. Tilea, conducerii Întreprinderii Forestiere Române, domnului director Ioan Popa, organizatorul direct al acestei neuitate serbări câmpenești, precum și tuturor celor care au contribuit la reușita acestei serbări, care a fost organizată, după cum s-a spus în cinstea mea și, implicit, îmi permit să o consider eu și în cinstea țării mele. În mod cu totul deosebit - și subliniez aceasta - mulțumesc populației din această zonă a Țării Moților, al

cărei trecut istoric zbuciumat m-a impresionat profund, pentru căldura cu care ne-a primit pe mine și pe însoțitorii mei de la Ambasada britanică de la București, pentru vădita și caldă prietenie pe care ne-a arătat-o. Înainte de a pune punct, cu sincer regret, acestei nemaîntâlnite serbări, vreau să fac o mărturisire și o promisiune în același timp: În prima vizită pe care o voi face la Londra, voi sfătui și îndemna conducerea firmei Hardy, specializată în domeniul sculelor și instrumentelor de pescuit, să-l coopteze pe Lika în consiliul de administrație al întreprinderii, în calitate de consilier tehnic, care, cu siguranță, va răsturna teoriile actuale în domeniul pescuitului sportiv în apele de munte. Dar, mai cu seamă, îmi voi face un merit din stăruința pe care o voi depune pe lângă conducerea celebrului complex hotelier „Ritz”, din Londra să-și trimită specialiști din domeniul culinar să învețe bucătărie pe Valea Drăganului.

All right !

Victor Giurgiuman - profesor,

Au trecut de atunci mai bine de opt decenii, în acest răstimp văzând lumina zilei cam trei generații. Competitorii din reportajul de mai sus, inclusiv autorul acestuia s-au dus demult „dincolo”. Locuitorii de astăzi de pe Valea Drăganului nu mai pun smântână din lapte de bivoliță pe tocăniță și nici „coride”, de bivoli nu mai poți vedea pentru simplul motiv că aici nu mai sunt bivoli. Tocăniță alduită cu smântână din lapte de vaci se face, dar nu în toate casele smântâna este „autohtonă”, pentru că șeptelul s-a împușinat îngrijorător. În Josani mai sunt vreo 15 vaci, în Susani cu câteva în plus iar la Traniș și la Luncă se practică pășunatul de familie, ca pe vremea dacilor.

Păstrăvi și lipeni cum prindea Lică sunt o raritate. Știu că în copilărie tata prindea pești cu leasa ori cu vârșă, oprind pentru noi numai exemplarele mari. De câteva decenii, puietul de pe Drăgan a primit câteva lovituri letale și nu prea are șanse să se maturizeze. În octombrie 1944, au staționat la noi unități ale Armatei Roșii. Copil fiind, am văzut scene groaznice : unde se găsea un pic de dălbă, rușii aruncau grenade și ne puneau pe noi să stăm la capătul dălbii să aruncăm pe răzor peștii amețiți de explozie. Grenadele ucideau totul. În vara următoare ne-am mulțumit cu ce venea din Criș. A doua lovitură pe Drăgan a venit în acest domeniu când s-a construit barajul de la Părău Crucii. Vadul Drăganului a rămas doar cu pârăiele care

vin de la Dara înjos. Pescari ca Lica nu mai sunt, dar au apărut blăstămății născute din imaginația bolnăvicioasă a unor exaltați. Pescarii de ocazie nu mai eliberează puietul, bucurându-se de capturi oricât ar fi.

Trenulețul forestier a dispărut când s-a construit barajul. Pe terasamentul CFF-ului s-a așternut drumul asfaltat necesar constructorilor barajului Locomotivele în frunte cu Moșu au fost duse la întreprinderi care au mai rezistat o vreme valului ucigaș. Șinele de cale ferată au fost duse de localnici pentru planșeele de beton armat. Ici-colo se mai vede câte o secvență din terasamentul căii ferate, iar depoul și fabrica de cherestea sunt deja ruină. Amintirea lor mai dănuie în cărțile regretatei doamne Doina Mărghitaș și în memoriile doctorului Iubu.

La Piciorul Porcului mai stăruie pe verticală câțiva brazi din cei pe care-i evocă Victor Giurgiuman, iar Izvorul Rece este tot așa de rece și de bogat. Digul care fusese făcut cândva pentru calea ferată, sprijină acuma drumul asfaltat pe care trec zilnic sute de mijloace auto de toate mărimile.

Badea Șofron s-a dus, dar poveștile lui mai stârnesc amintiri în memoria vârstnicilor. Nepotul lui Buzgău seamănă binisor cu bunicul său și se mândrește cu amintirea lui. Este astăzi cetățean onorabil al comunei, are doi cai de cea mai bună calitate, face cărăușie, dar nu-l imită niciun pe „bătrănu”, . Poveștea cu aurul oștirii lui Avram Iancu a rămas poveste. Nu s-a încumetat nimeni să continue căutările lui Șofron.

În final, doar câteva cuvinte despre autorul reportajului, profesorul clujean Victor Giurgiuman. Este fiul vestitului primar al comunei noastre în vremea Războiului de întregire și bună vreme după război, bun prieten și colaborator al viitorului protopop Aurel Mun-teanu, martirul de la Huedin. Victor Giurgiuman a fost o personalitate prestigioasă în rândul dascălimii clujene și, pe bună dreptate, după decesul lui, un grup dintre foștii lui elevi au alcătuit o societate culturală care-i poartă numele. Despre măiestria lui de a mânuși condeiu, despre dragostea lui pentru meleagurile natale, despre inegalabilul râu Drăgan „în limpezimea căruia”, cum zice el, ca și mine, și-a oglindit „dulceața, încântarea și nedumeririle prunciei”, vorbesc cu prisosință rândurile de mai sus.

CĂTĂ ÎNȚELEPCIUNE, A FOST ÎN CAPUL ACESTUI FILOZOF ETC.¹

Lucrul cel mai rușinos al unei stăpâniri este pândirea și iscodirea oamenilor !!!???

Legi ale moralei și ale politicii - Pitagora.

Viața cumpătată, în slujba binelui și a dreptății, trebuie să stea și la baza alcătuirii politice a unui stat. Nu încerca să vindeci un popor mare și corupt: cangrena nu se poate vindeca. Nu încerca să schimbi orânduirea unei mari națiuni. Un popor numeros e ca o dihanie hădă; e ceva împotriva firii. Dintre toate soiurile de dobitoace cea mai rea e speța umană ce se cheamă "popor". Nu răspândești vestea unei fapte rele! Faceți în așa fel încât să-i dispară cât mai curând și cele mai mici urme. Lăsați răul să moară! **Să crezi doar pe jumătate pe cei ce vin să pîrască fapte rele.** Nu năzui la himera unei democrații pure; egalitatea perfectă există numai la morți. Legiuitorii! Nu lăsa oamenilor de stat timpul să se deprindă cu puterea și onorurile! Legiuitorii! Nu uni credința cu morala. Roadele acestei legături nepotrivite nu pot fi decât niște monștri. Legiuitorii, bagă de seamă să nu te înșeli! Drepturile omului nu sunt la fel cu ale popoarelor din cauză că **oamenii deveniți "popor" încetează a mai fi oameni.** Un Senat de 100 de capete e mult prea mult!

Puțini legiuitori, dar înțelepți! Puțini războinici, dar viteji! Puțin "popor", dar multi cetățeni!

Dă legi poporului taur și boabe poporului bou.

Supune-te legilor chiar dacă sînt proaste! Nu te supune oamenilor dacă nu sunt mai buni ca tine.

Taie unghiile poporului, dar nu-i spăla capul cu propria-i urină; **pedepsește-l, fără să îl înjosești.**

Nu chemați în magistraturi decât bărbați ce sunt în săptămâna mare a vieții lor. Magistrați! Fiti precum în Sparta! La intrarea în tribunale: ridicăți un altar al Fricii, frica de a fi pedepsit înspăimîntă poporul și copiii.

Magistrature! Legea îți e soție legitimă; desparte-te de ea mai bine decât să o faci să devină o femeie trîndavă și care se învoiește cu orice.

Magistrați ai poporului!

Nu urmați pilda pescarilor de pe Nil care aruncă cu noroi în ochii crocodilului ca să-l poată stăpîni.

Să nu fii legiuitorul ori magistratul unui popor care se laudă cu mintea sa luminată. Urmand pilda locuitorilor din Creta, la fiecare 9 ani, legile sa fie citite și îndreptate de un intelept.

Când magistratul vorbește, preotul să tacă!

Scutiți-vă magistrații de jurământ atunci când intră în funcție, dar **nu-i scutiți să dea socoteală când o părăsesc.**

Poporul ! Cîntărește-ți legile! Numără-ți magistrații!

Poporul! Dacă îți dorești o bună rînduială în ceea ce privește politica, **fereste-te de o organizație fără vlagă, o administrație fără putere și de luxul ospetelor.** Acestea trei dau întotdeauna naștere vrajbei în viața civilă și în gospodării și au ca urmare năruirea statului și a familiei.

Nu tulbura o apă stătătoare ori un popor în sclavie. Fugi de poporul căruia îi place eşafodul. Nu te aștepta să îți se mulțumească atunci când faci un bine poporului: dintre toate dobitoacele, el este cel mai nerecunoscător.

Lucrul cel mai rușinos al unei stăpâniri este pândirea și iscodirea oamenilor. Nu urma pilda omizii: nu primi să te târăști la picioarele prințului sau în fața poporului pentru ca într-o zi să porți aripi.

Toți sîntem egali! Să nu credeți însă că neghiobul este egalul înțeleptului. În fiecare an să aveți o zi de sărbătoare numită "pacea familiei". În această zi, soțul și soția, la prînz, în mijlocul familiei, își vor da mâna și își vor ierta unul altuia greșelile făcute de-a lungul anului. Învață să vezi mai departe decât pot ajunge privirile tale. Lebăda tace toată viața ca să poată cânta desăvârșit o singură dată. Omule de geniu! Rămâi în umbră și păstrează tăcerea pînă în clipa în care vei putea să apari cu toată strălucirea unei faime pe care nimeni nu o mai poate tăgădui. Nu admira nimic! Zeii s-au născut din admirația oamenilor.

Să nu ai alt Zeu în afară de propria conștiință.

Fii cetățean al lumii întregi pînă cînd vei întîlni un popor înțelept și cu legi drepte. **Trăiește-ți viața; nu există nimic înainte și nimic după ea. Să-ți placă să trăiești și să trăiești bine.** Cel ce privește viața cu dezgust fie că are spiritul

¹Material preluat de pe internet.

bolnav, fie inima putrezită.

Din scrierile lui PITAGORA (Pythagoras din Samos, 570 B.C. - 495 B.C.)

ANA BLANDIANA ÎN JURUL LUMII... ÎN 1987...²

ORAȘE DE SILABE³

– mici extrase –

Prefața la o silabisire a lumii. De ce călătorească oamenii? Cei ce rămân acasă îi privesc pe cei ce vin cu ironie, cu superioritate, dar cu invidie. De ce acești oameni, adesea aproape bătrâni, care muncesc 11 luni pe an, se grăbesc în cea de a douăsprezecea să se înghesuie în autobuze, limuzine, sau în avioane, sau în trenuri. . .

Lumina la Chicago Pe un frig capabil să împietrească cele mai frumoase sentimente, pe un vânt care zgâlțâia firmele facându-le să pocnească năucitor, am rămas de la prima trecere prin Chicago cu impresia înfiorătoare de îngrămădire urbană insalubra, înălțată, probabil, pentru uzul crimei, pentru la ce altceva puteau servi imensele clădiri negre, ulcerate de fum, gangurile pustii semănate cu lăzi goale, cutii de gunoi părăsite și câini rebegiti? (...) Chicago este singurul loc unde zgârie-norii mi s-au părut frumoși și m-au încântat că o realizare măreață a forței omenesti.

Grand Canyon Poate din cauza liniilor orizontale ale straturilor geologice, semănând unor colorate hașuri, coastă din față a Canyonului, cu munții și ruinele, cu piramidele, templele și tronurile ei, părea pictată pe peretele dimpotrivă.

Cortine – Olimp Ca și cum ar mai fi ceva de ascuns, Olimpul se învelea în cortine mereu mișcătoare de nori care păreau să promită și să stragă, prin aceeași secvența a mișcării, obiectul secret și mereu subînțeles al tainei. (...) Am început să coborâm, înfrânți de logică și mândri de dramul de înțelepciune pe care l-am descoperit în noi, în timp ce în urmă noastră Olimpul se învelea singur în nori, că și cum ar mai fi avut ceva de ascuns.

Planul secund al Giocondei – Toscana Până a nu vedea Toscana, până a nu călca intimidată și

sovăitoare drumurile Umbriei, priveam fundalurile tablourilor lui Leonardo da Vinci, peisajele din spațele feciaorelor lui Beato Angelico, natură în mijlocul căreia suferă sfinții lui Mantegna, că pe niște viziuni de vis, ireale și fantastice, că pe niște miraculoase amintiri dintr-un paradis pierdut.

Sufletul medieval – Paris Deasupra catedralei Nôtre-Dame, la capătul celor câteva sute de trepte înguste și înalte care m-au dus pe unul din cele două bizare turnuri pătrate, am avut pentru prima oară revelația sufletului medieval.

Sicilia, o, Sicilia! Mi-e greu să-mi amintesc din ce clipă am început să mă gândesc la Sicilia. A,și nu știu nici dacă sperasem s-o văd cândva. Palermo mi se pare cunoscut. Am impresia că l-am mai văzut cândva. Intr-un film? Intr-o viață.

Sufletul unui oraș – Paris! Parisul este cosmopolit, altruist, deschis, eterogen – parizienii sunt rezervați și credincioși larilor; Venetia este aristocratică și infatuată – venetienii fredonatori și nostalgici.

Taina îmbătătoarei și liberei Florente este Savonarola, taina nepăsătorului Neapole – Pompeiul, taină Romei eterne – focurile împerecheate ale țigărilor printre monumentele Viei Appia.

Frumosul faraon – Valea Regilor După ce trecusem Nilul numai în nopțile cairote – la oră când de la înălțimea podurilor epuizant de lungi se simte patrundând, ca o respirație adâncă de ușurare, suflul răcoros al Mediteranei pornit spre izvoare – îl traversăm acum cu șapte sute de kilometri mai sus, dinspre Luxor și Karnak înspre Valea Regilor, desertul undulat și perforat de morminte al celuilalt măl. Adevărată istorie – Luxor După o săptămâna petrecută la Cairo printre moschei, bazaruri, urbane, printre piramidele asediate de bulevarde și asaltate de stâlpii de telegraf, printre șoselele suspendate, troienite de gunoaie fabuloase și reclamele de neon înălțate deasupra caselor fără acoperiș, – drumul spre Luxor a fost o întoarcere în adevărată istorie.

New York-New York Metroul din New York este la fel de deprimant că majoritatea metrouurilor lumii (...) Si totuși, ceva este altfel. Praful și farmecul Istanbulului Ei bine, Istanbulul are și el o asemenea imagine. Si în toți anii în care nu numai că nu-l văzusem, dar nici nu prea sperăm să îl văd vreodată, această imagine trăise în mine cu naivitate și cu fervoare. Concurența mării literaturi – Rusia Târziu, când am cunoscut Pskovul și Nov-

²Material preluat de pe internet.

³ORAȘE DE SILABE de Ana Blandiana (Editura Sport-Turism, 1987)

gorodul, Vladimirul și Suzdalul, am descoperit cu o uimire grăbită și vinovată că între vechea Rusie și marea literatură există nu numai deosebiri, ci și concurențe, că ele nu se subsumează una alteia și că, fiindu-mi atât de familiară cea de-a doua, nu o bănuiam totuși pe cea dintâi.

Spania Din întregul spectacol de corrida la care am asistat răscolita de milă și de oroare, de revoltă și de dezgust, cea mai dezgustătoare scenă mi s-a părut pauza. Absența lui Homer La o depărtare de cinci kilometri și două milenii de Sparta, Mistra este o capodeopera a morții.

Clisee și amintiri – Ceho-Slovia Străbăteam Slovia, oprindu-ne din sat în sat, din cimitir și din parohie în parohie, însuflețiți de pioasă himeră a găsirii mormântului lui Gheorghe Sincai, pierdut într-o localitate cu numele schimbat de mai multe ori și în mai multe limbi de cei în stăpânirea cărora trecuse, rând pe rând, de-alungul unei atât de europene istorii. Ciudatul ceas – Praga Există în Cartierul Evreiesc din Praga, pe turnul subțire al unei sinagogi gotice, un ceas. USA: New York, San Francisco, Chicago, New Orleans, Boston, Philadelphia, Los Angeles... Am cunoscut campusuri fermecate și metropole extraordinare; New York-ul este uluitor, San Francisco – fantastic, Chicago – impresionant, New Orleans-ul plin de nostalgie, Bostonul – plin de noblețe, Philadelphia – încărcată de istorie, Los Angeles – de iluzii.

Poluare la Delfi Cred că, în afară de Delfi, nu a existat localitate pe care s-o fi așteptat cu mai multă emoție, de care să mă fi temut mai mult, decât Eleusis. Nici Teba, nici Sparta, nici chiar Atena nu erau formate pentru mine din ziduri și acoperișuri, din piețe și străzi, ci din inefabile sunete care delimitau sensuri, din magice litere care botezau legend.

Pe străzi și canale la Amsterdam Spre deosebire de arterele acvatice ale Venetiei, canalele Amsterdamului nu sunt mărginite chiar de pereții caselor, ci numai de linia punctată cu arțari a trotuarelor, care lasă undelor doar ceea ce a trebui să fie partea carosabilă a străzii. Pustiuri La capătul unui pustiu de douăzeci de ore, autogară din Albuquerque apărea deprimantă și salvatoare în aceeași măsură.

Singurătatea – Haga Drum de două ore spre Haga, prin câmpuri verzi cultivate cu minuțioasă farmaceutică și aproape obsedantă, locuite de grupuri lenese de vaci negre cu pete albe.

Râul din Iowa Prin Iowa City trecea un râu

care, după proporțiile europene, ar fi fost socotit măreț, un râu de amplitudinea Oltului la Cozia și a Mureșului la Albă Iulia, un râu care se numea chiar Iowa, într-o devălmășie care nu preciză dacă el, râul, dăduse numele statului și al orașului sau, anonim, le preluase fără personalitate denumirea.

Schimbare de peisaj la Cannes Rareori un drum atât de scurt că acela dintre Cannes și Marsilia poate să conțină o atât de senzatională schimbare de peisaj. Un obicei la Madrid Madridul nocturn este încă mai zgomotos, mai vuitor decât cel din zi, cu mașinile nestăpânite, turiștii mai neintimidati, restaurantele mai deschise.

Iarbă verde de America Multe, foarte multe lucruri sunt în America deosebite de Europa, dar nimic nu e mai deosebit decât iarba.

În anul acela vară venise în Finlanda caldă, că o primăvară de pe la noi.

Prețioasele rășini din Egina Insula Egina este una dintre acele minuni elene formate dintr-un templu, un munte și o mare, una din acele minuscule parcele de univers în care, lăsându-se în voia spiritului, materia a descoperit cu delicii, de milenii întregi, cea de-a patra stare de agregare: simbolul. Norii Am intrat în New York într-un decembrie geros și tulbure, cu norii coborâți dezolanti, gata să ne atingă.

Ca-n Dorohoi Taskentul nu m-a uimit la început. Unele străzi semănau cu Bucureștiul, altele cu Dorohoiul.

La piața din Tbilisi

Cât de impersonal și neînțeles ar fi rămas pentru mine Tbilisi, cu platanii lui occidentali și bulevardele lui marsilize, dacă nu m-aș fi scaldat în aerul înmiresmat de ierburi al halelor lui cu mai multe etaje, dacă n-aș fi visat frumusețea pământului printre tarabele încărcate de rodii roșii și struguri negri. Anotimpurile lui Gogol Eu știu un Leningrad strălucind livresc sub polei, pe cheiurile, conservate în frig, ale "Damei de pica", în curțile dostoevskiene înghețate și pustii, pe prospectele alunecând vertiginos spre Gogol.

Spuma Niagarei Cronologic, la Niagara, înainte de a descoperi splendoarea apelor căzătoare, trebuie să descoperi orașelul apărut pe țărmul lor și purtând cu infatuare același nume.

În spatele Casei Albe În spatele Casei Albe se află ceea ce se numește "The Oval", un imens câmp gol, o pașiște verde pe marginea căreia sunt parcate mașini și prin care poți să te plimbi, să stai întins, să mănânci la iarba verde.

O dimineată exotică la Palma de Mallorca La Palma de Mallorca am ajuns la oră 5-6 dimineată. Am ajuns deci în zori și am coborât în jurul orei 8, neavând să stăm mai mult decât câteva ore și visând o dimineată exotică exultantă, pe care ne pregăteam lacomi să o anexăm vastelor și inatacabilor noastre posesiuni de fericire.

Regina din Portugalia Era un sfârșit de decembrie însoțit și navă, oglindită idilic de apele mediteraneene, se apropia cu emoțiile noastre de Gibraltar.

În Santa Fe De fapt, Sânta Fe este un orașel european, un orașel de provincie spaniol plin de farmecul desuet al clădirilor joase cu ziduri rotunjite și vopsite în culori pastel.

. Atlanta Nu pot să mă gândesc la Atlanta fără să-mi amintesc – dincolo de arborii mari umbrind statui demodate de generali sudisti venerați prin flori proaspete și inscripții antiyankee – clădirea albă cu trepte grandilocvente și coloane greco-române a Capitoliului, sediul impozant și provincial al primăriei. Duminică în timp Sunt ani de zile – mult peste zece – de când, într-o vară, am văzut Dubrovnikul.

Granada Aproape fiecare oraș din sudul mauric al Spaniei are câte un alcazar, câte un palat oriental încărcat de arabescuri și crengi înflorite, dar Alhambra este numai la Granada, numai Granada ascunde între dealurile ei împădurite paradisul poveștilor și numele cu ecouri feerice de music-hall.

Ca-n Texas Dacă mă gândesc bine, paradisul are putea arată asemenea priveliștilor din Texas. Dealuri line, coline verzi, păduri foșnitoare, drumuri și poteci strecurându-se pe sub bolte de crengi.

Nivelul mării Eram la Rimini, pe malul unei mari calme, palpitând pe o plajă întinsă, netedă. Noaptea era întunecată de vecinătatea luminilor de neon ale orașului tăcut.

Eternitate la Genova Ceea ce frapează la Genova este, mai curând, prea marea concretețe a unor atât de generale sentimente.

Despărțire de NY și nu prea Am părăsit New York-ul într-o după-amiază de mai, caldă și idilică, somnoroasă, cu un soare mult mai potrivit să poleiască acoperișuri provinciale și țuguiate de țigla roșie, și străzi desuete cu romanită și uluci, decât cheirurile uleioase, transatlanticele triumfătoare și zgârie-norii marțieni ai celui mai mare oraș de pe pământ.

În mișcare la Toledo Ce țin minte din Toledo? O

gară împodobită cu ceramici colorate și bolți rotunde de moschee? Priveliștea orașului cocotat pe o colină înconjurată de rău, că o cetate din desenele medievale? Orașe de silabe Cu cât le vizităm mai rar, cu atât le descopeream mai neschimbate, mai patinate de inexistență lor atât de sigură de sine.

Zaragoza, Marsilia, Florența, Nisa, Atlanta, Paris.

Orașe de silabe, străzi de vocale, cartiere de litere... Din oraș în oraș, din ținut în ținut, din țara în țara, din continent în continent, căutând un tot mai improbabil Eldorado, am văzut, am însemnat, am socotit și, la fiecare colț, am așteptat să-mi apară, prins într-un zid cu tencuială căzută, bietul meu Atlas roș de vânturi, purtând chinuit un glob pămîntesc pe jumătate măcinat. NOIEMBRIE 1987 -

MARKO BELLA

Judecata de apoi

Nu știu de ce, dar e evident că Dumnezeu ne-a remis dreptul de a da clic; și chiar dacă de tare de mult nu mai stă de vorbă cu noi, de câțiva ani ne-a transmis totuși prin Balázs, care vedea probabil prima oară-n viața lui un cimitir și a exclamat involuntar când am trecut cu mașina pe lângă pietrele funerare ce par aproape gata să escaladeze gardul, căci au înghesuit morții unul lângă altul: uitați-vă, nu trebuie decât să dai clic pe ele și spiritele își fac apariția; s-a îmbujorat de însuflețire, în timp ce m-a săgetat un junghi la gândul că s-a petrecut ceva fatal, fără să băgăm de seamă, am obținut șansa de a beneficia de judecata de apoi, de înviere, de fapt, cel de sus ne-a pus-o brusc în mână și el a renunțat la ea, văzduhul sună, răsună, scânteiază fosforescent, printre litere, cifre, stele pulsatile se împleticesc îngerii imateriali, iar diavolii sparg iar și iarăși cutiile poștale ale cerului, dar am dobândit, în sfârșit, dreptul de a da

clic,
 nu trebuie decât să dai clic și revine mama,
 nu trebuie decât să dai clic și revine tata,
 și vin toți, dacă-i introduc
 în memoria universală,
 nu vor mai putea dispărea niciodată,
 nu trebuie decât să dai clic pe mortul Isus
 și el urcă la ceruri,
 nu trebuie decât să dai clic pe neprihănită
 Maria,
 nu trebuie decât să dai clic pe coapsa Mariei,
 să dai clic pe burta Mariei,
 să dai clic pe Iuda,
 pe buni și răi deopotrivă,
 pentru că totul se rotește în jurul nostru,
 iată omnipotentul buric al degetului,
 cu toții depindem de el,
 domină peste noi,
 un colosal deget incandescent acolo sus,
 seara apune, dimineța răsare
 și dă clic pe noi, dacă-i dispus,
 dormim cu fragmentele risipite-n lume
 și ne-adunăm printr-o smucitură bruscă,
 celulele dau năvală de peste tot,
 din iarbă, din arbori, din libelule,
 fluturi, vrăbii, șobolani,
 din burțile minusculilor găngăni,
 zăcem în milioane de fragmente
 în pete, în fășii,
 în particule invizibile de fum
 și visăm la vârfurile degetelor febrile:
 dați clic pe noi!

Mersul îndărăt

Nu pot zări trecutul decât după ce
 din nou a dispărut,
 și nu-ți pot atinge chipul decât
 în timp ce se destramă iar,
 aluneci îndărăt în viitor și devii tot
 mai mic, îmi amintesc tot mai palid
 ce te așteaptă,
 când ni se dărâmă casa,
 când ne explodează craniile
 pe peretele întunecat al nopții
 ca niște lubenițe trântite de el,
 cum se scurge miezul roșu în beznă,
 dar acum nu fac decât să gonesc îndărăt
 și nu mă pot opri, așa cum nu mă puteam odihni
 nici o clipă nici când goneam înainte,

alături, frunzele îngălbenite încep să-nverzească,
 se-nnegrește părul coliliu al mamei,
 dar din nou totul nu-i decât o licărire,
 cel puțin dac-aș putea lua ceva cu mine,
 măcar cântecul cocoșului
 sau cotcodăcitul drujbei,
 măcar bázăitul de după-amiază al muștelor,
 măcar chipurile iluminate
 de stopurile roșii de frână,
 barba nerasă de-o săptămână a bărbaților,
 cosițele clătite-n apă cu oțet ale fetelor,
 mirosul jerseului plouat de lână,
 sângele prelins din genunchiul plin de praf,
 măcar dușumeaua îmbibată cu ulei ars,
 măcar felia de pâine cu marmeladă,
 o bilă de rulment, o castană,
 dar iarăși trece-n goană pe lângă mine totul,
 iar rămân în urmă
 cei mai buni prieteni
 și nu le mai văd decât spinările gârbovite
 cum se duc spre nimic,
 dar până ajung mai răd, chicotesc,
 vorbesc unii cu alții,
 se uită din când în când înapoi,
 de foarte departe mi-amintesc iar de ei,
 privesc siluetele lor imprecise,
 cefele încrețite se ivesc din când în când
 în înserare,
 aș merge din nou cu ei,
 m-aș înghesui din nou între ei,
 da nu se poate,
 ne ducem în direcții opuse,
 cine înainte încă, cine deja îndărăt,
 dar la ambele capete ale drumului
 e moarte.

Ger

Mă uitam cum l-au depus pe cimentul rece,
 e adevărat că avea sub el și-un pled albastru-nchis
 de spital,
 dar așa ceva nu-i posibil, mă gândeam,
 părul de pe piept i-a albit aproape cu totul,
 dar și așa părea cu mult mai tânăr
 decât atunci când încă trăia,
 hainele te îmbătrânesc, se pare,
 sau poate viața, cum se spune de obicei,
 brațul drept era foarte îndepărtat de corp,
 cum o să i-l mai apropie strâns,
 n-am mai vrut să mă uit la tatăl meu

aflat acolo jos pe dușumeaua îndepărtată,
 în vremurile de demult mama întindea și iarna
 hainele proaspăt spălate în curte
 pe sârma groasă de uscat rufe,
 înghețau pijama,ua,
 izmana și cămașa albă ca neaua,
 dar și așa se uscau întrucâtva, se pare,
 gerul storcea apa din ele,
 îndesa într-un coș imens
 bucățile care trosneau, pârâiau,
 mi-era teamă că pânza imaculată
 se sparge-n cioburi ca o sticlă,
 mânia unei cămăși atârna afară din coș,
 s-a izbit de tocul ușii când mama
 s-a răsucit ca să intre în casă,
 cămașa țepănă ca un os zace pe ciment,
 nu mai îmbracă pe nimeni,
 și totuși nu îndrăznesc să mă aplec la el
 ca să îndrept măcar marginea pledului.

Literatură realistă

Atât de tare râdeam și noi
 că din ochii mamei au început să curgă
 șiroaie de lacrimi de neoprit și i s-au aburit ochelarii,
 iar mie întotdeauna mi se punea un junghi în ceafă
 ca o cine știe când petrecută detunătură de pistol,
 pentru că noi doi nășcoceam tot felul de jocuri
 când nu eram preocupați să trimitem
 soluția rebusului la revista copiilor,
 am și câștigat odată o carte,
 odată o tabletă de ciocolată,
 iar odată o sonerie electrică demontabilă,
 ne plăcea să concurăm la orice,
 era fericită că am câștigat concursul de trotinete
 și am trambalat acasă popicele pe masă
 verde-nchis care răsplătea câștigătorul,
 e adevărat că nu ne-am jucat niciodată cu ele,
 era plictisitor, ca și concursul câștigat de trotinete,
 mai bine ne băteam capul cu idei care de
 care mai nebunești,
 mama a fost întotdeauna mândră de flexibilitatea
 ei,

îl necăjea și pe tata cu asta,
 se așeza și-și apuca cu ușurință
 degetul mare de la picior cu gura,
 apoi se uita râzând cum mă necăjesc s-o imit,
 căci n-am moștenit de la ea această flexibilitate,

cu o ocazie l-a convins și pe tata să-ncerce,
 dar nici lui nu i-a reușit, degeaba s-a îndârjit,
 dacă socotesc bine, erau deja mult mai aproape
 de patruzeci decât de treizeci,
 și de fapt numai peste decenii
 mi-am amintit din nou
 de jocul acesta inocent cu degetul mare de la picior,
 când, cu câteva zile înainte de moarte,
 mamei i-au amputat laba piciorului,
 tata nu mai trăia de mult atunci, desigur,
 în ceafă îmi pulsa durerea,
 din ochii mamei se prelingea un fel de lacrimă,
 și-n timp ce stăteam alături de ea
 m-a străbătut ca un val o rușine groaznică
 și nu înțelegeam de ce nu mă pot gândi la altceva
 decât la ce va fi, că de-acum, Doamne, cum va fi?

În românește de Kocsis Francisko

Romeo TARHON

**IARTĂ-MĂ,
 MĂICUȚĂ BUNĂ...!**
 (poem după un filmuleț
 anonim)

Mama mea avea un ochi,
 doar,

Tare jenă-avea să-mi fie...
 O vedeam când pe trotuar,
 Când în mica-i prăvălie

Vânzând plante de tămadă,
 Leacuri ieftine la boale,
 Câștigând la colț de stradă
 Amărătele parale

Necesare școlii mele
 Și-ncercând și ea s-aline a
 Sărăciei vremuri grele
 Cu un preț cumplit: rușinea...!

Într-o zi, bată-l să-l bată
 De ceas rău – mi-aduc aminte –,
 Ponisită îmbrăcată,
 I-a trecut și ei prin minte

Ca, de la cules de plante,
Pe la școala mea să deie,
Și-am trăit clipe jenante
Lângă o așa femeie...

M-am uitat la ea cu ură:
Ca o umbră hădă, slabă,
Văzând acra-mi uitătură
A plecat în mare grabă.

- Are-un singur ochi, e chioară...!
M-au batjocorit la urmă
Cei de față, să mă doară,
C-așa-s proștii strânși în turmă...

- De ce n-ai un ochi, măi mamă?
Am certat-o-apoi acasă,
Dar nici nu m-a luat în seamă
De-ntristată și sfioasă.

Iar durerea ca de rană,
Orb la suflet și cu silă,
S-a mai stins după dojană,
Simțind vag un fel de milă

Și că aș fugi în lume,
Să dispar... Să-mi văd de soartă,
Să mă lepăd de-al ei nume,
Să o uit, vie sau moartă..

Somnu-avea cu greu să vină
Întristat de mari regrete...
Mijeau zorii a lumină
Când, trezindu-mă de sete

Și, cu ochii mici sub pleopă,
Am mers băjbăind de-a latul
În șopron, să caut apă,
Unde își avea ea patul...

Și-o zării plângând în palme
Dintr-un ochi, pe înfundate,
Măcinată de sudalme
Și reproșurile-mi date...

Nici nu se sfârșise anul
Când, mânat de mari ambiții,
Am plecat urmându-mi planul
Să m-jung, ca toți școliii...

Învățând, muncind pe rupte,
Și cu bursă-n facultate,
M-am bătut în grele lupte
Să îmi las trecutu-n spate,

Să am bani, casă, nevastă
Și copii, cum viața cere
După ani de viață proastă
În rușine și durere.

Și pe când mi-era mai bine,
M-am trezit năuc la ușă,
Spunând c-a venit la mine,
Cu toiag și găletușă

O bătrână cu broboadă
Peste frunte și bărbie
Ce făcea să nu se vadă
Chipul ca de ceară vie...

- Să mă vezi...? Dar cine, Doamne,
Ești mata? Și îndrăzneala
Ce-o arăți ce vrea să-nsamne?
Ești vreo hoată cu cerșeala...?

Caută-ți calea bătută..!
(Bănuți că era maica,
Mai bătrână și mai slută,
Cu un ochi scobit ca gaica).

Iar fetița mea, văzând-o
Fără ochi pe partea stângă,
Vrăjitoare rea crezând-o,
S-a pornit țipând să plângă...

- Cine ești, ce vrei, neneacă?
Cum cutezi să-mi sperii fata?
Ia mai bine fă de pleacă
Imediat, șterge-o și... gata!

Însă ea cu vocea-i plânsă
Și sfioasă mai ales, a
Murmurat: - Iertare, însă,
Poate am greșit adresa...

Și-a plecat să-și afle drumul
Urmărind-o cu privirea
Și, cum vântul șterge fumul,
Să-i ștearg iarăși amintirea

Amăgindu-mă cu gândul
Că săcuțul viu de moaște
N-a văzut... chipul văzându-mi,
Nedând semn că mă cunoaște...

Și-ntr-o zi, primind scrisoare,
Să ne revedem cu clasa
În cătunul mic în care
Am avut școala și casa,

M-am decis să văd cocioaba,
Cuibul meu sărac de vise...
Și-am aflat, astfel, că „baba”,
De curând se prăpădise...

Și-mi lăsase un înscris pe
Un mic petec de hârtie,
Gheboșată-n umbra prispei,
Vrând să-mi fie dată mie.

”Fiul meu drag ca lumina
Ochilor scâlțați de soare,
Cât aș vrea să pot s-alin a
Frământărilor văltoare!

Poate vei veni vreodată
Să mă vezi și tu pe mine
Cum am fost și eu o dată...
Să te văd... Câtă rușine

Ti-am pricinuit, mă iartă!,
Fără ochi, bătrână, hâdă,
Inima-mi fiindu-mi fiartă
Că fac lumea să te rădă...

Care-i adevărul..? Iată:
Mic fiind, săltând pe-o cracă,
Într-o clipă blestemată
Ți-ai pierdut ochiul la joacă...

Semănând atât de bine,
Cum firesc e, fiu și mamă,
Ți-am dat unul de la mine
Ca să nu trăiești o dramă.

Nu m-am supărat, te-asigur,
Niciodată, nici în pripă,
Explicându-mi că, desigur,
Mă iubești și dorul țipă

Când ne știm așa departe
Și când inima ne strânge...
Te iubesc până la moarte!
Un ochi râde, altul plânge...”

Imediat mă podidiră
Lacrimile ca de ceară,
Ca acidul îmi topiră
Ochii și mi-i tulburară...

Și doar dorul care frige
Inima cu frânta strună
A mai reușit să strige:
- Iartă-mă, măicuță bună!

Gina ZAHARIA

Luna mea din geam

Am fost, mamă, pe acasă,
Dorul avea cuib sub masă,
Cânta vântul prin odaie
Și-aducea în suflet ploaie,

Te-am căutat printre meri,

Și-am găsit pașii de ieri,
Te-am strigat în prag de-amiază
Mi-a răspuns o mierlă trează,

Noaptea purta chip zidit
Pe un drum nepietruit,
Te-am zărit mergând pe dealuri,
Dar pierai în mii de valuri,

Parcă te-aș fi întrebat,
Cum e crezul retezat,
De ți-e sete, ori de ai
O fântână lângă rai,

Cum răsună dor de dor,
Când ești pasăre în zbor?
Vino, mamă, spre amurg,
Când dau ceasurile-n pârg,

Să măsoți timpul cu scara,
Să urci până-n ceruri vara,
Să deschizi ușa pe care
Ai trântit-o la plecare,

S-o descui așa cum poți,
C-ai făcut spre soare porți,
Să te-așezi, mamă, pe-un ram,
Să fii luna mea din geam

Gabriela MUNTEANU

CÂNT CÂND PLÂNG

Unii spun că plânsu-alină
Sufletul, gândul și trupul
Ca o ploaie ce alintă
Cu suflarea sa pământul.
Alții spun că numai cântul,
El alină și mângâie,
Că transformă-amărăciunea
Într-o dulce bucurie.
Eu aleg să cânt când plâng
Și să plâng când cânt adesea,
Căci să cânti plângând , nu pot
Decât cei ce-și spun povestea.
Cânt când crucea-mi mă apasă,
Când simt îngeri lângă mine
Care-mi saltă pe-a lor aripi
Temeri, lacrimi și suspine.
Cânt când dor îmi e de mama,
Când căldura ei lipsește,
Cânt atunci când mama vine
Și cu ochii îmi zâmbeste.
Cânt când m-apasă furia,
Când lovește nedreptatea,
Când pe omul bun la suflet
Îl învinge răutatea.
Cânt când mâna de copil
Mă atinge cald pe suflet,
Și jucându-mă cu el,
Nu aud al lumii plânset.
Cânt când cei de lângă mine,
Ieri prieteni, azi dușmani,
Îmi lovesc cu disperare
Truda inimii de ani.
Cânt când stând în rugăciune,
Greu genunchii mi-i strivesc.
Și gândesc că între îngeri,
Domnul Sfânt am să-l privesc.
Cânt când mă apucă dorul
De-al copilăriei vis,

Cânt cu al tataii fluier,
Cântece din Paradis.
Cânt când puiul meu zâmbeste,
Când dureri i-apasă trupul,
Căci în cânt pun mângâierea,
Și descântul, și sărutul.
Cânt că sunt îndrăgostită,
Cânt cu sufletul pereche
Dorul, viața, dăruirea
Și a mea iubire veche.
Unii spun că plânsu-alină,
Alții spun că numai cântul.
Eu am pus în cântec plânsul
Și în plâns am pus cuvântul.
Și de ani de zile-ntr-una,
Tot aleg să cânt când plâng.
Cui îi pasă de-a mea jale?
Cui i drag al meu cuvânt?

Adrian BOTEZ

POEMUL PĂDURII

pădure – vuiet de ocean
lirism patetic de tiran
stârnești cald cântul din cristal
muntele-i obosit de val

te bântuie mii heruvimi
pădure smulsă dintre crini :
ești blestemată-n sfinte iniști
tihnă să n-ai – să-nvrăjbești liniști

nasc vorbe-n frunza de stejar
fâlfâie îngeri spre-nalt jar
poemele – în plin delir
înroșesc vinul din Potir

stelele toate din tufiș
sorb rugăciunea pe furiș
...a fost odată-un telegar
suffla o vară peste var...

din Luna marelui război
fecioarele se scurg șuvoi :
licornul bate din copită
și orice flori asmut ispită

prin umbra-nvoaltă de serafi
suspina spinii – șerpi isnafi
negustoresc zâne și miri -
apoteoze-n trandafiri!

...pădure-n veci cutremurată
povești își scriu singure-erată :
trec zeii blânzi înspre iernat -
poemu-n tine s-a-ncheiat...

RĂZBOAIELE CODRULUI

răzbim războaie grele-n vechi păduri
încătușăm în crini pe sfinții furi :
suntem nemuritorii din stejari
Lui Crist îi creștem – cutezând – stegari!

străbunii scurg în noi puteri de vis
prin Codrul luminat a paradis :
veniți – veniți spre Tăinuita Cină
toți - cavaleri ce luați din Crist lumină!

în armii de arhangheli întrupați
îi lămurim cu vâlvătai pe vânzători –
trecuți trei șerpi prin tăiș de privighetori

sub Steaua Cântului se spulber vinovați...
...cu toții-n vechi războaie judecați
Sfânt Codrului înfătoșați curați!

POEMUL MARII CĂLĂTORII

am suit munți înalți și-am trecut de păduri
am privit în vulcani și-am visat la lemuri
nădejdea-i lumină și-i Frate de Sus
nu știu strămbătate: m-am dus când am spus

nu mă fă vinovat c-am văzut mult prea mult
Inorog și Văpăi – călăuze-n tumult
mi-au șoptit de tărâmurii și-atâtea povești :
nu pot da despre ele nici samă nici vești

asfințește degrabă în temple și-n lumi :
n-am trăit să v-amestec cu foc ori cu humi -
doar matrozilor aspri cu degetu-arăt

cum se merge prin stele – nicăcând îndărăt
...între vele se zbate un biet pescăruș :
împânzirea de vremuri s-a rupe acuș...

POEM MISTIC

citim în frunza de stejar
zavere sfinte din altar
căci epopeea dintre ulmi
atins-a luminate culmi
iar negrăiții din zenit
desființează-orice sfârșit

chivernisim slova pădurii
zânele-și pierd prin munți condurii
îngerii-și riscă rostul urii
incendiem blând asfințit
urcăm pe cruci manoli din Crit
și deghizăm slăvitul mit

din candelă-am vărsat stihii
stihii de stihuri – harfe vii -
și-aflăm din oh aflăm cu ah
iubiri târzii de padișah...
înfâmii din clădiri de zori
au adormit printre flori
și-s duh-parfumuri - sfinte flori

păduri aprind
mistic colind
magi în delir
ne scaldă-n mir

vorbe și prinți
rostesc fierbinți
truver boem
infarct poem

amin amin
e sânge-n vin
grădini mărgean
orgii de-ocean

...visăm regal
în SanGraal :
Fluturul Crist
tragic Artist

MII POPOARELE DE CETINI

mii popoarele de cetini se smeresc sub vânt de soare
rugăciune murmurată se înalță din izvoare
strecurată printre sfinți și-n miresme de altar
viu lumina mântuirii plouă peste-al meu zadar

cruci de vulturi din tărie liturghii binecuvântă
 șapte turme-n vârf de munte mistice tăceri descântă
 ierburi din poieni văratice unduiesc liniștea vastă
 nor de raze îl pogoară pe Hristos aici pe coastă

și pornesc lucrări serafii și orânduiri heruvii
 gura mea-i pecetluită – precum deltele de fluvii:
 către Mare ea rostește cuvântări de Înalt Mist
 din drum graiul nu-l întoarce – ci-n orbiri de ame-
 tist

alte capete-n coroană – alte frunți sub joc de săbii
 alte lumi și alte soarte – cum și vele de corăbii
 mână-n țarc de semne-arzânde rosturile învechite
 și-n noi viersuiri – noi fraze – trec Cuvântul prin
 noi site...

...o minune-i veșnicia – din crin cer până-n pământ
 dar destăinuri nu face Înviatul din Mormânt...

de vezi semne în abisuri: taci – ascuți și înțelegi
 nu-ți tocmești tălmăci uimirii nici pe magi și nici
 pe regi
 ...nu poți ști – uitând de Munte – chiuind la cânt
 de flaute:
 adâncind lumini în suflet – vine Ravvi să te caute!

PLECAREA VÂLVELOR

vâlva munților – măhnită și proroacă
 scurmă lira-nfrigeratelor păduri:
 vii copacii – strune-n van invoacă
 viersuiri ce-s stinse în trecute guri

vestejite-s azi moșiile de stele
 vestejiți heralzi sunt îngerii din glas
 tristă – vâlva s-a pierdut după perdele
 norii stânelor în alte zări au mas

fluiere s-au frânt – tăcut-a Duhul Sfânt
 noaptea vieții s-a fost tras din munte
 moarte e din cer până-n pământ

iar Poetul strânge între palme frunte
 ...când și vâlvele-au plecat în lumi păgâne
 blândului Hristos ce-I mai rămâne?

NECESARA MINUNE

în zadar se schimbă nopțile în zori:
 unde sunt ciobanii sfinți și rugători?
 unde-s – dârzi – voivozii – magii crăișori
 în această țară adâncată-n nori?

vai – pitice vremuri și preascunde frunți
 e degeaba încă stâncă-n vechii munți:
 ați uitat să dați cu pietre după câini
 iar turbații v-au mușcat și piept și mâini

zmeii ne-au sorbit și sufletul și glia
 ne-a rămas – străin pleoștită – pălăria...
 părăsit-am vatra - ni s-a stins mânia

rădem când – prostește – surpăm temelia
 ...Criste – simt prin neguri – găfâit respiri:
 iscă-n plebi-cenușă jarul de martiri!

SFÂNT POEMUL LUMII AZI S-A DAT LA FUND

sfânt poemul lumii azi s-a dat la fund
 din lumina apei ne-am ales cu prund...
 așa – cam pe seară – Crist s-a dat pe-o coastă:
 armonii fugit-au – lăsând drămbă proastă...

vetrele crăpat-au – cruguri s-au strâmbat
 stins e focul – stele-au uitat de cântat...
 mărăcini sunt munții – cârțițe-au coroană
 orbii se prăvălă cu toții-n bulboană

trezește-Te – Criste – varsă iar agheasmă
 peste lumi secate de orice mireasmă!
 învie Grădina – Maica Mântuirii

ochilor-găvane redă raza știrii!
 ...când Poet-Hristosul scapă lira-n hume
 în cenuși preface omeniri și lume...

NEDREPTĂȚIT

au venit la mine crinii – osândiți
 să le dau și foc și sânge – stors din stih
 au venit la mine câinii zădărâți
 au venit toți peștii din recif

și popoarele de stele-au năvălit
 crugul să-i citesc fiecăreia m-au silit

din pustiuri împlinitu-s-au oglinzi
și-au țesut zadarul la mine în tinzi

tuturor le-am fost ieri pròroc și-ajutor
de cer piscului i-am spus să-i fie dor
nu e duh să nu-i fi fost învățător

și-acum sunt chemat – plebeu banal – să mor
...L-am pârât pe Crist la Inorog:
mi-a șoptit ca viață să nu-mi rog...

MAI RĂU DECÂT MINE

am stricat cuiburi de stele
am surprins nuditatea Lunii
poduri surpat-am în cer să se-ntoarcă străbunii
am dezertat din hore de iele
afișe de circ am lipit pe aripi de cocor și lăstuni
de dușcă-am dat timpul – vulcanii din lumi...
...ce mai vreți – oameni buni?
mai rău decât mine nu poate fi decât
cel ce-a uitat de
fulgere – spre-a vădi în temple
lumina – sau
cel ce nu și-a sculptat în
Poem – toată vina

DEMISIE

obosit – bolnav și lănced – răstignit pe valuri
vreau arsura unei stele – dincolo de maluri
am vâslit spre nemurire – ciung și făr' de-aripe
în priviri frământ ruine – înfrângeri – risipe...

am scârbit în ceruri zeei – exhibând năpasta
m-am scârbit pe mine însumi – străpungându-mi
coasta
nici n-aștept muștrări de soartă – lașă amânare
scurt poemul ce privirăți e-o demisionare

MITOLOGIA AMURGULUI

îngerii din cetini zboară – cântul lumii curme
orb e cerul peste piscuri – munți pustii de turme
mut e gândul de iubire – învelit în cețuri
stînși sunt Soarele și Luna – zeei dorm în jețuri

stele nu-s să toarcă soarta – spânzurat-u-s-au de
grinzi

nici măcar pe Răstignitul – nu-L mai ai – Iudă –
să-L vinzi...

din clopotniță cocorii cad greoi la mine-n brazdă
pe moșie năpădit-au viermii beznelor de caznă

Cățelul Pământului și cu Inorogul
se-mpăcară-n noapte șui – ca surdul cu orbul
regi și neamuri au apus – îngropate-n sorburi
mlaștina-a-asmuțit în munți bufniți șerpi și scor-
buri

bieți stejarii plâng pe prispe – Lebăda-i străpunsă
e nebună Cosânzeana – stă în piatră-ascunsă...
unde-i Sculptor – Făt-Frumosul – cu mâna-i vrăjită
din stânci iar iubita-și scoată – lumii iar trezită?

LĂMURIRE

16 August 2016 – Sfinții Martiri Brâncoveni

de departe vin ecouri
munții ning lumini
nunți de zâne cresc în piscuri
pe-aproape de crini

fulgere vestesc venirea
Mirelui Ceresc
păsări – îngeri nesfîelnici
ne călăuzesc

trăsnete despice' pământul
pentru duhuri sfinte:
din izvoare – din pădure
se slobod arginte

în furtunile de raze
se-implinesc eroii:
cavaleri ai nunții frii
vin spre Crist martirii

sus în tronul de mărire
stă un orb sălbatic
din barbara lui citire
renaștem hieratic

slovă după slovi de fulger
orbul ne așază
încât nunta lămurește
lumea într-o frază

stele crâncene pogoară
duhurile-n candeli:
Crist în piscuri ne însoară
cu spade de-arhangheli

METANOIA BUREȚILOR

*„noi – bureții din rigolă
târguim din luni gondolă
noi bureții burețim
și pe toți vă muțezim”*

alelei – bureți de soartă
scrieți-mi pe pântec hartă
descrețiți în mațe-o poartă
burta s-o simțim deșartă

colo-i gura iadului
umple gura raiului
pe picior de plai ajunși
de raze să fim străpunși

să uscăm păcat și vină
să-ndreptăm tot ce se-nclină
să-nchinăm la sfinți cocori
grădina cu sfinte flori

hai – bureți întunecați
la minune ajutați
și-o să fiți în ochii Lui
creți de nori – lumii gurgui

BRIC-Ă-BRAC-URI NECESARE

a murit
modern: înghețat în plin câmp
experimental

vă urâm – cu
simpatie: vomați din
plin – ca poftă
ce va să fie

doi oameni
mugeau – apoi
au început să le crească și
coarnele: unul dintre ei a dat să
mugească ceva
special – și-atunci – pe loc
a căzut înjunghiat de

soartă

granița
garanțiilor se întinde până la
iresponsabilitate

un matur – matâr
murdar – și cu mințile
bazar

rămân pe
țeavă: n-am nicio
grabă – curând
cu mine voi
împuşca tot
universul – în fel și chip
zvârcolind
versul

observatoarele
gastronomice au identificat pe
cer – umbre de
excremente zburătoare: tocmai ne
pregătim să interceptăm un
closet galactic – să-i
intersectăm – apoi – orbita
oarbă – pentru a ne și
identifica – în cele din urmă și
întru totul – cu
religia sa – măgulitor
flatulantă

DIN VALE

ursuză vale de plânsori și răcnet
scrisă-n funebri fulgeri – Jude-aștepți:
ai fost cândva icoană-n munți – sfânt zvâcnet
te înălțai spre aștri – luminați nămeți

de ce nu dai iertare – slobozire
de ce nu uiți păcate slăbănoage
căci Tu ești Dumnezeu și ești Iubire:
schimbă-n văpăi pârăse terfeloage

dureri și deznădejdi – une prin alte
ne-au prăbușit din piscul duminirii
secați orbirii – sclavi suntem încalte

trăsuri de chip se-nec' în lutul firii
...îndură-Te – Lumină Preacurată

și ne mai umple ochii – înc-o dată

ȚĂRANII PRUNCIEI MELE

curații mei țărani – cei din pruncie
în straie de-mpărați și de vântoase
neam ce s-a pogorât nu doar să fie
ci să-și lucreze duhuri și prinoase

un neam de crai și mucenici se scurge
prin munții mei – 'napoi la grea poveste
căci iată – lumea-i gata să amurge:
deci neamul se întoarce iar pe creste

țărani mei se sorb iar în icoane
cu strai de moarte și cu strai de viață
se răstignesc cu toții în piroane:

numai în vârful de munți să-nvii se-nvață...
...voievozii mei țărani – în vremuri rele
s-au răspândit pe ceruri – iarăși stele!

ALCHIMIȘTI ȘI SFINȚI

athanor
vreau să mor
sori de dor
praf de-ecuator

dimineți
crai isteți
vând scaieți
răstignind scapeți

absalom
păr de gnom
metronom
clironom
fără chip de om

adonai
mușegai
mă strigai
eu cântam din nai

ferentari
fete mari
cu șalvari
sfinții-s tot mai rari

hăulind
dăulind
flori de grind
toți m-au prins doinind

avacum
pisc de fum
nu știu cum
trăiesc și răzbun

apelai
la serai
încântai
zânele din rai

crai nebun
vai de scrum
căci de-acum
sunt străin străbun

DAC ORI ROMÂN SĂ FII NU MAI E VOIE

dac ori român să fii nu mai e voie
stârnutu-s-a ciclon de inchiziții
și-ocean de ură prăbușesc bandiții
când limpezit vrem neamul – anevoie

vite să fim – Evropa ni-e imasă
dar nu pământul sfânt ca temelie
nu sânge de străbun să-ți fie glie:
să paști – să taci – străin și orb și laș

Cristul cu tot cu Cruce-l smulg din duhuri
să n-avem prispa raiului nădejde
să nu vedem copilul cum ne crește
sorbind din sfântă limbă – vii văzduhuri
...demoni slinoși – pidosnici – ne-nvăluți în cnuturi
răbdarea strânge trăsnet: iar v-om zvârli în luturi!

PATRIA ȘI VÂNZĂTORII

adulmec patria și munții – dindeparte
precum parfumul unei vechi iubite:
aici zile și nopți nu-mi sunt deșarte
și sori și nori și păsări – toate-s sfinte

patrie bucovină – stea martiră
cu voievozii stau sub cetini la voroavă
ei mie-mi spun de ștefanida liră

eu lor – cum limba azi ni-e sclavă

sub tot copacul – răzeșescul sânge
și-n toată floarea - -nvăpăiată zâna
aici e veșnic cântecul ce plânge

Crist veșnic peste noi își tinde mâna
...doar că privighetoarea azi e-un mit
și-L vindem ne-ncetat pe Răstignit...

IZBÂNDA OSÂNDIȚILOR

cu noi dimpreună tot sângeri pe Cruce
Hristosule – Frate mai Mare-al simțirii
când trece-ascuțitul prin carnea osândeii
răzbate cu vârful-n Lumina Sfințirii

nu-i lacrimă frântă-n privazul de lume
să nu-Ți săgeteze în ochiu-Ți cu strune
și nici nedreptate sfruntată-n orbire
pe cari ochiul Tău să n-o-ncrunte-n privire

obidă și lanțuri – scuipații prostimii
ne-aduc pe-amândoi în genunchi ca sihaștri:
stau om lângă Fulger în jugul mulțimii

dar om și cu Fulger răscol' lut și aștri
...Hristosul împarte cu omul osândă:
deja iscă-n ceruri Catarg de Izbândă!

O GLUMĂ ÎN RATE

o – tu – lirică iubire – serafimi și ciori
m-ați răzbit cu bezne – crâncen – deznădejdi de
flori

linge pasărea mâniei câte-un rest de cer
eu Te chem dintre ecouri – Cristule de ger

știi de chinu-Ți – știi de chinu-mi – răstignit Poet
dialogul nostru – însă – miroase-a cuplet:
mii istorii supurânde – infectând candoarea
inversează – în oglindă – icon și scrisoarea

bălării de vorbe goale – puradei tiranici
năvălesc în teatrul lumii – și se cred oceanici...
niciun trandafir nu crește în calea urgiei
inorogii năpărlit-au cornul nostalgiei

velerim și veler Doamne – sânge scurs în noapte
dragostele cruciate: bordeluri de șapte...

spade și deliruri sfinte șopârlesc de zor
raiul palmei templiere: sacru abator...

cinici – diavolii-mi descântă între lacuri oarbe
vine Prințul însuși – apoi – stihu-n hău mi-l soarbe
parastas de foi de varză prăznuiesc sobolii
crivățul nuntește-n barba-mi coaste de orgolii

câini scheletici nu mai latră umbre din unghere
gloabe de heruvi în lepre gâlgâie-nviere...
omu-i o jivină oarbă – scrisă de pecingini
numai crima i se ține – agățată-n gingini...

mântuire-analfabetă scurge zoaie-n zare
se târăște-un ciot de cântec fără lumânare
balamaua lumii noastre scârțâie de vești
Criste – au rămas pe garduri gargare popești

nu mai știu citi în stele – nici măcar în stânci
Maica Lumii – umilită – a căzut în brânci:
rugăciuni – podoaba scârnei – vomitate-n zori
cruci de ipocrită soartă ies de sub urdori

pân' și rău-i gol de rosturi și scârbit de farduri:
„bine” – bărbierit de raze și mpuțit de narduri...
histrionii duc solia Minciunii Supreme
...rănit Criste – simți în coasta-Ți alifii și creme...

...mi-a-nghetă și verbu-n frază – delicată ciumă
molime-n imperiul morții hotărâsc cutumă
sacadat mi-aud la poluri inima-mi cum bate
mi-a rămas suflet de-o glumă – dar și-aceea-n rate...

CONSTATARE

au rămas pitici și munții
de-atâta osândă
venerabilii-au dat lumea
naibei în orândă

păsări se târăsc cu viermii
îngroșând noroiul
ceru-i scufundat sub luturi
delirându-și sloiul

licărește putregaiul
peste bărbi de sfinți
plouă-n două cu pucioasă
florile-au dat dinți

doar moroii – neamuri ploii
stau posaci pe mal
cântecele și scaieții
se scurg la canal...

clănțănit de stele rele
zbate prin tufiș
cercul lumii se închide
(s-a și pus afiș...)

SCOATEREA DIN URNĂ

unde am fost cândva – nu ne întoarcem
nici știm cărarea – gustul nu ni-i harnic
pentru vreun rai: nu ne cunoaște – noi nu-l toarcem
cine-om mai fi ne întrebăm zadarnic

așa pierduți – străinii de lumină
vom hoinări istorii fără rost
cei ce-or veni s-or întreba de-am fost
nici Dumnezeu n-avem și nici pricină

la stele rumeșăm ca la potlogi
uitând că de ținut ne ține glia
de vrem coroane – n-avem scăfârlia

vrem a sui: îngeri apteri și-ologi
...cel ce-o umbla prin ceruri – azi – de jurnă
ne-ar milui – scoțându-ne din urnă

DESCÂNTECE

târgul târguirii
șarpe nesimțirii
mi-a călcat pe urme
liniștea să-mi curme

iele grele din păduri
faceți dans – descântături
și-n frunzișul greu
dați-mi ce-i al meu

mă scăpați de șarpe
azvârlit în harpe
mă scăpați în lună
în floarea nebună

nu vreau fericiri
ci doar duminiri
și nu vreau lumină

doar inimă crină

iele din stejar
zvârliți-mă-n jar
cruțați-mi și truda
de-a fi iarăși Iuda

ARDEAL

Ardealule – abia acuma te pricep:
ți-aud urletul de mâinii și-obidă
așa-i – Ardeal: pân' nu te mușcă-aspidă
nu știi că lucrurile din otravă-ncep

din carne vie – zvârcol – răzbunare
te vei trezi cu pumnul-nfipt în ceruri
un pumn cu viscol – nu cu lumânare
un pumn care promite lumii geruri

până-mi voi smulge umiliința rănii
și fulger scăpăra-voi toată ura
până satanele n-or plăti samă vămii

doar colți de lup vor umple-mi sânge gura!
...dușmani când voi aduce-n fostu-mi hal
de-atunci abia nu m-oi numi „*Ardeal*”!

SCHIȚE DIN MUNȚII BUCOVINEI – LA SIHĂSTRIA VORONEȚULUI

de sunt modern sau clasic – munților nu le pasă
ei cresc păduri pe coaste – veste-n tării ascut
de-acolo – de la vulturi – doar câte-un stih îmi lasă:
pe pagina-alburie s-așterne sfânt și mut...

eu sunt doar mâna slabă – copiind partituri
din simfonii stelare – din dans apoteotic
pe care zâne-l sfarmă de țărături fără guri...
în ierburi – apoi - sufăr de fulgerul despot

și mă ascund sub glie – ca un pârâu molatic...
și Mumele – și vâlve – deasupra-mi țes lumina
de-ajung prins în gogoasă – fluture ușuratic:

sunt surd și mut și sincer: ochii-mi holbează vina...
...da – aștept Învieră – aștept furtuni de raze
Fulgerul Mărturiei – orânduie în fraze...

sus – pe cresta muntelui
stâna blând Părintelui:

ieslea stă dărăpănată
nu-i potică – nu-i nici vatră

s-adunară brazii magi
veniră și sfinții fagi:
liturghia nu pornește
Maica-n cerure bolește
născare nu poruncește:

bolește pe-aripi de vultur
răutățile se scutur'
bolește pe ghimpi de stea
s-alunge vremea cea rea

duhurile de bărbat
prea multe s-au dărâmat
duhurile de femeie
împotrivă vor să steie

buruiiană au crescut
peste munți și peste lut
Veghetoarea-a amuțit
cucuvele-au înmulțit

Sfântă Maică Preacurată
Slobozește Prunc și Vatră
iar pe Calea Laptelui
fugă Coadă Șarpelui

iscă Focul Fiului
pe Drumul Părintelui
iar din Fluierul cel Sfânt
Duh să-nvie-ntreg pământ

viperale fă-le ingeri
dintre luturi iscă sângeri
Veghetoarea ardă Cânt
din cer până la pământ!

vulturii mării s-au lăsat pe brazii
bătrâne cetini cântă liturghia
nu-i nimeni să măsoare mâine-azi
sfiit-ă-n slavă-oprită-i ciocârlia

lumina-a înghețat un cântec mut
turme-n poiene au făcut popas
păstorii au trecut în nevăzut:
din cer așteaptă – toate – Sfântul Glas

solemn – pâraiele cu țurțuri iscălesc

pe filele pădurii-n rugăciune
stinghere-n pisc – tălăngile vestesc:

trepte de nori se dezvelesc minunii
...în mijlocul de magi și de păstori
El-Crist aprinde drum de flori...

mașini care se scapă pe
ele (numai motorină...)
înviorând funebru iarba pădurii

burtoșii – doi
câte doi la grătarul
răscrăcărat sub
brazii: nemulțumiți că
pe tot întinsul
sârmelor sleite – nu-ncap și
ei – pe de-a-ntregul (...ce
friptură gustoasă de
porci s-ar obține – la
hectar...)

sihastrul
a-ntemeiat un vast
oraș de
evlavioase zdrențe (acareturisite) – sub
Patrafirul Muntelui

olandezi – danezi
chinezi – vietnamezi – habarnezii mișună
harnic – în mijlocul pravoslavniciei
răzeșii ștefanice - a
Vroneștilor (...corbul
a încetat să se mai
mire – fluturându-și în ploaie
proroacele-i aripi deasupra acestor
ecumeniste mușuroaie)

behăie cor pravoslavnic în poieni de-amieze
cu smerenie călcat-am printre căcăreze
un păstor – cu celularul – mugește la turmă...
hoți de lemne și jindariul fură fără urmă...

munții au chelit măiestru sub securi păgâne
„*ajutoare-europene*”... – edili vor să-ngâne
a trecut pe-aici și papa...pardon: patriarhul!
și le-a zis la gură-cască: „*ia mai strângeți
țarcul!*”

au 'teles blugiștii noștri că de-acum românii

în Carpații cei Ștefanici nu mai sunt stăpânii
pravoslavnici or să fie rromi și-americanii

iohănească rugăciune-or înălța curcanii...

„*munții noștri aur poartă*” – zice-un cerșetor:
„*cristicii Carpați de-acuma vor fi abator*”...

frunzuliță cu trei flori
vulturi se prefac în ciori
sihaștrii – în moșieri
omănașii – în vieri

unde ai plecat – Hristoase
de ne lași tot sub baroase?
munții intră sub pământ
țara s-a făcut mormânt

numai vile cu simbrie
umilită Românie:
nici tu duh – nici omenie!
stăm la maica în chirie...

turmuliță de mânăzări
vin corbii din patru zări
hoții merg fercheși pe drum
cînstea a ajuns doar scrum...

cenușă de-otavă
pâine cu otravă!
ieri căruțe cu șindrilă
azi – betoane și șenilă...

aveam turme cât hotarul:
zvârlim peste lână varul!
aveam cai de fudulie
aveam strai de-mpărăție –
azi ne-am uitat grai și glie
văzduhul ni-i colivie
...ne sufocă fierărie!

foaie uscată tot arde
țărâna să ne-o descoarde
vin puhoi și vin în hoarde
mii de coarde – „*lorzi*” și „*loarde*”!

...se-ntunecă sihaștria
crește-n suflet bălăria
plânge-n bunget Sîn' Măria
-„*unde-ați ascuns România?*”

puneți-i măcar o cruce
duhul ei nu se usuce
Crist-Judele să n-o-ncurce!

iscoade prin văzduh vrăbii se țes
mreață de seară cade peste cetini
e ceas când toate capătă-nțeles
e ceas când ruga-n gânduri țî-o încetini...

fluturi întârziată pe pajiști scriu amurgul
turmele-au pogorât din munte nostalgia
urăsc și gândul de-a mă-ntoarce-n burgul
unde m-așteaptă numai – cruntă – astenia...

complot de ierburi scumpe și de raze
mă va-nvăța-afundarea printre șoapte
din lună-or pogorî preasfintele ucaze

pământul spre izvoare mă-ndărapte
...ascuns de veac și oameni – adormi-voi greu
afar' din ceas – crește-voi dumnezeu...

bătrânilor cu piscuri și cu creste
voi ați ieșit din slovă și poveste
în loc de munți vor scrie-aici abisuri
vor renunța la oameni și la visuri...

sodom de fierătanii vor roi
iar lumea zânelor – încet – se va topi
iar locul vetrelor – bătrâne și umile
l-or lua toți monștrii: ură și șenile!

nu mă băgați în seamă – lăutari
sunt mai dăunător decât un cari:
eu adevărul vi-l despoi foițe

iar voi rămâneți goi – un circ cu fițe...
...ce Răstignit? – ce Crist și ce supliciu?
sugem cu toții țâța de siliciu!

n-au credință – au
burți

vagabondez prin
preajma sihaștriei – în
speranța - dementă - că
zoaiile sufletului se pot
limpezi cu străluciri și clipociri de
acoperișuri crucificate

e cerul atât de senin și
de-aproape – încât
Îl văd pe Dumnezeu la
Sfânta-i Fereastră – cu coatele sprijinite de
privazul razelor: „*ce mai faci?*” – mă întreabă El
zâmbind enigmatic... – „*scriu – Preasfinte...*” –
răspund
eu – cam posac și cu
oarece amărăciune și
neîncredere-n glas

„*despre ce și despre
cine?*” – o face El pe
niznaiul...

„*despre Tine – Doamne - cum Te pregătești
să ne
părăsești – și cum atât de mult îți
convine să
pleci din mine...*” – nu mă putui eu
abține...

Dumnezeu îmi făcu – așa – hâtru
cu degetul: „*așteaptă
fiule: aici
nu mai este decât o singură
treaptă...*”

și – deodată-ntru nenumărați
sori – El intră cu buze – cu
nasul și ochii - în
aburi de raze și-n
nori

...atunci am înțeles eu
abia: și iată cum pun
acum – punct și
virgulă – la lut – la necazuri
la fiecă stea...

POSOLOGIA MITULUI

precum drojdia
vinului – ori lira
veninului - s-au lăsat la fund
blestemele : deasupra
s-au limpezit stemele
regale – poemele
cavaleri bureți

sănătoși să beți
steaua din Potir
și din Vinul Mir :
treziți Ametist
trăiți Duh de Crist!

...posologia mitului –
lacrima Rănitului...

DEGEABA – DISTINS CRIMINAL

degeaba scheaună – electrocutată durere și
flori ai morții – potaia
absurdei credințe - lovită de
arogața unei teribil
grăbite – mașini a
dezmațat - luxului
inuman

degeaba și zbaterea în propriul
sânge – a laș-înjunghiatei vite
costelive (cu spinarea strivită de
golgotele-mbuibate-ale Muncii-Gorile!) - vită
îngenunchiată-n inutilă
rugăciune – în fața rânjetului - de Butuc și
Neom: ambii - purpurii și
grași – amestecați în simfonia de talgere-a
morții...

degeaba îngeri decapitați zvâcnesc și saltă-n
zig-zag - prin ograda căpcăunilor firii – deplângând
cu
discreție tragică – păsările sfinte ale
văzduhului inepuizabil - eliberate din
ei – de barbara poruncă-a sceptrelor
canibalice: cuțitul -
toporul...

degeaba gem cataclismic pădurile – sub loviturile
flămânde ale
insațiabilei securi – absurdă și
cruntă - cruce
josnic-umană... - degeaba-și
smulg – bocitorii
munți - aureolele din jurul piscurilor (ca și cum și-
ar
scoate ochii din orbite!)

...degeaba toate oceanele de
sânge – ritmic vărsat de

toporul - de
 cuțitul (ridicate cu chiot spre cer - a
 crimă eternă asupra
 zorilor lumii) – topor și
 cuțit iscate profetic - din mâna
 „*capodoperei zilei a șasea*” – năruind – din
 treaptă în
 treaptă – toate cerurile și
 pământurile – posibile și
 inimaginabile...

degeaba: sărmanul imbecil
 Cain – stropit – din cap până-n picioare de
 nesătula crimă – nu vede – deasupra
 capului său – pendulând lacom - Supremul
 Topor – ținut - strâns și decis - de grosolanele
 labe ale Supremului
 Măcelar – nepăsător rânjind – cu gura până la
 urechi (din constelație
 stinsă în constelație
 stinsă) – cuprins de o delirant-mistică
 bucurie desființătoare: rânjește
 candid – dintre hoiturile ireversibil
 vestejite – jur-prejur – ale aștrilor
 lehamitei veterotestamentare...

...degeaba – distins criminal - „*popor
 ales*”... – ucigaș din
 mers

FERICIRILE

fericiți cei ce nu-ntreabă
 fără de noimă – ci deja-și au răspunsul în
 munți și ape – în holde – în îngeri – totdeauna
 pe-aproape...

fericiți cei care frați sunteți cu orice
 copil – și puteți să râdeți în lacrimi de
 raze – când pipăiți cu piciorul
 mlaștini și crocodil...

fericiți cei fără’ de-oglinzi între
 gânduri și
 inimi: de trei ori fericiți cei care se transformă din
 rădăcini – la semnul propriului
 suflet – în munți – în
 ape și holde – în
 păsări și-n
 îngeri – care să se înalțe – întindă și

curgă – care să zboare întru
 lumină – pentru toți veghetorii care suspină
 sfânt – din cer până-n
 pământ – întru liniștea și adâncul
 Peștelui Celui de Miraculos
 Jurământ...

fericiți cei pentru care mila e – fără-ncetare
 roua de dimineață – iar nu bătătura ochiului
 semeață...

fericiți cei ce nu-și fac din
 cuvintele lor scară pentru
 sine – ci rugăciune pentru impetuoasa
 Arcă a Tuturor – suire-ntru oceanic-cerescul
 Bine

fericiți cei care trezesc și
 înviorează în ei frăția – marea de război a
 Hristosului – iar nu vina ori fala deșartă-a
 fricosului

fericiți cei care capătă
 iuțea de fulger – tărie de
 stâncă și strigare
 de-arhanghel armat – pentru toți cei ce
 încă nu s-au sculat – ci
 orbi – jalnic s-au împiedicat de
 Gavafta leproșilor – de - viclean
 pârăul Cedronului – precum și de
 măgarul Sionului...

...vai vouă – celor care a-nvăța nu vreți nici
 Foamea Sublimului - nici Fecioarei Lunii
 Visarea Seninului - iar de
 Setea Luminii vi-e chiar
 greață – ci alegeți să vă plecați – întru
 lîngușirea minciunii – dumnezeului
 vinii – dumnezeului celui cu cea mai
 hădă față!

...senini - râdeți (rogu-vă – din adânc de
 inimă!) – dimpreună cu fratele
 Hristos – laolaltă cu prietenul cel bun (de zi și de
 noapte!) al Soarelui – Fătul cel
 Frumos!

NE(-)AM ÎMPOTMOLIT

îndrăzneța cuvântare de amurg apropiind
va fi sortilor duhoare – ceasul lunii tot sleind:
suntem toți strânși în vecernii – ochi cerșesc spre
răsărit -
iar Hristosul de lumină scapără – dar n-a venit...

pogorâm oglinzi în suflet – evitând să ne privim
cu minciuni și cu trădare ne-am hrănit și ne-ofilim
-
așteptăm a fire alții – prin minunea cea de sus:
da – Hristos ne-a dat povața – nu ne-a – însă - și
tradus...!

pe cărări nemernicite scurgem câtă vlagă-avem
pierdem vremi – pierdem și haruri – și simțim doar
ce suntem!
...păsări – ramuri – scriu pe ceruri un întreg abece-
dar

să-nvățăm noi a citire îngerii...: cât de vulgar!
...stelele rostesc incendii pentru îndărătnici surzi
orbi pipăie viscolirea de lumini – și râd absurzi...

NECESARA REORIENTARE

cât senin fulgeră-n lume – ceas de ceas
ce puțin timp de citire a rămas...
privim slova dintre zboruri – buimăciți
capul îl plecăm în poală – toți sleiți

îngeri-păsări – soli minunii – voi sunteți
numai buni pentru-o friptură de amiaz' -
Peștii-Adâncului și Cărții - bieți obleți!
...n-avem ochi și n-avem suflet: avem haz!

...ne mai doare rana-n coastă – când și când
dar să știm că nu-i a noastră – nu – nici gând!
buza-nvinsă doar zvăcnește a Hristos

de fapt vrem din gât să-L scoatem – ca pe-un os...
...lume mare și-ndurată-n largi lumini
mută-ți soarele: din oameni – înspre spini...

DIN GRABĂ ȘI LIPSĂ DE ATENȚIE

între degetele de la
picioare – îi cresc tufe
puturoase – de
gunoi

a mai fost unul – așa ca
el – pe la
noi: dintre degetele de la
mâinile-i grase – i se ițeau și
săreau – din zece în zece
secunde – tot soiul de
broaște râioase

numai graba și
lipsa noastră de timp ori
atenție – ne fac să credem c-am
descins direct din
Olimp: în realitate – privit cu
luare-aminte (dar cu discreție...) – orice om și-ar
vădi – fiecare în felul și-n forma lui de a
fi – personala-i
frênție - oribilul său diabolic – aflat în
permanentă - organică
detenție

FRUMUSEȚEA DURERII

nimic nu e frumos dacă nu doare
numai din plâns de Crist se iscă roua:
petalele de vezi deschise-n floare
corola-aprinsă-ascunde-o rană – -a doua!

nu te vesti pe tine în războaie:
spada primește-o-n piept ca pe un soare!
...mai bine cântă: fierul se îndoiaie
iar Lebăda - ca să învie - moare...

...stele pe cer: atâtea mii piroane!
Hristos se răstignește fără tihnă
și arde-ntr-una – pentru-atâtea toane

ce-au devenit păcatele de-odihnă...
...nu te sfii – și urcă-te pe Cruce
să vezi aripile de înger un' te-or duce...

PÂNĂ LA URMĂ TOTUL E NORMAL

până la urmă totul e
normal: nu faci nicio senzație – nimănui - murind
răstignit – cu un braț atârând de
semaforul din colț – iar cu celălalt
apucând de trompă mastodontul imbecil al unui
block-house

a fost în lumea asta-atâta rău – au forfotit și
trototit prin ea – ca la paradă – absolut toate ti-
purile de
demoni – iar lume asta (culmea! - nu i-a pierit
imaginația!) se așteaptă la mult mai mult
rău – de acum încolo - încât
nimic n-o mai miră – nimic n-o mai
mișcă – pe
undeva

toți au încremenit pe
dinăuntru: tâmplarul
mișcă ritmic – inercial – rindeaua – cu
măinile – dar nu și cu
sufletul – la fel
fierarul – care amestecă de zor toate fiarele – în
speranța că una dintre ele
tot îl va înghiți...cândva...

numai negustorilor le ies
ochii din cap – la vederea
aurului – și ei cred că le-a ieșit – tot atunci - prin
orbite - Sfântul Duh – ori
cam așa ceva...

...l-am întrebat pe ceasornicar de ce
nu mai repară ceasurile – și el a dat – așa
într-aiurea – din cap: adică – am tradus eu
metaforic – „*ce atâta osteneală
degeaba...pentru cine și
pentru ce?*”

DESCÂNTEC DE UMILIRE ȘI PROHO- DIRE A TIMPULUI

Timp descărnat
Timp deșănțat
cin' te-a stărnit la fire?
cin' te-a născut
cin' te-a crescut
umflat dumnezeire?

neant vărsat
și surd la sfat
călău de-eoni și-iubire
drac expurgat
din gnomi vomat –
moț la nefericire...

de pietre seci
tu nu mai treci:
terori de-aureolă
tu te-nvârtești
prin palmi și cești
să pari o barcarolă

o – surogat
în sorți mascat
te limpezește-n munte:
nu ești izvor -
peceți de nor
porți precum Cain – pe frunte!

ne mâi în turmă
fără de urmă
'necați în zoi de oaie
ne pierzi din poală
slăvită boală -
Nordul – din frig dă-n puroaie

venim șchiopătând
trei lumi înghițind -
Sisiful din tine se miră:
crai fii de scai
lehamite trai
urdoarea din clipă admiră

tot zdrăngănești
și măsluiești
pendule pentru punte:
n-ai legături
decât cu furi
sfrunțați fără de frunte...

zeu impostor
mințind de zor
arca făr' de busolă -
și eșuând
fără comand
în colburi – alveolă...

brav asasin
 sughiț de-asin
 tu vrei pe Crist să-L sufleci
 ești claun ratat
 și sulfurat
 duhnind crezi că ne-ndupleci
 la înfrățiri
 și pângăriri
 cu-ai morții satîri-pureci
 sinucigași
 jalnici pungași
 funebru să ne-ntuneci...

Timp măsurat
 Crist expirat
 ia dă-te la o parte:
 cinci cavaleri
 cinci primăveri
 umplem Lăuta-n Carte:

te spulberăm
 te înghețăm
 în stele și în arte -
 o – Timp anost
 să fii ce-ai fost:
 saharele deșarte!

ÎNTÂRZIE CÂT POȚI VEȘTILE RELE

întârzie cât poți veștile rele
 mai bea-ntre timp o cupă de cucută
 căci a păstrat Tezeu tot negre vele
 zvrălindu-și tatăl drept în bezna mută

întârzie cât poți veștile rele
 sunt răni destule și așa în lume:
 mazădește Parce - țeasă-ți din andrele
 și altceva decât lugubre glume

întârzie cât poți veștile rele
 prinde-ntre pumni umbrelele de cobre
 scuiță cu artă – provocat de iele

prefă-ți saliva-n constelații sobre...
 ...cred c-a zburat un diavol peste case:
 am asurzit de fericiri și oase...

ÎȚI SCAPĂ ISTORIA PRINTRE DEGETE – DOMNULE ȘEF

îți scapă Istoria printre degete – domnule
 șef și dragă
 maestre: Istoria pare că face alergie la vocea ta
 triumfiulară – domnule
 șef de sector
 divin – responsabilule peste
 regalul venin

ar fi mai bine să te retragi în
 pensia-ți stelară – apoi să-ți cauți - fără niciun
 indiciu - instanță
 tutelară - într-un
 simplu și curat
 ospiciu

domnule șef al
 zbierândelor liniști
 tartare – se vede că ți-ai
 amenajat – în dos
 supozitoare – și acum simți acut nevoia de
 Guardian și de
 Mare – iar el – sumbru Guardianul Memoria
 (Valurilor) – este
 tocmai „*coana*”
 Istoria...

Istoria asta – pe care ai drăgostit-o ca
 Prostul – iar ea și-a făcut de cap cu toți
 felcerii de noapte – cu toți
 camionagiii de
 seară – cu toți boschetarii din
 luna amară: da - numai așa a dat de unul - cel mai
 sinistru: Rostul

Istoria asta care – domnule șef de
 marionete – ți-a fost leac și otravă – ți-a
 vândut trotinete – pe post de ostenite - dezarticu-
 late
 majorete: totul – în
 fantazările tale jalnice
 de travestit în
 antracte nevralgice...

...by-by – domnule șef și maestru de călărie - fără
 de
 pălărie: Istoria și-a ieșit din albie și din
 cămașa de forță – iar acum

controlează biletele de
autobuz – făcând abuz după
abuz: cine a uitat să-și procure
bilet pentru călătorie – capătă o
invitație la Marele Circ – pe
datorie...

FĂRĂ MARI PRETENȚII

respingând bezna – caut mereu lumina
nu știu cealaltă lume cum va fi:
poate mai bună – împlânzindu-mi vina
ori somn din care nu mă voi trezi

sunt singur ca un mugur de credință
și-s încăpățânat în a zări:
nu mai aștept Hristosul de priiță -
doar liniște – în fine - -aș năzuî

cad ierarhii cerești în bătătură
și urlu în neștire prin sahare:
am vrut să știu ce-i dincolo de ură -

mă mulțumesc c-un cântec de plecare...
...nu-s sfânt – nici ucigaș de meserie:
zadarnic așteptai struguri în vie...

Ilustrație de Vasile MIC

Gheorghe MACI

Zile de vară

Alerg desculț , pe pajiștea ofi-
lită ,
mă pierd în colbul , drumului
de țară .

Privind , cum zarea albastră , e topită ,
în zilele aride , lungi de vară .

Revăd în gând , răcoarea din pădure ,
s - o întâmpin , cu privirea mă grăbesc .
Dar întâlnesc în drum , doar dealuri sure,
și razele de soare , mă orbesc .

La liniște , la flori , la zări senine ,
când obosit visez , și-mi este dor .
Am să aștept , și-n timpul care vine ,
voi retrăi intens, farmecul lor .

În grădină

Se lasă seara , tainic în grădină ,
pe florile cuprinse , de fiori .
Vor aștepta , însetate de lumină ,
să întâlnească , următorii zori .

Au liniștit , tulpinile adormite,
petalele îmbătate , de culori .
Mulțimea de arome , risipite ,
se răspândesc , sub cerul fără nori .

Spre dimineața înrouată , luna ,
în grabă , poleise iar grădina .
Și florile trezite , câte una ,
primesc în dar , căldura și lumina .

Puterea gândului

Dacă ochiul , poate atinge
piscuri înalte la orizont.
Gândul , poate străbate
bariera firavă impusă ochiului ,
apropiindu-se de infinita
depărtare , fermecat de
neodihna cunoașterii.

Flori uitate

În peregrinările noastre,
putem ajunge ,
în locuri în care ,
răsar , cresc și mor ,
flori care n –au întâlnit ,
în viața lor efemeră ,
decât sărutul ,
vântului rătăcitor.

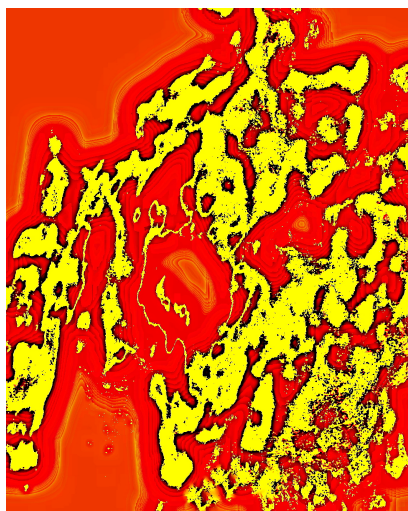
Colț de stâncă

Colț de stâncă , de granit ,
te bat furtuni , cu ploii și ger .
Nici arșița , nu te-a topit ,
și atât de aproape , ești de cer .

Când te privesc , în asfințit ,
trăind viața , efemer .
Înțelegând , sunt liniștit ,
mai sunt și lucruri , ce nu pier .

Când soarele , te-a poleit ,
eu nu mai am , nimic să-i cer .
Rămâi de strajă , neclintit ,
când cele trecătoare , pier .

2016

Ilustrație de Vasile MIC

Vasile MOIȘ

SPUNE-MI POEZIA!*)

*„Il est comme la mule de Pape,
qui garde sept ans
son coup de pied.,*

*(Este ca și catârul Papei,
care își amână
șapte ani lovitura de copită)*

Alphonse Daudet

Întors din Cuba, Valeriu Moraru se pregătea febril pentru examenul de terminare a clasei a VIII-a , proaspăt introdus la primii absolvenți de opt clase elementare și pentru admiterea la liceu. Stăpânea materia la perfecție și de aceea nu-și făcea probleme cu cele două examene. Fără să ceară părerea nimănui, se înscrise la liceul „Gheorghe Lazăr” din Baia Mare, cel mai renumit din oraș, construit cândva de bunicul său. La acest liceu, învățase și tatăl său. Placa de marmură și bustul bătrânului Iakubovicz fuseseră scoase și înlocuite cu por-tretele liderilor partidului comunist. Nimeni și nimic nu mai amintea de ctitorul acestei școli prestigioase.

Prin anii '60, a început dezghețul ideologic și învățământul românesc re-venea, timid, la normalitate. Mulți scriitori interziși, precum Lucian Blaga, Tu-dor Arghezi, Titu Maiorescu sau Mihai Eminescu au fost reintroduși în manua-lele școlare.

La liceul „Gheorghe Lazăr” din Baia Mare erau doi profesori de limba și literatura română: Caloianu Teofil, un primitiv dogmatic până în măduva oase-lor și Rodica Abrudan, o tânără absolventă a Facultății de filologie din Bucu-rești, timidă și stresată, până la exasperare, de către colegul ei mai vârstnic.

Caloianu provenea dintr-o familie mixtă: tatăl, oltean pripășit prin Ardeal după Marea Unire, mama, unguroaică pur sânge. El își moștenise, mai degrabă, tatăl, înclinat spre consumul exagerat de alcool, ros de invidie și pus, în perma-nență, pe hartă. Nimeni nu-l iubea pe profesorul Caloianu, din contră, toată lu-mea se temea de el, profesori și elevi deopotrivă. Era intangibil, ca ilegalist și colaborator de nădejde al organelor de securitate.

Relațiile lui cu securitatea erau de notorietate și chiar se fălea cu ele.

Valeriu Moraru intrase la liceu cu o medie mare și nimeri, din fericire pentru el, în clasa profesoarei Abrudan, pe care o simpatiză din prima clipă, nu numai pentru era foarte frumoasă ci și pentru faptul că putea să se desfășoare nestingherit la orele de literatură română. Este adevărat că nu putea discuta cu ea despre poezia lui Aron Cotruș sau despre opera cosmogonică a lui Tudor Arghezi, încă nu venise vremea, dar putea analiza, fără nici o reținere, romanele lui Liviu Rebreanu sau spumoasele comedii și schițe ale lui Caragiale.

Cum profesoara de română era și secretara comitetului UTC pe liceu, trebuia să se ocupe de activitățile culturale artistice ale elevilor, inclusiv de tradiționalele reuniuni tovorășești, ce se desfășurau la cantina internatului, în fiecare sâmbătă seara. Valeriu Moraru avea un talent înăscut pentru muzică și pentru dans și de aceea primi sarcina de la Organizația UTC să-i învețe pe ceilalți co-legi să danseze. Excela în tangu și vals, dansurile pe care le stăpânea la perfecție și pe care le dansa cu multă grație. Această însărcinare UTC-istă îl apro-pie și mai mult de profesoara de română, care participa la toate seratele dansante de la internatul liceului. Moraru o invita, adeseori, la dans și se apocopia de ea, intenționat, să vadă cum reacționează. Avu surpriza plăcută să constate că apro-pierea fizică nu-i displăcea profesoarei, din contră, când o ținea la distanță, încerca ea să se apropie, într-o complicitate tăcută.

Ziua de 30 decembrie sau ziua proclamării republicii era o sărbătoare comunistă importantă, pe care școlarii o întâmpinau, în fiecare an, cu manifestări culturale deosebite. Organizația UTC, coordonată de profesoara de limba română și de muzică, pregăti un program de poezii și cântece patriotice, în cadrul căruia Valeriu Moraru trebuia să recite poezia „*Partid iubit*”, al unui scriitor proletcultist la modă. În sala de festivități, ticsită de spectatori, era tot corpul profesoral precum și bunicii și părinții elevilor. Spectacolul începu cu imnul de stat: „*Te slăvim Românie, pământ părintesc/Mândre plaiuri sub cerul tău pașnic rodesc/E zdrobit al trecutului jug blestemat/Nu zadarnic străbunii eroi au luptat.../Înfrățit fi-va veșnic al nostru popor/Cu poporul sovietic eliberator...*”. În timp ce cânta imnul, lui Valeriu Moraru îi veni o idee, pe cât de năstrucică, pe atât de

păguboasă.

- Urmează poezia „*Partid iubit*”, anunță profesoara de română, recită elevul Valeriu Moraru din clasa a IX-a B.

- Doina, începu Moraru. „*De la Nistru pân' la Tisa/ Tot românu' plânsu-mi-s-a/Că nu mai poate răzbate/De-atâta străinătate...*” Finalul a fost apoteotic, când declamă patetic: „*Ștefane, Măria Ta,/ Tu la Putna nu mai sta...*” sala se ridică în picioare și aplaudă frenetic, minute în șir. Bunicii aveau lacrimi în ochi. În urmă cu doar câțiva ani, te puteai alege cu ani grei de pușcărie pentru recitarea acestei poezii. Întorcându-se triumfător în culise, Moraru îl auzi pe profesorul Teofil Caloianu șuierând printre dinți: „*pușcăria te mănâncă, măi jidan împușit!*”. Surpiza deveni și mai mare când o găsi pe profesoara Abrudan plângând în hohote, incapabilă să articuleze un cuvânt. Într-un târziu reuși să îngaime:

- Ce-ai făcut? Ne-am nenorocit! Pușcăria ne mănâncă pe amândoi. Profesorul Caloianu m-a amenințat că mă denunță la securitate. Ce ne facem...? Ce ne facem...?

- Stați liniștită! Voi spune adevărul, nu aveți nici un amestec, nici o vină. A fost decizia mea, pe care nu am discutat-o cu nimeni.

- Nu face pe viteazul, te poți trezi exmatriculat din liceu și trimis la școala de corecție. Îți poți compromite viitorul...

- Tovarășa profesoară, indiferent ce se întâmplă, nu veți avea de suferit din cauza mea, niciodată. Pentru a fi mai convingător, îi luă capul în palme și o sărută apăsat pe gură. Surpinsă de acest gest, fără să-i displacă, profesoara îl privi curioasă și schiță un surâs abia perceptibil.

În vacanța de iarnă, Valeriu Moraru reveni, ca de obicei, la Murgeni, unde colindă, în seara de Crăciun, împreună cu feciorii, pe la casele tuturor fete-lor de măritat, uitând de amenințarea profesorului Caloianu. După Bobotează, când toată familia era adunată la masă, în fața casei opri un GAZ cu prelată. Valeriu avu o premoniție, Caloianu îl denunțase la securitate. Un individ gras, cu fața ciupită de vărsat, bătu violent în poartă. Ioan Moraru ieși să-i deschidă.

- Sunt căpitanul Resteman, de la securitate. Aș dori să discut ceva cu părinții elevului Valeriu Moraru, de la liceul „*Lazăr*” din Baia Mare.

- Eu sunt tatăl lui. S-a întâmplat ceva? întrebă palid, cu o față ca de ceară, gândindu-se la ceea ce

este mai rău.

- Vreau să-i pun câteva întrebări băiatului, în prezența părinților.

- Pofțiți înăuntru! Valeriu, vino încoace! Vă rog să intrăm în camera copiilor, nu vreau să o speriem pe mama, este femeie în vârstă...

- Tu ești Moraru Valeriu? întrebă securistul încruntat, cu o privire fio-roasă, care nu prevestea nimic bun.

- Eu sunt, răspuse băiatul, stăpân pe sine.

- Am auzit că ești un foarte bun recitator. Ce poezie ai recitat la serbarea de la liceu, la 30 decembrie?

- „*Partid iubit!*”

- Partid iubit? Ia, să auzim!

- „*Partid iubit, părinte bun / Noi suntem floarea tinereții...*”

- Bine, bine, dar ceva cu Doina nu știi?

- Ba da, știu și cu doina.

- S-auzim! ordonă securistul.

- „*Doină, doină, cântec dulce/ Când te-aud nu m-aș mai duce...*”

- Da poezii de Eminescu nu știi nici una?

- Știu și de Eminescu.

- S-auzim !

- „*Ce te legeni codrule/ Fără ploaie, fără vânt/ Cu crengile la pământ...*”

- Mă, tu-ți bați joc de mine? Spune-mi o poezie de aia politică, de-a lui Mihai Eminescu, se înfurie securistul.

- De ce nu mi-ați spus așa, replică băiatul, din ce în ce mai sigur pe el, pe măsură ce securistul se enerva mai rău. „*Pe bănci de lemn, în scunda tavernă mohorâtă/ Unde pătrunde ziua printre ferești murdare...*”

- Tovarășe Moraru, se întoarse securistul către tată, copilul ăsta ori este tâmpit ori face pe deșteptul cu mine. La serbarea de 30 decembrie a recitat o poezie subversivă, o poezie de Mihai Eminescu, ceva cu doina. Eu nu o știu, că nu am învățat-o la școală. Uite, acum refuză să mi-o spună, face pe prostul, crede că mă păcălește. Băi p..., eu i-am dat în gât pe dușmanii poporului, mă, se rățoi la băiat, pe tine te halesc într-o înghițitură de apă. Ai înțeles, bă? Vrei să pun pulanul pe tine?

- Tovarășe căpitan Resteman, sau cum te numești, te rog să-ți controlezi cuvintele, nu suntem în pădure, îl puse la punct Ion Moraru. Copilul a învățat la școală. Dacă aveți ceva împotriva programei școlare, de ce nu reclamați la minister,

la cei care tipăresc manualele școlare? Ce aveți cu copiii?

- Știu eu bine ce am! Credeți că nu vă cunosc? Știu totul despre familia voastră. Ați fost deportați, nu?

- Și ce-i cu asta? Ce-i dacă am fost deportați? Poate nu știi că au fost reabilitați până și deținuții politici, darmito cei deportați fără nici o condamnare! A trecut vremea abuzurilor securității! Dacă nu mai ai alte întrebări, te rog să părăsești casa asta și să nu mai vii aici cu prostii că te reclam la primul secretar al regiunii de partid.

- Veți mai auzi voi de mine, vă asigur, amenință securistul, părăsind încăperea.

- Valeriu, ce-a fost asta? îl întrebă tatăl, după ce rămăseră singuri. Te rog să-mi spui adevărul!

- La serbarea din 30 decembrie, trebuia să recit poezia „*Partid iubit!*”. M-am răzgândit în ultimul moment și am recitat poezia „*Doina!*” a lui Eminescu. Când am revenit în culise, profesorul Caloianu m-a amenințat: „*te mânăncă pușcăria, jidan împuștit!*”. Profesoara de română, amenințată și ea, a plâns și m-a rugat să nu recunosc faptul că am recitat poezia „*Doina!*” deoarece putem face pușcărie amândoi ori să fiu exmatriculat din liceu și trimis la o școală de corecție. Sunt sigur să profesorul Caloianu m-a denunțat la securitate, de aceea a venit ăsta aici.

- Poezia asta nu se mai învață la școală?

- Nu. Eu am învățat-o din cartea aia, rămasă de la bunicu’.

- Doamne ce pacoste....Ai făcut-o, ai făcut-o! Capu face, curu trage, nu mai poți schimba nimic. Dacă profesoara de română a spus să nu recnoști, înseamnă că știe ea ceva. Dacă l-ai luat pe nu în brațe, trebuie să-l duci până la capăt, indiferent ce-ți vor face ăștia. De omorât n-o să te omoare, fii sigur, ești minor, dar ți-ar putea admnsitra o bătaie soră cu moartea. Hai, să continuăm masa! Dacă te întreabă mama sau bunica, să le spunem că m-au căutat pe mine, pentru niște probleme de la mină. Nu trebuie să le speriem și pe ele, au avut destule necazuri până acum.

Întors la internat, după vacanță, Valeriu Moraru avu parte de noi surprize neplăcute. În prima zi fu invitat la direcțiune unde-l aștepta profesorul Caloia-nul și căpitanul Resteman.

- Acuma vei spune adevărul, îl luă în primire Resteman, sau te ia mama dracului de jidan nenorocit.

- Nu sunt jidan, sunt român. Dacă aș fi jidan

aș fi mândru de apartenența mea la poporul ales. Nu știu ce aveți cu evreii, dar sunt sigur că șefii securității nu se vor bucura când vor afla ce expresii folosiți.

- Ia uită, cine-mi dă lecții, un mucos! Bă, tu te crezi deștept?

- Nu mă cred deștept, dar, dacă vrei, pot face pe prostul!

- Tovarășe profesor, se întoarse Resteman către Caloianu, roșu de furie, te rog să repeți, să-și amintească și micuțul Ițic, ce poezie a recitat la 30 decembrie!

- Poezia „*Doina*”, de Mihai Eminescu, își amintește Ștrul foarte bine.

- Nu-mi amintesc, tovarășe profesor, poate recitați câteva versuri din ea, să văd dacă o știu.

- „*De la Nistru pân' la Tisa.....*” recită profesorul prima strofă. Acuma știi despre ce poezie este vorba?

- Îmi pare rău, eu nu știu poezia asta. Mi se pare frumoasă și interesantă, dacă tot o știți, ar trebui să ne învățați și pe noi.

- Dobitocul ăsta de perciunat își bate joc de noi, izbucni Caloianu, dându-și seama că a fost tras pe sfoară. Te ia mama dracului de jidan nenorocit, îl înjură profesorul și se repezi la el să-i tragă palme, tocmai când în direcțiune intră profesoara Rodica Abrudan, însoțită de directorul liceului, Găvrilă Boloș.

- Ce se întâmplă aici, tovarășe Caloianu, de ce-l bați pe elev? Când îl observă pe Resteman, coninută pe un ton sever: unde vă credeți, în beciurile securității?

- Tovarășul profesor Caloianu îmi recita poezia „*Doina*” de Mihai Eminescu și s-a supărat pe mine că nu am memorie bună și nu o pot reține la o singură recitare. M-au făcut jidan nenorocit, m-au botezat când Ițic, când Ștrul, încă nu s-au hotărât, îl puse elevul în temă pe director.

- Ieși afară, îi ceru scurt directorul lui Valeriu Moraru. După ce acesta părăsi direcțiunea, Găvrilă Botoș le ceru celor doi explicații. De ce l-ați brutalizat pe acest elev? Vă dați seama de gravitatea comportamentului vostru?

- ăsta provine dintr-o familie de dușmani ai poporului. A recitat, la serbarea din 30 decembrie o poezie subversivă, scrisă de Mihai Eminescu.

- Ce poezie subversivă? Eminescu a scris poezii subversive? Eu știu că Mihai Eminescu este poetul muncitorilor și țărănilor, poetul nostru național.

Cine spune că Eminescu este un poet subversiv?

- Tovarășul profesor Căluianu, răspunse încurcat Resteman. Eu nu cunosc poezia asta, dânsul o știe.

- Dumneata știi poezii subversive, tovarășe profesor? Unde le-ai învățat?

- Cred că-i vorba de o confuzie, tovarășe director.

- Sunt sigur că nu-i nici o confuzie la mijloc. Dumneata pui prea multă patimă în notele informative pe care le dai la securitate. Ar trebui să te gândești mai mult, înainte de a turna pe cineva. Nu trebuie să vezi în acești elevi, pe care noi îi formăm, dușmani ai poporului muncitor, chiar dacă provin din familii cu un trecut dubios. Cât despre elevul Valeriu Moraru, să știți că ați comis un abuz im-pardonabil, cu atât mai mult cu cât acest liceu a fost construit de bunicul lui, din bani proprii. Cred că am lămurit lucrurile. La revedere!

- Să trăiți, tovarășe director, să trăiți! Vă rog să ne scuzați, mormăi Resteman, în timp ce ieșea grăbit din birou.

Găvrilă Boloș era un director temut și respectat, în același timp, unul dintre cei mai vechi directori de școală din regiune. Fiind printre puținii ilegalisti români, avea un ascendent asupra tuturor instructorilor de partid și asupra ofițerilor de securitate deoarece, pe vremea stalinismului, fusese arestat timp de doi ani de zile, pe baza unei note informative date de un coleg invidios. A fost pus în libertate și repus în drepturi cu scuzele de rigoare. Profesoara de română îl pusese în temă cu scandalul poeziei „*Doina*” și, chiar dacă nu era de acord cu procedeele elevului Valeriu Moraru, era împotriva sancționării acestuia. Era convins că nu va trece mult timp și toate poeziile lui Eminescu vor putea fi recitate, fără nici o restricție.

Caloianu ne se dădu bătut așa de ușor. O chemă în sala profesorală pe eleva Paszka Olga, secretarul organizației UTC de la clasele a IX, pentru a-i cere să-l pună în discuție și să-l sancționeze pe Valeriu Moraru, pentru încălcarea normelor de comportare ale elevilor. Nu numai că și-a schimbat, cu de la sine putere, poezia pe care trebuia să o recite la serbarea de la 30 decembrie, dar a avut un comportament sfidător față de profesorii care i-au atras atenția. Pentru astfel de abateri putea fi exmatriculat din școală.

Tot liceul îi știa de frică profesorului Căluianu. Era foarte răutăcios și răzbunător, cu relații înalte la securitate și la poliție. Olga îl cunoștea bine deoarece era prieten apropiat al tatălui ei, ilegalist cu

vechi state de servicii în partidul comunist. Avea obligații față de el, deoarece era unul dintre protectorii săi. După ore îl căută pe Valeriu Moraru, la internat și-l invită la o discuție în sala de mese.

- Sunt Olga Paszka, secretarul comitetului UTC pe clasele a IX-a. Deci tu ești celebrul Valeriu Moraru ?

- În persoană ! Cel mai feroce mascul din Sud-Estul Europei !

- Tu ai chef de glumă și eu te-am căutat pentru o problemă foarte serioasă. Profesorul Căluianu mi-a cerut să te pun în discuția comitetului UTC și să te snacționez.

- Pentru ce ?

- Tu știi. Pentru povestea cu poezia de la 30 decembrie. Ce te-a apucat să reciti altceva decât ți-a cerut profesoara ?

- Dragă, ești într-o gravă eroare. La serbare eu am recitat poezia „*Partid iubit*”, poezia pe care mi-a dat-o să o învăț profesoara de română.

- Domnișoara Abrudan, cu care faci exhibiții la reuniunile de sâmbăta seara .... de-ți bagi colegile în boală...?

- Hoopaaa ! Suntem invidioase...! Daaa ? Poezia nu are nimic în comun cu domnișoara profesoară, pe care o respect foarte mult.

- Lasă-mă cu respectul ! Și ea este femeie, nu ?

- Cred că da, nu știu sigur, eu am controlat-o.

- Văd că ești pus pe glume, iar eu trebuie să găsească o soluție. Nu am de ales, te voi pune în discuția comitetului UTC, unde sper să te descurci. Dacă nu, apelează la ajutorul tovarășei profesoare. De altfel, vreau să-ți spun că noi ne cunoaștem de foarte mult timp, de pe vremea când m-ai băgat cu capul în apă și vrut să mă îneci.

- Olga...! Tu veneai cu fratele tău la Murgeni, la familia Nuhăm ?

- Exact ! Văd că-ți aduci aminte.

- Ce face fratele tău, Mircea ?

- Este în clasa a X-a la liceul miner. Nu-i prea place să învețe și de aceea ai mei au decis să nu-l dea la „*Gheorghe Lazăr*”, unde este mai greu. Voi ați rămas la Murgeni ?

- Nu aveam de ales, casa din Baia Mare ne-a fost confiscată de comuniști, de taică-tău mai bine zis.

- El n-a fost de vină, să știi ! Sunt convinsă că nu a făcut rău la nimeni. În orice caz, pe mine nu trebuie să fii supărat.

- Asta-i bună ! Am zis eu că sunt supărat pe tine ? Este normal să-ți aperi tatăl. Sunt convins

că se vor schimba vremurile și... Din păcate nu va mai fi cine să plătească pentru toate abuzurile și ilegalitățile. Voi nu ați emigrat încă ?

- De ce încă ? De unde știi tu că noi vrem să emigrăm ?

- Am presupus și eu. Toți cei care au avut funcții mari în perioada stalinistă și au strâns ceva avere, au plecat din țară spre locuri mai calde.

- Nu vreau să discut despre asta, nu sunt în temă. Ceea ce știu sigur este că nu vom emigra, rămânem aici. România este și țara noastră ! Am uitat de ședința comitetului UTC. Te rog să mă înțelegi, nu am de ales, trebuie să convoc această ședință, nimeni nu se poate pune cu profesorul Caloianu.

- Foarte bine faci, critica și autocritica sunt metode comuniste de reeducare. Pentru mine sunt prea slabe, eu am fost reeducat în Bărăgan timp de cinci ani. Sunt tobă de reeducare comunistă !

~~~~~

Livia MĂRCAN

PRIVIREA

Muntele stâncos a adormit din nou. Pe crestele lui se plimbă arbori. Cerbul de piatră este undeva, dincolo de orizont și-ți priponește privirea ; ar vrea și el, ca și mine, să fie iubit. E însetat de iubire, obosit de singurătate, se luptă-n zadar cu nemărginirea. Muntele stâncos se trezește visând. Puțin îi pasă de apa care i se închină la poale; nu vrea să audă nimic despre zgomotul curgerii ei obosit de - atâta așteptare. Munte și apă se cufundă uneori în dragostea născută din singurătate, își croiesc singuri veșminte sclipitoare, țesute din raze de soare. Adesea munte la munte se-nchină; văzduh la văzduh lovit în creștetul muntelui. Păsări frânt de zbor se războiesc obosite de-atâta cer. Hotare de singurătate semeată s-au înfășurat în zalele plânsului. Sunetele vieții de la poale ți se veșnicesc tot mai mult în auz. Clopote de somn nedormit se anină în ființa ta. Toate își cer dreptul firesc la iubire, toate, asemenea mie, își cer dreptul firesc la iubire. Îmi pare că veșnicia nu sălășluiește nici măcar în el, gândul obosit de așteptare își bea singur uitarea. Un vânt răzleț îl privește din înalțuri, cântă șoapte de iubire. În preajma mea s-adună pe tăcute, pe frunte visătoare, gânduri obosite ce-și beau singure uitarea. Muntele murmură-ncet, apoi tace și-ascultă obosit o lume plină de nebunie, dar

care se vrea semeață; târziu se pierde în flămânde vise de noapte.

Tu, Munte-al-Veacului-Dintâi, dă-mi aripi ca să pot să zbor șterge-mi tristețea din priviri! Dă-mi pas să umblu, să-mi găsesc iubirea și statornicia pe pământ! Voi, copaci dumnezeiești, voi umbra mea, aprindeți în cer ruga mea, faceți să-mi vină iubitul cu adevărat!

Aici, în trăinicia muntelui și a apei, te poți bucura nestingherit de complicitatea lunii și a stelelor, poți locui cu păsările amurgului, poți zbura liniștit, uitând de cursul real al timpului, poți visa la iubire nestingherit; iubitul se poate naște din dorința aprinsă de iubire, poți logodi cuvântul după voie, căci însăși viața-i mai frumoasă-n doi.

O muzică dulce se frânge în spatele meu. Dau cu pumnul în piatră, iar muntele se clatină. Pădurea pare fermecată pentru că o privesc: știe c-aștept un Făt-Frumos cum n-a mai fost, iar izvoarele ei au apa care te face să o sorbi ajutat de o frunză târzie.

Îmi iau din Univers o parte a mea de munte, iubirea și-o singură stea. Aș vrea s-o pun la fereastră și să pot vorbi cu ea, să mă urmeze în pribegii, s-o visez, s-o visez... Privindu-l mereu, într-o zi, muntele și cerul au luat o parte din mine, sub pretext că-mi caută perechea de simțire; sufletu-mi fu cercetat, l-au răstignit, fără nicio împlinire. Nu i-am înțeles deloc, mi s-a părut că m-au trădat. De atunci, casa mea a rămas scufundată în singurătate și-n întuneric.

Se zice că suntem pe pământ pentru a iubi, suntem pe pământ pentru a trăi, suntem pe pământ pentru a ști... De iubit, când iubim, știm, ori nu știm? Dar trăim, oare, mai trăim? Iluziile noastre, vise deșarte, abandonate, adesea, fără regrete, în prăpăstiile muntelui.

Deschid o ușă a casei mele însingurate, la întâmplare, fără să gândesc. Un bărbat mă privește surprins și trist; cred c-ar vrea să dea totul pentru o floare, ar vrea să fie și el fericit. Întunecimea privirii răvășite, dar sigură pe sine, este cea a stăpânului pământului. Puțin pierdută, puțin surprinsă, m-am lăsat sfărâmată de privirile necunoscutului: cădeau în calea mea, pentru a mă ridica la înălțime de stea. Mă oglindesc în privirea rece a bărbatului necunoscut. Simt cum mă înzdrăvenesc, ceva mi s-a mplinit: munte și cer m-au mântuit. El, ce va să fie iubitul meu dorit, pare să-mi semene; precis este duos și blând ca un copil... De-

ați auzi voi glasul lui de jar, l-ați îndrăgi, precum l-am îndrăgit eu! El știe că nu-l voi uita și îl voi căuta. (Am auzit că poezii pot fi nemuritori, dar pământeni au pasul mai sigur pe pământul și mi se pare-acum, adevărat; termenii aceștia au fost răstălmăciți, de femeile prea visătoare, ca mine.) Deci, mă convinge și nu-l voi uita nicicând.!

Se caută o lacrimă, demult ascunsă în Orașul Muntelui; se caută un zâmbet demult acolo pierdut; adio, deci, iubitul, solitarul meu calvar, te salută acum, cea pe care ai iubit-o în zadar atâția ani.

Dacă mi-aș întâlni din nou Iubitul Necunoacut, în această pată de lume, i-aș spune că la celălalt mal al râului s-a născut o luntre și aș vrea să vâslească până la mine. Să vină! Poate i-aș încălzi privirea c-un sărut, sau poate i-aș spune că poemul acesta este cerul pe care i-l dăruiesc; un cântec de iubire, de purpură și aur, sufletul meu de copilă... Vom porni pe-un cer fără hotar, un zbor de iubire ca-n povești

„Cuvintele mele nu au fost vămuite, depărtările nu s-au numărat în niciun asfințit. Toate se pitesc umile printre umbrele muntelui: nopțile cu lună revărsate, tot mai departe-i întristata-i față, mi-apare aieva precum l-am văzut atunci.

„Ne risipim viața în cugetări, cuvinte cumpănind în zadar.

„Așa suntem noi.

Ilustrație de Vasile MIC

Mircea PIRLEA

ROMANUL „ÎN SPATELE UȘILOR
DESCHISE” de Vasile Moiş

Note de lectură volumele I - IV

Toate cele șase volume tipărite până în prezent din romanul „În spatele ușilor deschise”, de Vasile Moiş, au fost lansate (și) la Biblioteca județeană Satu Mare. Încerc să comentez, azi, primele patru volume. Pe scurt, în funcție de spațiul care (sper) îmi stă la dispoziție.

De la început, trebuie să subliniez că majoritatea personajelor sunt fictive, orice asemănare cu realitatea este pur întâmplătoare.

Volumul I : „Fatalitate și blestem”

Eroul principal este Valeriu Moraru, care se naște într-o familie înstărită din nordul Ardealului. Tatăl său, căpitanul Ioan Moraru este scos din armată după război de către comuniști. Bunicul său, Valeriu Moraru murise la Piave în primul război mondial. Bunica sa era fiica unui evreu foarte bogat, Jakobowitz, venit din Armenia. Aveau o avere considerabilă, constând într-un castel la Baia Mare și o fermă la Murgeni. Acestea sunt confiscate de către comuniști, de fapt de către primarul municipiului Baia Mare, Janos Paszka. Destinul acestui om și al membrilor familiei sale va fi urmărit în paralel, de-a lungul tuturor romanelor cu destinul familiei Moraru.

Evreii maghiari infiltrați în PCR și Securitate dau mâna cu fasciștii unguri, infiltrați și ei din interes în PCR, furând împreună bunurile confiscate de la români și de la evreii care au fost trimiși la Auschwitz. Fiind descoperit un furt de aur și bijuterii, K.G.B. îl trimite pe Paszka Janos în domiciliu forțat la Murgeni.

Ioan Moraru este deportat împreună cu familia sa în Bărăgan. Aici familia Moraru va sta 5 ani, după care primește domiciliu forțat la Murgeni. Floare Moraru, cei doi băieți (Valentin și Valeriu) și soacra ei vor sta într-o cămară sărăcăcioasă de lângă fosta lor fermă, devenită GOSTAT, iar Ioan Moraru se angajează la mină în Baia Mare, ca și artificier.

Micul Valeriu crește împreună cu fratele său, fac multe năzbâtii, de un comic deosebit. Prima idilă a lui Valeriu o are cu colega sa de clasă, Ana.

De mic copil, Valeriu este talentat la dansuri, fiind cooptat de profesorul Isidor Râpă din Baia Mare în ansamblul «*Transilvania*», cu care va merge în turnee în U.R.S.S., Coreea, China și Cuba.

Mai apoi, Valeriu studiază la Liceul «*Gheorghe Lazăr*» din Baia Mare. La o serbare de 30 decembrie face imprudența să recite «*Doina*» lui Eminescu și va avea probleme cu căpitanul de securitate Resteman.

Valeriu Moraru o meditează pentru bacalaureat la limba franceză pe Olga Paszka, cei doi tineri se îndrăgostesc unul de altul. Prietenia lor este curmată de tatăl Olgăi, care îi interzice să se mai vadă cu dușmanul poporului.

În paralel, se prezintă situația politică din România în anii 1945-1965. Un alt personaj-cheie își face apariția pe lângă Vasile Moraru și Janos Paszka. Personajul Ilie Ionescu este prezentat ca student la Universitatea „*Lomonosov*” din Moscova, unde este racolat de K.G.B. prin colonelul Stelkin și trimis în România cu sarcini precise. Curând va ajunge ministru al tineretului și secretar general al U.T.C..

Unchiul lui Valeriu, Nicoară Moraru, fost apropiat al prințului Nicolae, îi prevede un viitor strălucit acestuia. Valeriu Moraru va fi continuatorul și urmașul bunicului său, colonelul Valeriu Moraru, care făcuse parte dintr-o societate masonică importantă, *B'nai B'rith International*.

Volumul al II-lea : Fatalitate și credință

Evenimentele din Cehoslovacia anului 1968, curajul lui Nicolae Ceaușescu îngrijorează U.R.S.S. și K.G.B.

Valeriu Moraru ajunge student la Drept în București și este selecționat în echipa națională de parașutism a României. Este vârful acestei echipe, iar la facultate este numai de 10. Valeriu Moraru este recomandat de maiorul Guran să participe la antrenamente pentru lupta fizică și psihică ultraperformantă împotriva teroriștilor. Astfel va ajunge un luptător extraordinar, care va participa pe diferite fronturi în Israel, Irlanda de Nord sau Caraibe. La final, va primi grade în armata israeliană și britanică și va fi inițiat, la fel ca bunicul său, în tainele masoneriei.

Janos Paszka ajunge șeful gospodăriei de partid și nu se bucură de loc de ascensiunea dușmanului său, Valeriu Moraru. Pe fiica sa, Olga, o mărită cu un medic maghiar.

După ce trece toate probele, lordul Richard Hob-

sbawm îl inițiază pe Valeriu Moraru în Ordinul Iluminaților. Este vremea să treacă într-un con de umbră și să se pregătească pentru o carieră politică, întrucât în Europa vor avea loc mari schimbări și frământări.

Între timp, Ilie Ionescu, după ce îndeplinește o vreme funcția de secretar cu propaganda în județul Timiș, este mutat cu ajutorul din umbră al sovieticilor, prim-secretar la Iași.

După ce termină facultatea, Valeriu Moraru intră ca avocat în Baroul București, după care se retrage în provincie la Baia Mare. La Baia Mare, avocatul Valeriu Moraru este urmărit în permanență de securitate. Șeful securității, colonelul Gheorghe Moricz era prieten cu Pászka Janos. În schimb, Valeriu Moraru este apreciat de primul secretar al județului de partid, Janos Ugly, un om competent, prieten cu Nicolae Ceaușescu. Ugly va apela la serviciile sale când acoperișul halei întreprinderii de utilaj minier se va prăbuși și vor muri câțiva muncitori. Valeriu Moraru îi va salva de la pușcărie pe doi șefi, înfruntându-l tocmai pe temutul secretar al C.C. al P.C.R. Ion Dinescu (de fapt, Ion Dincă).

Deși Valeriu Moraru voia să-l lichideze pe Ceaușescu, Lordul Hobsbawm îl sfătuiește să nu intre în complot, ci după căderea acestuia să se situeze de partea naționaliștilor, care vor împiedica pulverizarea României. În complotul ce se pregătește împotriva lui Ceaușescu, Ilie Ionescu este înștiințat de sovietici despre persoana cheie : Savel Brauner (Silviu Bruzan).

Volumul al III-lea : Fatalitate și voință

George Bush și Mihail Gorbaciov semnează înțelegerea de la Malta și pecetluiesc soarta lui Ceaușescu. François Mitterand este omul unghiilor, datorită femeilor din viața sa de origine maghiară. Izbucnește revolta de la Timișoara, unde Valeriu Moraru ca un adevărat patriot anihilează 31 de agenți străini strecurați printre manifestanți.

În tenebrele zilelor din decembrie 1989, apar personaje ca Anton Petcu (Andrei Pleșu), Platon Rozeanu (Petre Roman), generalul Anania Săndulescu (Victor Atanasie Stănculescu), Valentin Meszaros (Virgil Măgureanu), Sachelarie Culic (Sergiu Celac), căpitanul Lungu (Lupoi) sau Gabriel Vasile (Gelu Voican Voiculescu).

În roman sunt prezentate evenimentele, lovitura de stat pusă la cale de K.G.B., executarea soților Ceaușescu și preluarea puterii de Ilie Ionescu (Ion

Iliescu) și grupul său de complotiști.

Valeriu Moraru este tentat să-i salveze pe Ceaușești din unitatea de la Târgoviște, dar constată că nu are nici un sprijin de la protectorii săi englezi sau israelieni. Lordul Hobsbawm îl sfătuiește degrabă să intre în politică și să ajungă senator. De asemenea, îi sugerează să înființeze o organizație nonguvernamentală care să lupte împotriva U.D.M.R.-ului și a iredentismului maghiar.

Pe o bancă din Cișmigiu, generalul de securitate Gheorghe Beraru și Valeriu Moraru botează noua organizație *Vatra Românească*, care curând își va înființa filiale în toate județele din Ardeal. Sunt înfățișate evenimentele de la Satu Mare și Târgu Mureș din martie 1990. Noul șef al S.R.I. Valentin Meszaros (Virgil Măgureanu) lucrase cu serviciile secrete maghiare și se situează de cealaltă parte a baricadei cu vătrașii.

Valeriu Moraru se pregătește să candideze pentru Senat pe listele F.S.N. și cere binecuvântarea staretului de la Rohia.

Volumul al IV-lea : Fatalitate și destin

Valeriu Moraru devine senator pe listele F.S.N. Ajuns la București, Valeriu Moraru se face repede remarcat și ajunge vicepreședinte al Senatului, fiind sprijinit de către academicianul Alexandru Bărbulescu (Alexandru Bărlădeanu). Nu este agreeat de Andrei Năpastă, Platon Roznoveanu și mai ales, de Valentin Meszaros.

Cu sprijinul lui Alexandru Bărbulescu și al prietenilor săi, Valeriu Moraru va reprezenta cu succes România în calitate de conducător al delegației parlamentare a țării noastre peste hotare, la Innsbruck, Paris, Madrid și va repara gafele unor colegi de-ai săi pe care le-au făcut în Coreea de Nord.

Cu Ilie Ionescu are controverse în legătură cu Basarabia. Valeriu Moraru va face senzație la Chișinău, la sărbătoarea limbii române, unde îi va pune în umbră pe așa-ziii elitiști Gavrilă Lăcustă (Gabriel Liiceanu) și Anton Petcu (Andrei Pleșu). Valentin Meszaros încearcă să-I bage bețe în roate în teritoriu, unde presa îi e aservită și scrie la comandă tot felul de invenții la adresa senatorului Valeriu Moraru. Meszaros îl racolează și pe șeful de cabinet al acestuia, Andrei Pașcalău, care era consătean cu el.

După ce o contreză la Innsbruck pe lidera de la O.S.C.E., doamna Candice Lassale (Catherine La Lumière), Valeriu Moraru va intra în grațiile sale

și chiar va deveni unul dintre prietenii ei. România câștigă prestigiu internațional prin activitățile senatorului în Franța, în Spania și la Poiana Brașov, unde îi încântă pe oaspeții străini cu specialitățile românești.

Între timp, guvernul Platon Rozeanu este dat jos de către mineri și noul prim-ministru este Toma Stelian (Theodor Stolojan). Ilie Ionescu îl urăște cu adevărat pe Valeriu Moraru, fiindcă îi cunoaște trecutul k.g.b.-ist.

Aflat la Budapesta, Valeriu Moraru face față cu brio atacurilor presei și parlamentarilor maghiari, participă la emisiunea «*PANORAMA*», unde le dă lecții de istorie și literatură ungarilor.

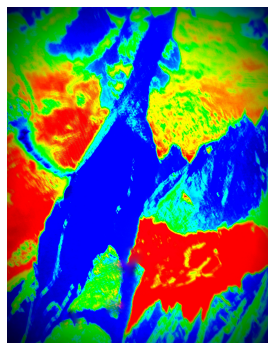
Dușmanii lui Valeriu Moraru îiucid mama, punându-i cianură în mâncare. Otrava era pregătită pentru senator, mama murind în locul său. Valeriu Moraru este sfâșiat de durere și este hotărât să răzbune moartea mamei sale. Pleacă pentru două săptămâni în Israel să se reculeagă.

În toate volumele întâlnim adevărate scene de erotism. Peste tot pe unde umblă prin țară și prin lume, Valeriu Moraru cucerește o sumedenie de fete și femei frumoase, unele dintre ele dăruindu-i urmași.

De asemenea, întâlnim multe scene comice. Pentru a creiona cât mai plastic unele personaje negative și defectele lor, autorul duce uneori umorul la limita grotescului și macabrelui.

Am făcut astfel legătura cu romanele ce se lansează acum. Primul dintre ele începe în anul 1991, după destrămarea Uniunii Sovietice și surprinde discuția dintre Ilie Ionescu și mentorul său, generalul K.G.B. Stelkin.

Vasile MIC

Ilustrație de Vasile MIC

POEME TRADUSE ÎN LIMBA ITALIANĂ

Domnișoara din film

Domnișoara
Din film
E însăși poezia.

Grădina
Prin care se plimbă,
Singură,
Poate fi
De undeva
De prin părțile
Cerului.

Păsările,
În vis...

La signorina del film

La signorina
Del film
E' proprio la poesia.

Il giardino
Dove lei passeggia,
Da sola,
P'uo essere
Da dovunque
Dai parti
Del cielo.

Gli uccelli,
Nel sogno...

Și îngerii iubesc

Și îngerii iubesc,
N-am nicio îndoială.

Sunt atâtea femei
Și dreptul la iubire
Nu i-a fost luat
Nimănui.

Am văzut îngeri
Dansând,
Zâmbind,
Atingând cu mâna

Albul,

Spunând vorbe
Omenesti
Ce sunt si in
In lumea
Aceasta.

Anche gli angelli amano

Anche gli angelli amano,
Non dubbio.

Ci sono tante donne
Il diritto d'amare
Non è stato preso
A nessuno.

Ho visto angelli
Ballando,
Sorridente,
Raggiungendo con il mano

Il bianco,

Dicendo parole
Umani
Che ci sono anche
In mondo
Questo.

Se face

Se face
Că, în țara lor,
Copacii
Au pălării
De paie
Cusute cu fire de soare.

Fiecare
Copac
Își poartă pălăria
În zile de sărbătoare,
La spectacolele
Lumii,
A stelelor,
A florii de câmp.

Chiar în dimineața aceasta
E începutul
Poveștii. . .

Si dice

Si dice
Che, nel loro paese,
Gli alberi
Portano cappelli
Di filo
Cosciti a filo di sole.

Ciascuno
Albero
Ha il suo cappello
In giorni di festa,
A spettacoli
Del mondo
Delle stelle,

Del fiore di campo.

Proprio in questa mattina
C'è l'inizio
Del racconto. . .

Dacă

Dacă e
Să ne comparăm
Cu un copac,
Să avem și o fereastră
Aproape.

Copacul
Trebuie să fie
Cel singuratic,
Din vârful muntelui. . .

Pe când
Fereastra
Va fi
Cerule,
Lumina, chiar.

Se

Se dovrebbe
Comportarcene
Come un' albero
Che abbiamo una finestra

In vicino

L'albero
Dovrebbe che sia
Soltario,
Nalla cima del montagna...

Quando
La finestra
Sarà
Il cielo,
Proprio, la luce.

Intră în istorie

Intră
În istorie.

Iubește femeia

Adevărată.

Iubește florile,
Muntele,
Albul
Departele.

Vei avea
Lumina.
O patrie,
O planetă...

Le vei putea
Dărui.

Fa parte di storia

Fa parte
Di storia,

Ama la donna

Veritabile.

Ama i fiori,
Il monte,
Il bianco
Il lontano.

Avrei

La luce,
Una patria,
Una pianeta...

Gli potresti
Donare.

**Traducere în limba italiană de
Livia Mărcan**

Ilustrație de Vasile MIC

